

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Madonas novada attīstības programma 2013.-2020 gadiem

Attīstības programmas 1.redakcija

II.daļa

ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA UN STRATĒGIJA 2013.-2020. GADAM

Madona
2012

Anotācija

Madonas novada attīstības programma izstrādāta Eiropas Sociālā fonda līdzfinansētā projekta „Madonas novada pašvaldības attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšana” ietvaros (Darbības programma 2007. – 2013.gadam: Cilvēkresursi un nodarbinātība; Prioritāte: 1.5. Administratīvās kapacitātes stiprināšana; Pasākums: 1.5.3. Plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību administratīvās un attīstības plānošanas kapacitātes stiprināšana. Aktivitāte: 1.5.3.2. Plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšana).

Šī ir Madonas novada attīstības stratēģijas laika posmam no 2013. līdz 2020. gadam 1.redakcija. Stratēģijas izstrādē izmantota integrētā plānošanas metode, RAPLM “Metodiskie ieteikumi attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī”, kas noteikti šādu dokumentu izstrādei, Attīstības plānošanas sistēmas likumā un 13.10.2009. MK noteikumos Nr.1178 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”. Integrētās plānošanas metode nodrošina stratēģijas atbilstību tur noteiktajiem plānošanas pamatprincipiem un vispirms ilgtspējības principam, kas izriet no šīs metodes.

Stratēģija pamatojas uz dokumentu analīzi, teritorijas izpēti, tai skaitā, iedzīvotāju un uzņēmēju aptauju, 18 darba semināru rezultātiem un 30 sabiedrības informēšanas sanāsmēs 14 pagastos un Madonas pilsētā gūto informāciju un viedokļiem. Semināros strādāja vairāki desmiti dalībnieku, bet iedzīvotāju aptaujas anketu aizpildījuši 107 respondenti. Sabiedrības informēšanas sanāsmēs visos novada pagastu centros un Madonā 07.-08.2011. un 03.-04.2012. piedalījās kopumā vairāk nekā 100 iedzīvotāju; liela daļa no viņiem arī piedalījās diskusijās.

Dokumentā liela vērība pievērsta iedzīvotāju, uzņēmēju un dažādu jomu speciālistu viedoklim un redzējumam par novada kopumā un katras nozares attīstību, likumdošanas un saistīto plānošanas dokumentu izvērtēšanai. Stratēģija ilustrēta ar 3. tabulām un 8. attēliem.

Saturs

1. Novada attīstības stratēģija.....	6
1.1. Novada vīzija.....	7
1.2. Novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija.....	8
1.2.1. Novada attīstības stratēģiskie mērķi.....	9
1.2.2. Novada attīstības ilgtermiņa un vidēja termiņa prioritātes.....	9
1.2.3. Novada specializācija	10
2. SVID analīze.....	12
2.1. Novada resursi un priekšrocības.....	12
2.2. Uzņēmējdarbība.....	13
2.3. Lauksaimniecība/mežsaimniecība.....	14
2.4. Tūrisms, aktīvā atpūta un sports.....	15
2.5. Komunālie pakalpojumi un infrastruktūra.....	16
2.6. Izglītība.....	17
2.7. Kultūra.....	18
2.8. Veselības aprūpe.....	21
2.9. Sociālie pakalpojumi.....	21
3. Dokumentu ietvars.....	27
3.1. Starptautiskie normatīvie akti un plānošanas dokumenti.....	27
3.2. Nacionālā līmeņa plānošanas dokumenti.....	30
3.3. LR normatīvie akti.....	36
3.4. Vidzemes reģiona attīstības plānošanas dokumenti.....	37
4. Madonas novada attīstības scenāriji.....	40
4.1. Saistība ar Vidzemes reģiona attīstības perspektīvu un to ietekmējošie faktori.....	40
4.2. Novads Vidzemes reģionā.....	42
4.3. Vietas pievilcības pamatprincipi	48
4.4. Attīstības scenāriju izvēle.....	48
5. Sabiedrības līdzdalība.....	56
6. Attīstības programmas īstenošanas uzraudzības kārtība.....	58
7. Priekšlikumi indikatoru sistēmai.....	59
8. Attīstības programma.....	62
8.1. Rīcību programma.....	62
8.2. Investīciju programma	62

Pielikumi:

- 1.pielikums Rīcību programma
- 2.pielikums Investīciju programma
- 3.pielikums Iedzīvotāju un nozaru speciālistu ieteikumi rīcību programmai
- 4.pielikums Sabiedrības informēšanas sanāksmju kopsavilkums

Izmantotie saīsinājumi

AS - Akciju sabiedrība	Ls (LVL) - Latvijas lats
BJC - Bērnu un jauniešu centrs	LVĢMC – VAS “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”
BJSS - Bērnu un jaunatnes sporta skola	MK - Ministru kabinets
BMX - Velosporta veids	MVU - Mazie un vidējie uzņēmumi
cilv. – cilvēki	NAP - Nacionālais attīstības plāns
CSP - Centrālā statistikas pārvalde	NAI - Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas
DAP – Dabas aizsardzības pārvalde	NVA - Nodarbinātības Valsts aģentūra
DB – datu bāze	NVO - Nevalstiskās organizācijas
DUS - Degvielas uzpildes stacija	PII - Pirmsskolas izglītības iestāde
ES - Eiropas Savienība	PMLP - Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
ESF - Eiropas Sociālais Fonds	PVD - Pārtikas un veterinārais dienests
ERAF - Eiropas Reģionālās attīstības fonds	RPIVA – Rīgas Pedagoģiskā
EUR - Eiropas Savienības valūta eiro	RTU – Rīgas Tehniskā universitāte
HES - hidroelektrostacija	SIA - Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
Iedz. - iedzīvotāji	SVID - analīzes matrica (stiprās, vājās puses, iespējas, draudi)
IK – individuālais komersants	TIC - Tūrisma informācijas centrs
IKP - Iekšzemes kopprodukts	VARAM - Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
IT - Informācijas tehnoloģijas	VAS - Valsts akciju sabiedrība
IU - Individuālais uzņēmums	VID - Valsts ieņēmuma dienests
ĪADT - Īpaši aizsargājamā dabas teritorija	v.j.l. – virs jūras līmeņa
KSS – Lauku atbalsta dienests	VMD – Valsts meža dienests
LAD – Lauku atbalsta dienests	
LIZ – lauksaimniecībā izmantojamās zemes	
LVM – VAS “Latvijas Valsts Meži”	
LR - Latvijas Republika	
att. - attēls	
tab. - tabula	

Ievads

Madonas novada attīstību nosaka līdz šim izstrādātie stratēģiskie un telpiskie plānošanas dokumenti - Madonas pilsētas sociāli ekonomiskā attīstības programma 1998. - 2012. gadam, Madonas pilsētas teritorijas plānojums ar grozījumiem, visu novada pagastu teritoriju plānojumi un attīstības programmas.

Madonas novada attīstības programma (turpmāk – programma) laika periodam no 2013. līdz 2020. gadam ir pašvaldības vidēja termiņa plānošanas dokuments - apstiprinājums pašvaldības ierosinātajām aktivitātēm, kas vērstas uz turpmāku novada ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību, sekmējot arī apkārtējo teritoriju izaugsmi. Programma ir vispārīgs attīstības plānošanas dokuments, kas, balstoties uz esošās situācijas analīzi, norāda vēlamu un sasniedzamo nākotnes vīziju un dod pamatu novada ekonomiskai izaugsmei, sociālai stabilitātei un kvalitatīvai, drošai dzīves videi ar pīnvērtīgu ekosistēmu servisu.

Programmas galvenais mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgu Madonas novada vides, sociālās un saimnieciskās infrastruktūras, kā arī ekonomikas attīstību, izmantojot novadā pieejamos resursus, un veidot Madonu kā reģionālās nozīmes attīstības centru Vidzemē, lai nodrošinātu augstāku dzīves kvalitāti un izaugsmes iespējas novadam kopumā.

Programma sastāv no sekojošām sadaļām:

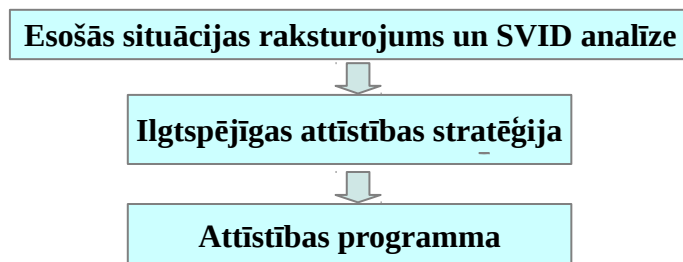
- Esošās situācijas raksturojums un SVID analīze (stiprās un vājās puses, iespējas un draudi).
- Stratēģiskā daļa.
- Investīciju plāns.

Programma ietver arī tās izstrādes metodoloģijas, īstenošanas un uzraudzības aprakstu.

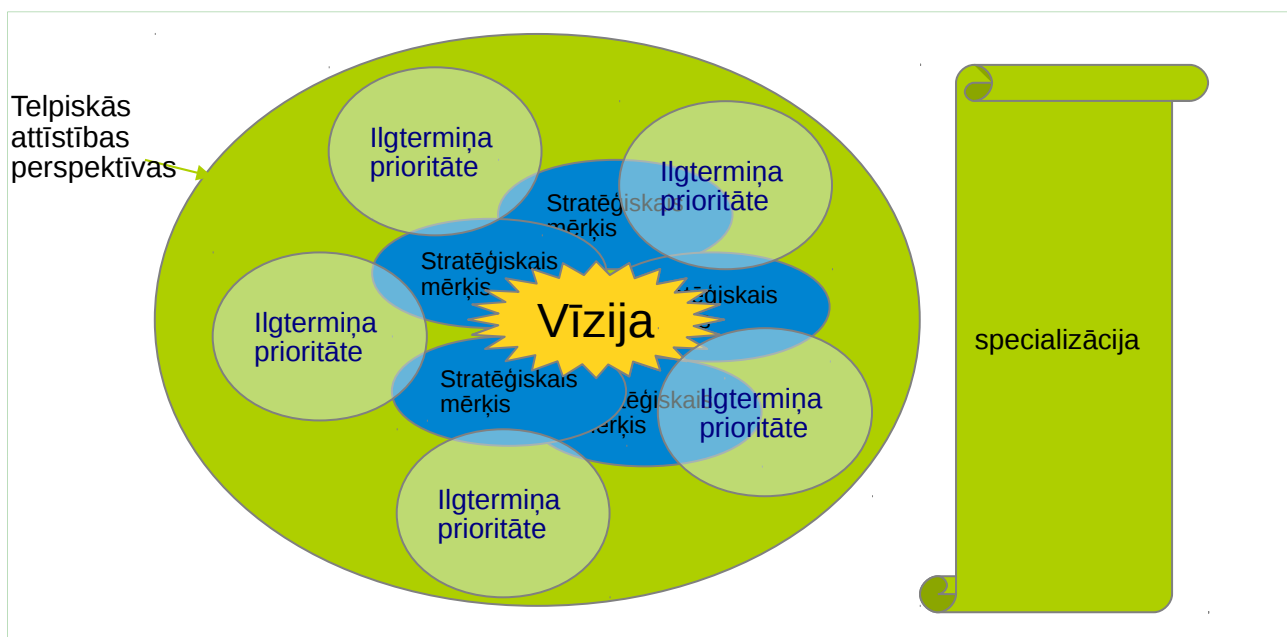
1. Novada attīstības stratēģija

Attīstības programmas daļa „Stratēģiskā daļa un investīciju plāns” ir Madonas novada attīstības programmas 2013. – 2020.gadam sastāvdaļa, kas izstrādāta, pamatojoties uz novada pašreizējās situācijas analīzi un stratēģiskās plānošanas darba uzdevumiem.

Madonas novada attīstības programmas struktūra

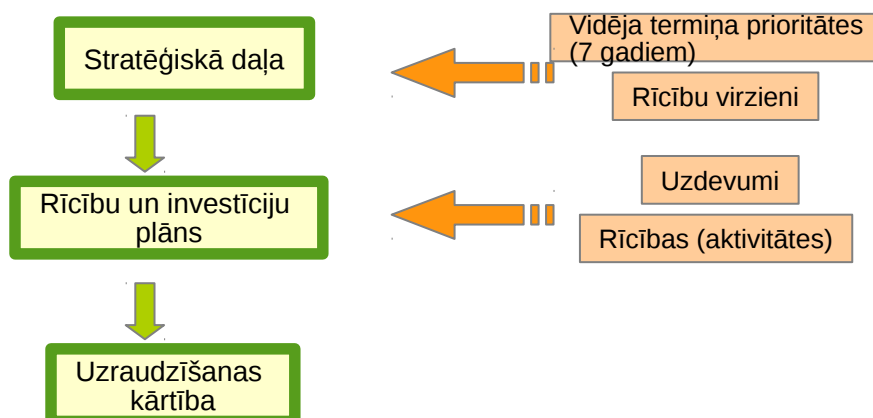
Attīstības stratēģija tiek veidota 25 gadiem un to veido vīzija, ilgtermiņa prioritātes un stratēģiskie mērķi (1.att.). Stratēģija ietver kartogrāfisko materiālu sasniedzamo mērķu vizualizācijai.

1.att. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas struktūra

Ilgspējīgas attīstības stratēģija nosaka novada un tā teritoriālo vienību specializāciju pēc prioritārām nozarēm, ņemot vērā esošās tradīcijas un pieejamos resursus.

Attīstības programmas struktūra

1.1. Novada vīzija

Vīzija ir īss, lakonisks ilgtermiņa nākotnes redzējums, kas vienlaikus parāda teritorijas unikālās vērtības [Metodiskie norādījumi].

Vīzija ir Madonas novada nākotnes redzējums 25 gadu periodā un tā sniedz raksturojumu par vides, tehniskās un sociālās infrastruktūras un ekonomikas attīstības perspektīvu. Vīzija ietver pasākumu kopumu, ko plānots sasniegt attīstības stratēģijas plānošanas periodā līdz 2020.gadam. Novada vīzija ir izstrādāta, pamatojoties uz novada kopējo un nozaru SVID analīzi un speciālistu izteiktajiem viedokļiem par nākotnes mērķiem un uzstādījumiem. Vīzijā ir apvienota kopēja vēlme attīstīt novadā uzņēmējdarbību, uzlabot demogrāfisko situāciju, sasniegt augstu iedzīvotāju labklājības līmeni, balstoties uz darba tikumu un ilgtspējīgu, gudru dabas vides izmantošanu.

AP izstrādes grupa piedāvāja vairākas vīzijas versijas, kas tika apspriestas vadības grupas un tematisko grupu sanāksmēs, un tās ir sekojošas:

- **Madonas novads - novads ar modernu infrastruktūru un attīstītu ražošanu, nosargātu dabu un sakoptu vidi, augstiem izglītības, sporta un kultūras standartiem.**
- **Madonas novads – spēcīgi attīstīta uzņēmējdarbība, bagāta kultūrvide, moderna un daudzveidīga sporta un tūrisma infrastruktūra, pievilcīga sociālā vide darbam, atpūtai un dzīvošanai.**
- **Madonas novads - ar sakārtotu infrastruktūru, dabisku un drošu dzīves, darba un atpūtas vidi, kurā dzīvo izglītoti, radoši, stipri, sabiedriski aktīvi, patriotiski un sociāli nodrošināti iedzīvotāji un darbojas konkurētspējīgi komersanti.**
- **Dinamiskas uzņēmējdarbības attīstība Madonas novadā, kas rada produktus un pakalpojumus ar augstu pievienoto vērtību un atrodas vitālā mijšakarībā ar sabiedrību, vidi, kultūru un vēsturisko mantojumu.**
- **Madonas novads - novads ar modernu infrastruktūru un attīstītu ražošanu, nosargātu dabu un sakoptu vidi, ar augstiem izglītības, sporta un kultūras standartiem**

Madonas novadu raksturo aktīvi, radoši, patriotiski, atbildīgi cilvēki, kā arī skaista daba, sakopta dzīvesvide un bagātīgi dabas resursi.

Novada ekonomiskās attīstības pamatā ir sakārtota infrastruktūra, atbalsts uzņēmējdarbībai un sabiedriskām iniciatīvām, attīstīta aktīvās atpūtas un sporta infrastruktūra, kvalitatīvas izglītības

iegūšanas iespējas, bagāta kultūras dzīve.

Novada vērtība ir tā iedzīvotāji, stipras ģimenes, stabila un uz izaugsmi vērsta uzņēmējdarbība, dabas resursi un skaistā daba. Madonas novads ir vieta, kur jaunieši vēlas atgriezties, vieta, kur radoši cilvēki var īstenot savus sapņus, vieta, kur audzināt gudrus, veselus un mīlošus bērnus.

Cita vīzija jeb sabiedriskai apspriešanai piedāvātā vīzija, kas raksturo Madonas novada un tā attīstības nākotnes uzstādījumus, ir sekojoša:

**Madonas novads - Zeme kur piedzimt un dzīvot,
atgriezties īstenot sapņus un ieceres,
kur darbs, daba un latviskā kultūra ikkatru veido par turīgu,
stipru un radošu personību.**

Vīzijas skaidrojums vārdu pa vārdam ir sekojošs:

Zeme – paplašināts jēdziens - ne vien novads, bet mana zeme, mana puse, manas Mājas dzimtās vai iemantotās - zemapziņā noteikta droša dzīves vieta, sākuma un beigu punkts Pasaulē.

kur piedzimt... – jābūt tādai veselības aprūpei, sociālajai aizsardzībai, mājokļa pieejamībai, pamatizglītībai, interešu izglītībai, u.t.t., lai gribas šeit mīlēt, veidot ģimeni, piedzimt, lai pat no citurienes brauc šeit piedzimt!

..dzīvot... – droša sociālā un uzņēmējdarbības vide darba ņēmējiem. Lai ikkatrs, kurš vēlas Madonas novadā strādāt, ir paveiktajam atbilstoši atalgots, veidojot stabilu sabiedrības vidusslāni, kas ir garants preču un naudas aprītei, materiālās labklājības pieaugumam.

...atgriezties īstenot sapņus un ieceres... – lai tie novadnieki, vai ienācēji, kuri izmācījušies, apguvuši biznesa un intelektuālu pieredzi Pasaules līmenī, spēj būt darba devēji, novatori, attīstītāji; ir kultūras un mākslas radītāji; ir sociālās piramīdas “mirdzošā smaile”, redz mūsu novadu par piemērotu vietu ieceru īstenošanai,

...kur darbs, daba un latviskā kultūra ikkatru veido... – daba un darbs ir pamats pilnvērtīgai esībai fiziskā formā, kultūra un intelekts ir kā darbarīks un meistars kopā, kas rada kopienai pelnīto labklājības līmeni. **...ikkatru veido...**- mēs ļaujam ikvienam bagātināties no Latvijas kultūras un tai pienest savu artavu, pie viena liekot saprast, kādā zemē dzīvojam un kādu kultūru novadā kopjam.

...turīgu, stipru un radošu - novada uzņēmējdarbības un enerģētikas nozares struktūras ir inovatīvas, modernas un patstāvīgas, lai novada pilsoņi būtu turīgi. Biznesa struktūras ir daudzveidīgas un korporatīvas, kas nodrošina ilgtspējīgu turību. Kad apmierinātas pamatvajadzības un sasniegta zināma labklājība, ikkatra personība var augt un radoši izpausties.

1.2. Novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija

Ilgtspējīgas attīstības stratēģija ietver novada vīziju, stratēģiskos mērķus, ilgtermiņa prioritātes. Madonas novada vīzijas sasniegšanai ir izvirzīti 3 stratēģiskie mērķi un katram no tiem – viena ilgtermiņa prioritāte.

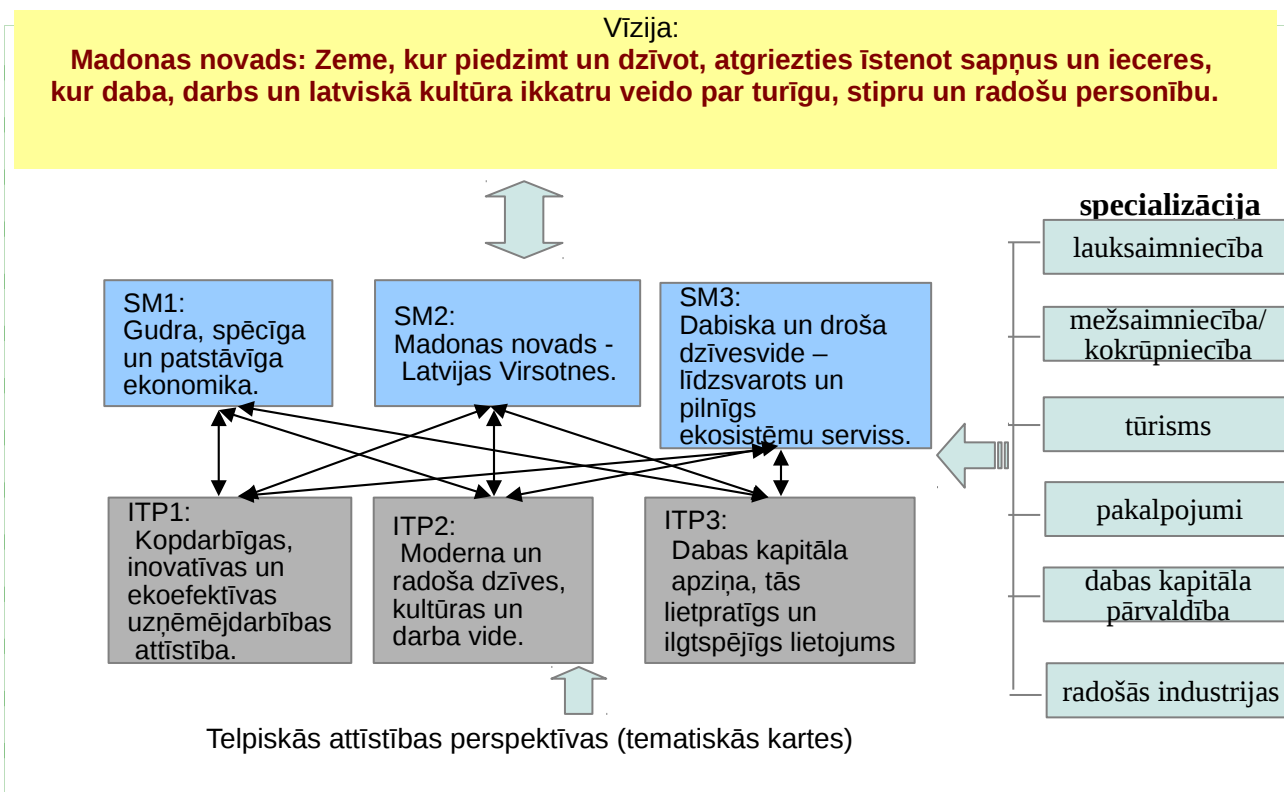
Stratēģiskais mērķis (SM) – ir darbības princips, kas vērsts uz vīzijas sasniegšanu. Mērķim tiek noteikti indikatori. Stratēģiskie mērķi definēti horizontālo un vertikālo attīstības virzienu saskares punktos.

Ilgtermiņa prioritāte (ITP) ir svarīgākais nosacījums, lai sekmētu stratēģiskā mērķa

sasniegšanu.

Savukārt vidēja termiņa prioritāte (VTP) ir svarīgākais nosacījums, lai sekmētu ITP sasniegšanu. VTP nosaka, izvērtējot resursus un iespējas, pašreizējās situācijas un SVID analīzi.

Madonas novada attīstības stratēģijas shematiskais attēlojums sniegts 2.att.

2.att. Madonas novada attīstības stratēģijas principiālā shēma

1.2.1. Novada attīstības stratēģiskie mērķi

Stratēģiskie mērķi ir pamats novada attīstības prioritāšu noteikšanai un turpmāko veicamo rīcību noteikšanai.

SM1 – Madonas novads - pašpietiekams, ar attīstītu uzņēmējdarbību, kas nodrošina produktus un pakalpojumus ar augstu pievienoto vērtību radīšanu, balstoties uz inovatīvām tehnoloģijām un savstarpējo sadarbību.

SM2 – mērķis vērsts uz iedzīvotāju, īpaši jauniešu atgriešanos novadā, nodrošinot augstu dzīves kvalitāti, kultūras, izglītības, sporta, atpūtas u.c. iespējas.

SM3 – dabiska, droša dzīves vide ir balstīta uz gudru, ilgtspējīgu dabas un dabas resursu apsaimniekošanu, saglabājot tās unikalitāti un augsto kvalitāti.

1.2.2. Novada attīstības ilgtermiņa un vidēja termiņa prioritātes

Lai sasniegtu stratēģiskos mērķus, katram no tiem ir izvirzīta ilgtermiņa prioritāte:

ITP1 – ilgtermiņa prioritāte ir vērsta uz uzņēmējdarbības vides attīstīšanu, stiprināšanu, konkurētspējas paaugstināšanu un novada ekonomisko izaugsmi, izmantojot inovatīvas, vidi saudzējošas un resursus ekonomējošas tehnoloģijas.

ITP2 – Madonas novads ir ideāla dzīvesvieta ģimenēm, miera un harmonijas avots ikvienam; vieta, kur radoši attīstīties, aktīvi atpūsties, gūt kvalitatīvu izglītību. Tā ir vieta, kur

atgriezties īstenot savus sapņus un pilnvērtīgi dzīvot.

ITP3 – prioritāte ir vērsta uz dabas resursu, dabas vērtību ilgtspējīgu, gudru apsaimniekošanu. Dabas kapitāls ir novada bagātība.

Novada SVID analīze parāda 2 galvenās problēmas – vājā uzņēmējdarbība un sliktā demogrāfiskā situācija. Vidēja termiņa prioritātēs (VTP) tiek izvirzīts uzdevums attīstīt uzņēmējdarbības vidi un uzlabot demogrāfisko situāciju, kā arī saglabāt augstu dzīves vides kvalitāti novadā.

SM1 Gudra, spēcīga un patstāvīga ekonomika	ITP1 Kopsadarbīgas, inovatīvas un ecoefektīvas uzņēmējdarbības attīstība	VTP1 Konkurētspējīgas un daudzveidīgas uzņēmējdarbības attīstība
		VTP2 Uzņēmējdarbības vides uzlabošana un ražošanas līdzekļu pieejamības un pietiekamības nodrošināšana
SM2 Madonas novads – Latvijas Virsotnes	ITP2 Moderna, radoša dzīves, kultūras un darba vide	VTP3 Pašvaldības kapacitātes stiprināšana
		VTP4 Izglītības, kultūras, sporta un brīvā laika pavadīšanas pakalpojumu attīstīšana
		VTP5 Veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu attīstīšana
		VTP6 Tehniskās infrastruktūras attīstīšana
SM3 Dabiska un droša dzīvesvide – līdzsvarots un pilnīgs ekosistēmu serviss	ITP3 Dabas kapitāla apziņa, tās lietpratīgs un ilgtspējīgs lietojums	VTP7 Dzīves vides drošība
		VTP8 Dabas kapitāla apziņas veidošana

1.2.3. Novada specializācija

Madonas novads ir daudzveidīgs gan no ģeogrāfiskā, gan saimnieciskā viedokļa, tādēļ ir izvirzītas vairākas novada specializācijas -lauksaimniecība, mežsaimniecība un kokrūpniecība, tūrisms, pakalpojumi, radošā ekonomika (kultūra, sports, amatniecība u.c.) un ekosistēmu serviss (novads ir bagāts ar ĪADT, Natura 2000 teritorijām).

Novadu veido 14 pagasti un Madonas pilsēta, kas ir gan no fiziogēogrāfiskā viedokļa, gan sociāli ekonomiskā viedokļa samērā atšķirīgi. Ņemot vērā novada teritoriālo vienību vēsturiskās tradīcijas, ekonomisko attīstību, pieejamos resursus, nozaru sasniegumus, izveidoto infrastruktūru, kā arī izvērtējot iespējas un pieprasījumu, novadam ir noteiktas sekojošas specializācijas:

- lauksaimniecība (praktiski visa novada teritorija, izņemot pilsētu),
- mežsaimniecība un kokrūpniecība (praktiski visa novada teritorija),
- tūrisms (galvenokārt Vidzemes augstienes daļa),

- pakalpojumi (gavenokārt Madonas pilsēta, kā arī pagastu centri),
- dabas kapitāla pārvaldība (visa novada teritorija),
- radošās industrijas (visa novada teritorija ar akcentu uz Madonas pilsētu)

Radošās industrijas definīcija [BICEPS pētījums “radošās industrijas Latvijā”] - Radošās industrijas ir tautsaimniecības nozares, kas balstās uz individuālo vai kolektīvo radošumu, prasmēm un talantu, un spēj celt labklājību un radīt darba vietas, radot un/vai izmantojot intelektuālo īpašumu. Radošās industrijas rada, attīsta, ražo, izmanto, izrāda, izplata, saglabā produktus, kam piemīt ekonomiska, kultūras un/vai izklaides vērtība.

Novada perspektīvo ekonomiskās attīstības iespēju un virzieni ir sekojoši:

Pievilcīga dzīves vieta dabiskā vidē

Madonas novadā saglabāta augstvērtīga dabiskā vide. Ieguldījums vides un ainavas kopšanā novada teritoriju izveidojušas par aizvien pievilcīgāku dzīves vietu ekoloģiskā vidē. Investīcijas transporta infrastruktūrā padarījušas novadu ērtāk sasniedzamu un ekonomiski attīstītāku, radot jaunas darba vietas, un tādējādi padarot novadu pievilcīgāku dzīvošanai. Augstā izglītības, kultūras, veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu kvalitāte un infrastruktūra novadu dara aizvien pievilcīgāku jaunām ģimenēm.

Atpazīstami aktīvās atpūtas, sporta, tūrisma un kultūras pakalpojumi. Madona- Ziemas svētku galvaspilsēta.

Ieguldījumi novada tēla veidošanā, maršrutu izstrādē, infrastruktūras attīstībā, novadu padarījuši atpazīstamu Latvijā un ārpus tās. Novadā piedāvātie pakalpojumi galvenokārt orientēti uz aktīvo atpūtu un sporta dzīvi un ir pieejami un saistoši dažādām mērķa grupām dažādos gadalaikos, bet īpaši ziemā. Novadā ir attīstīta tūrisma uzņēmējdarbība, augstas kvalitātes kultūras pasākumu organizēšana.

Uzņēmējdarbības attīstība. Madonas novads-pašpietiekams un pašražojošs lauksaimniecība, mežsaimniecība, tūrisms, pakalpojumu sniegšana, attīstās vietējās produkcijas pārstrāde

Pateicoties labvēlīgai uzņēmējdarbības videi, novadā attīstās uzņēmējdarbība un tiek radītas jaunas darba vietas. Saimniecības pamatnozarēs ir palielinājies uzņēmumu un uzņēmumos nodarbināto skaits, tiek apgūtas jaunas ražošanas nozares. Ir pieaudzis novadā saražotās augstvērtīgas produkcijas apjoms, īpatsvars un daudzveidība, tiek piedāvāti kvalitatīvi tūrisma, sporta, kultūras, izglītības un veselības aprūpes pakalpojumi. Sekmīgi darbojas biznesa parks. Veiksmīgi attīstās lauksaimniecības un mežsaimniecības produkcijas pārstrāde uz vietas un citu pakalpojumu nozares. Novadā pieejamas jaunas darba vietas ar konkurētspējīgu atalgojumu, palielinājies ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits, rezultātā ir palielinājies jauno speciālistu un jauno ģimeņu skaits.

2. SVID analīze

2.1. Novada resursi un priekšrocības

Madonas novadu raksturo šādu resursu un priekšrocību pieejamība, kas nosaka novada attīstību līdz šim un noteiks to arī nākotnē:

- novada ģeogrāfiskais izvietojums un blīvais autoceļu tīkls;
- skaista un bagāta daba;
- blīvs aizsargājamo dabas teritoriju, objektu un kultūrvēsturisko objektu tīkls;
- lauksaimniecībā izmantojamā zeme (aizņem ~30% no novada teritorijas);
- meža zemes (aizņem ~60,7% no novada teritorijas);
- upes un ezeri, kā arī Gaiziņkalns;
- visi priekšnosacījumi aktīvai atpūtai un sporta infrastruktūras attīstībai;
- dzelzceļš;
- labi attīstīta ceļu infrastruktūra;
- Madonas reģionālā slimnīca;
- Madonas valsts ģimnāzija, J.Norviļa Madonas mūzikas skola, Mākslas skola, sporta skola;
- kultūrvēsturiskas vērtības, muzeji, mākslas meistari un literāti - bagāta kultūrvide;
- katrā pagastā pamatskola;
- kultūras nami, bibliotēkas un aktīva mākslinieciskā pašdarbība, jauniešu centri katrā novada pagastā;
- novads ir Vidzemes, Latgales un Sēlijas krustpunktā.

Novada SVID apkopojums:

Iekšējais spēks	Iekšējais vājums
<ul style="list-style-type: none">• Attīstīta transporta infrastruktūras• Attīstīta un sakārtota komunālās saimniecības infrastruktūra• Dabas resursu daudzveidība (ievērojami meža resursi, biotopi, atjaunojamie dabas resursi, rekreācijas resursi, derīgo izrakteņu resursi - smilts, grants, dolomīts, kūdra, sapropelis, pazemes ūdeņi) un to pieejamība• Novads bagāts ar ĪADT un kultūrvēsturiskām vērtībām.• Sakārtota un attīstīta kultūras infrastruktūra• Dabiska, ekoloģiski tīra dzīvesvide• Attīstīta labā līmenī ziemas tūrisma un aktīvās atpūtas infrastruktūra• Mazo lidlauku kapacitāte• Pašvaldība ir lēmuma pieņēmēja novada veselības aprūpes, izglītības	<ul style="list-style-type: none">• Zema autoceļu kvalitāte• Vāja uzņēmējdarbības attīstība• Nepietiekami attīstīts ražošanas sektors• Cilvēkresursu trūkums, kvalificēta darbaspēka trūkums• Darbavietu trūkums• Zema dzimstība, negatīvs iedzīvotāju dabiskās migrācijas saldo• Nepietiekams un vājš interneta pārklājums• Nepietiekama komunikācija un vāja sadarbība visos līmeņos• Liels iedzīvotāju vidējais vecums• Vienota pakalpojuma groza, zīmola, piedāvājuma trūkums tūrisma un aktīvās atpūtas nozarē

<p>iestāžu un sporta infrastruktūras saglabāšanā un attīstīšanā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Madonas valsts ģimnāzija un 3 augstskolu filiāles (Madonas augstākās izglītības centrs) • Katrā pagastā ir pamatskola un pieejams bērnudārzs (PII) • Spēcīgas ārpusskolas izglītības iestādes novadā - mūzikas, mākslas un sporta skolas • Ikvienam pieejama primārā veselības aprūpe, novadā ir slimnīca • Sakārtota sociālās aprūpes sistēma 	
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> • „Zaļās enerģijas” izmantošanas attīstīšana • Pieprasījuma pieaugums pēc eko – produktiem vietējā un starptautiskā mērogā • Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju straujā attīstība • ES struktūrfondu pieejamība 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvalificēta darbaspēka un jauniešu aizplūšana uz galvaspilsētu, reģionu centriem un ārvalstīm • Uzņēmējdarbībai nedraudzīga nodokļu politika • Bērnu dzimstības samazināšanās • sabiedrības novecošanās

2.2. Uzņēmējdarbība

SVID apkopojums:

Iekšējais spēks	Iekšējais vājums
<ul style="list-style-type: none"> • Liels lauksaimniecības un mežsaimniecības uzņēmumu īpatsvars • Attīstīta kokapstrāde • Saglabāts dzelzceļš • Dabas resursu daudzveidība (ievērojami meža resursi, biotopi, atjaunojamie dabas resursi, rekreācijas resursi, derīgo izrakteņu resursi- smilts, grants, dolomīts, kūdra, sapropelis, pazemes ūdeņi) un to pieejamība • Maz pārveidota dabas vide un gleznaina ainava • Aktīvi uzņēmumi, kas savas attīstības nodrošināšanai izmanto pieejamo ES struktūrfondu finansējumu, citas atbalsta programmas un instrumentus (īpaši zemnieku saimniecības) 	<ul style="list-style-type: none"> • Trūkst līderu, kas iedvesmotu, apvienotu cilvēkus ar iniciatīvu, ražotājus • Ģeogrāfiski novads novirzīts no valsts galvenajiem autoceļiem • Zema ceļu kvalitāte • Maza kravu plūsma • Nepietiekami attīstīts ražošanas sektors • Cilvēkresursu trūkums, kvalificēta darbaspēka trūkums • Trūkst motivācijas uzsāk uzņēmējdarbību • Neprasme mazajiem ražotājiem kooperēties • Saražotās produkcijas realizēšanas problēmas

<ul style="list-style-type: none"> • Attīstīts ziemas tūrisms un aktīvā atpūta • Daudz lidlauku 	<ul style="list-style-type: none"> • Darba tikuma degradēšanās, tiesību pārzināšana-pienākumu aizmiršana • Amata prasmju trūkums • Pamatresurss – sieviešu darbaspēks. Trūkst darbavietu
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> • Iespējas attīstīt „zaļās enerģijas” izmantošanu • Pieprasījuma pieaugums pēc eko – produktiem vietējā un starptautiskā mērogā • Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju straujā attīstība 	<ul style="list-style-type: none"> • Kvalificēta darbaspēka un jauniešu aizplūšana uz galvaspilsētu, reģionu centriem un ārvalstīm • Ekonomiskās situācijas pasliktināšanās valstī • Uzņēmējdarbībai nedraudzīga nodokļu politika

2.3. Lauksaimniecība/mežsaimniecība

SVID apkopojums:

Iekšējais spēks	Iekšējais vājums
<ul style="list-style-type: none"> • Daudzveidīga ainava • Izkopti meži, jaunaudzes • Koptas pļavas, LIZ • Daudz ezeru, upju • Daudz jaunu meža ceļu • Lieli mežu masīvi un auglīgas lauksaimniecībā izmantojamās zemes • Daudz ĪADT, kas stimulē attīstīties bioloģisko lauksaimniecību un netradicionālo lauksaimniecību • Teritorijas reljefs un daba nosaka ražošanas specializāciju novadā un pagastos 	<ul style="list-style-type: none"> • Sliktā stāvoklī vietējas nozīmes ceļi, slikti kopti pašvaldības ceļi • Lauku sētas izolētas, pamestas, aizaug • Lieli bebru postījumi meža zemēm un lieli postījumi no meža dzīvniekiem lauksaimniecības zemēs • Lielas blokcirtes-viena pie otras • Dabas stihiju izraisīti lieli mežu postījumi • Trūkst mini-tehnikas mežu kopšanai • Mazaktīvi lauku konsultanti • Neprasme lauksaimniekiem, mājražotājiem, uzņēmējiem kooperēties • Novadā nav lopu kautuves • Slikts kopējais meliorācijas sistēmu stāvoklis
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> • ES tiešmaksājumi • ES struktūrfondu projekti 	<ul style="list-style-type: none"> • Tiešmaksājumu izlīdzināšana • Tiešmaksājumu griesti • Trūkst lauksaimniecības zemes • Nevienlīdzīga konkurence ar ārzemju uzņēmumiem

2.4. Tūrisms, aktīvā atpūta un sports

SVID apkopojums:

Iekšējais spēks	Iekšējais vājums
<ul style="list-style-type: none"> • Neskartā daba, daudzveidīga ainava, paugurains reljefs • Dabas apstākļi paver iespējas lauku un ekotūrisma attīstībai • Ziema-novada tūrisma un sporta attīstības mugurkauls • Tūrisma produkts-”Vēlies ko vēlies Vestienā-augstākajā apdzīvotajā vietā Latvijā”, “Kāleзера noslēpums” • Attīstās netradicionālā lauksaimniecība un lopkopība • Meža resursu bagātība un medību tūrisms • Dīķi un ezeri ar ozolkoka klājuma pamatni, dendroloģiskie parki (Madonā aug korķa koki, muižas parks-dīķim ozola grīda, tādu novadā ir vairāki) • Daudz ĪADT un kultūrvēsturisko objektu • Liels pašvaldības atbalsts sporta nozarei • Pašvaldības ir lēmuma pieņēmēja novada sporta infrastruktūras saglabāšanā un attīstīšanā • Katrā pagastā ir sporta zāle • Smeceres sila kā reģiona un valsts nozīmes sporta bāzes attīstīšana; Smeceres sils -ziemas sporta meka. • Aktīvi, ar iniciatīvu bagāti, patriotiski un izglītoties alkstoši cilvēki • Madonas daudzfunkcionālā sporta halle • Ģeogrāfiski un klimatiski pievilcīga teritorija ziemas un vasaras sportaveidu attīstībai 	<ul style="list-style-type: none"> • Slikts ceļu stāvoklis • Nepievilcīgas norādnes uz tūrisma objektiem • Pilsētā nav norādņu uz kultūras un sabiedriskajām iestādēm, objektiem • Novadā ir daudz interesantu dabas un kultūrvēst. objektu, viesumāju, z/s, bet nevar tās atrast-trūkst norādņu uz tām • Nedrīkst novietot speciālos apzīmējumus pie tūrisma mītnēm, ir valsts noteikti ierobežojumi • Nav vienkopus informācijas un vietas novada mājražotāju, z/s un mazo uzņēmumu ražotās produkcijas iegādei • Mežu izciršana – problēma ainaviskiem tūrisma maršrutiem • Pilsētā un ciemos nav norādnes ar ielu nosaukumiem, nav norādnes uz iestādēm un ievēr.objektiem • Skeitparks Madonā neatbilst drošības noteikumiem • Nav publisko peldbaseinu
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> • ES finansēšanas instrumentu pieejamība 	<ul style="list-style-type: none"> • Iedzīvotāju zema maksātspēja

Tūrisma nozares problēmas un risinājumi:

- “Tūrisms sākas ar ceļiem!”
- “Tūrisma produkta “iepakojums” ir veiksmes stūrakmens tūrisma attīstībai”
- “Koncentrēts piedāvājums koncentrē pieprasījumu”

2.5. Komunālie pakalpojumi un infrastruktūra

SVID apkopojums:

Iekšējais spēks	Iekšējais vājums
<ul style="list-style-type: none"> • Šķelda-galvenais kurināmais centralizētās apkures katlumājās. Šķeldas sagatavošana-papildus ienākumu avots zemju īpašniekiem • Dabas resursu bagātība – alternatīvās enerģijas ražošanas attīstības iespējas (HES, zemes siltumenerģija, vēja enerģija) • Stratēģiski izdevīga vieta šķeldas ražošanai un iepirkšanai 	<ul style="list-style-type: none"> • Biogāzes ražotnēm nav saražotā siltuma noņēmēju- to novada gaisā • Eksportē sliktāko kokmateriālu, bet koģenerācijas stacijās elektroenerģijas ražošanai izmanto labākās kvalitātes koksni • Ārzemnieki izpērk mežus, lauksaimniecības zemes • Ciemu teritorijās ir malkas šķūnīšu “zonas”, kas bīstami no ugunsdrošības un ainaviski neglīti • Pagastos trūkst darbaspēka • Pie daudzdzīvokļu mājām skursteņi-atsevišķas ierīkotas apkures ietaises • Problēmas ar siltummezglu ierīkošanu daudzdzīvokļu mājās, jo daudz īpašnieku-nevar vienoties, arī par mājas kopīpašumu (bēniņu, pagrabu, kāpņutelpu) sakārtošanu, siltināšanu • Madonā SIA “Namsaimnieks” ir atsevišķa katlumāja • Ietvju un laukumu ar bruģakmens segumu Madonā strauja kvalitātes pazemināšanās pēc ziemas sezonas • Nav norādņu ar māju nosaukumiem • Nav sabiedriskā transporta pieturās pieturu nosaukuma un autobusu kustības saraksta. • Pagastos nepietiekami ātrs un ne visiem pieejams interneta pieslēguma piedāvājums • Sabiedriskā transporta kustības maršruti un grafiks nav izvērtēts pēc iedzīvotāju nepieciešamībām • Regulāri elektroenerģijas padeves, interneta traucējumi pagastos.

	<ul style="list-style-type: none"> • Latvenergo nepabeidz līdz galam savus darbus-nesakārto teritorijas • Atkritumu apsaimniekošana ir samērā zemā līmenī daudzdzīvokļu rajonos • Pie atpūtas vietām nav atkritumu urnu, nesavāc atkritumus • Nesakoptas ceļmalas • Augstas komunālo pakalpojumu izmaksas salīdzinājumā ar iedzīvotāju ienākumiem pagastos
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> • ES finansējuma pieejamība ēku siltināšanai • ES finansējuma (ERAF) pieejamība ūdenssaimniecības sakārtošanai 	<ul style="list-style-type: none"> • LIAA ļoti ilgi izskata projektu pieteikumus • Iedzīvotāji kūtri izmanto ēku siltināšanas iespējas, ko piedāvā ES fondi-nevar vienoties dzīvokļu īpašnieki

Nozares problēmas un risinājumi: “Kā izdzīvot?-Decentralizējot gan novada, gan valsts pārvaldi, lai ikkatrs iedzīvotājs var saņemt līdzvērtīgi kvalificētu pakalpojumu kā laukos tā pilsētā!”

2.6. Izglītība

SVID apkopojums:

Iekšējais spēks	Iekšējais vājums
<ul style="list-style-type: none"> • Liels pašvaldības atbalsts izglītības nozarei • Pašvaldības ir lēmuma pieņēmēja novada izglītības iestāžu infrastruktūras saglabāšanā un attīstīšanā • Madonas valsts ģimnāzija un 3 augstskolu filiāles (Madonas augstākās izglītības centrs) • Katrā pagastā ir pamatskola un bērnudārzs • Katrā pagastā skolēnu autobuss • Ārpusskolas izglītības iestādes novadā- mūzikas, mākslas un sporta skolas, Madonas kultūras nama pulciņi • Katrā pagastā un Madonas pilsētā jauniešu centri • Attīstīts nevalstiskais sektors-biedrības, apvienības u.c., kas nodarbojas ar jauniešu ārpusskolas brīvā laika pavadīšanas organizēšanu, aktivitātēm 	<ul style="list-style-type: none"> • Cilvēkresursu trūkums, kvalificēta darbaspēka trūkums • Pie vidusskolām nav profesionālās arodizglītības iespējas • Barkavas arodvidusskola neapmierina nepieciešamo speciālistu pieprasījumu • Trūkst skolēnu mācību grāmatu (MVĢ) • Vēl arvien zems iedzīvotāju kultūras līmenis • Trūkst skolās sociālo pedagogu, psihologu • Trūkst pedagogu un telpu trases automodelisma attīstībai

<p>piemērotas vides veidošanu un izglītošanu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktīvi, ar iniciatīvu bagāti, patriotiski un izglītoties alkstoši cilvēki 	
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> • ES struktūrfondu apguves iespējas • Starptautisku, kaimiņvalstu un sadraudzības pilsētu projektu īstenošanas iespējas • Nevalstisko organizāciju, piedrību, fondu atbalsts vides uzlabošanai, brīvā laika aktivitātēm, sportam, izglītībai 	<ul style="list-style-type: none"> • Jauniešu un iedzīvotāju aizplūšana no novada • Ekonomiskās situācijas pasliktināšanās valstī • Pieaug bērnu uzvedības problēmas

Nozares virzība:

- Augsti kvalificēta, decentralizēta, daudzveidīga izglītība!
- Atbalstīt lauku skolas un skolotājus, lai šīs skolas pilnībā neizzūd!
- Madonas mākslas, mūzikas un sporta skolas – nākotnē radošā vidusskolas?!

2.7. Kultūra

SVID apkopojums:

Iekšējais spēks	Iekšējais vājums
<ul style="list-style-type: none"> • Stabils un prognozējams pašvaldības finansiālais un politiskais atbalsts • Bagāta un daudzveidīga kultūrvidē - nemateriālais un materiālais kultūras mantojums, • Pārdomāti un mērķtiecīgi saglabāts, pilnveidots un attīstīts kultūras un kultūrizglītības būvju iestāžu tīkls ar spēcīgām tradīcijām. Pilnveidotas, būvētas mākslas un profesionālas izstāžu zāles, • Kolektīvu nodrošinājums dalībai Dziesmu un deju svētkos, • Profesionālās mākslas pieejamība (mūsdienīga koncertzāle, profesionālās mākslas aktivitātēm piemērotas izstāžu zāles) • Novada vietējā stratēģija atbalsta kultūras prioritātes, kas ļauj izmantot LEADER programmas finanšu līdzekļus • Plašs kultūrizglītības un interešu izglītības piedāvājums 	<ul style="list-style-type: none"> • Materiālisma dominante sabiedrībā, jaunatnē pār Latviešu tradīcijām, kultūru un vēsturi • Trūkumi kultūras infrastruktūrā - nolietojums, nepietiekamas investīciju iespējas (piem. neatbilstoša estrāde) • Vāji attīstīta, vienveidīga izklaides industrija • Zems kultūras darbinieku atalgojums, kadru novecošanās un provinciālisms • Vāji koordinēti pasākumu norises laiki • Nepietiekama reklāma, kultūras norišu un iniciatīvu mārketinga, kultūras speciālistu savstarpējā komunikācija un saikne ar kultūras pasākumu patērētājiem • Atsevišķu kultūras nozaru panīkums vai nepietiekama attīstība • Mazinās darbspējīgo iedzīvotāju līdzdalība kultūras norisēs

<ul style="list-style-type: none"> • Novada domes un reliģisko konfesiju sadarbība kultūras norišu organizācijā • Pieredzes bagāti un profesionāli darbinieki kultūrizglītības un kultūras iestādēs • Labiekārtotas vietas brīvdabas pasākumu rīkošanai • Darbības un attīstības plānošana • Nopietnas attīstības ieceres kultūras jomā • Sabiedrības līdzdalība attīstības procesos • Uz radošumu un izaugsmi orientēta sabiedrība, pasākumu mērķauditorijas • Attīstīta infrastruktūra novada centrā 	<ul style="list-style-type: none"> • Nespēja apgūt lielus finanšu resursu īsā laika posmā • Trūkst interešu kopienu, klubu, tie darbojas nekoordinēti • Nepietiekama nozares pētniecība - statistika un analīze, no kā izriet • Neadekvāta iedzīvotāju, kā arī viesu, patieso kultūras vajadzību novērtēšana • Sabiedriskā transporta trūkums novadā • Norādes zīmju trūkums uz kultūras objektiem un pasākumu norises vietām
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> • Panākt politisku, sabiedrisku un nozares ministrijas atbalstu kultūras attīstībai novadā • Mērķtiecīgi īstenot sabalansētu kultūras infrastruktūras atjaunošanas programmu; • Piesaistīt finansējumu kultūras iniciatīvām no Eiropas Savienības, Nacionālajiem, finanšu instrumentiem kā arī netradicionāliem finanšu avotiem; • Attīstīt efektīvu kultūras norišu mārketingu un pozitīvi orientētu mecenātismu kultūras iniciatīvu atbalstam • Sekmēt sniegto pakalpojumu un radīto produktu kvalitātes pieaugumu • Veicināt spilgtu, darbaspējīgu, erudītu personību ienākšanu novada kultūras jomā • Attīstīt katras kultūras un kultūrizglītības iestādes, pulciņa, kolektīva, pagasta un pilsētas identitāti un arī visa novada vizuālo tēlu, vai zīmolu kopumā • Attīstīt nozares darbinieku prasmes un kompetences - iestāžu 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomisko problēmu ēnā - kultūras nozarei zema politiskā prioritāte valstī kopumā, un tai atbilstošs finansējums • Latviskās identitātes kā vērtības mazināšanās vai zudums; • Nekonkurētspējīga atalgojuma dēļ vājinās un birokrātizējas nozares ierēdniecība - rezultātā var rasties maz efektīvi finanšu instrumenti ES fondu apguvei • Neizpratne par labdarību uzņēmēju vidū • Kļūdaina izpratne par tendencēm un to cēloņsakarībām, kļūdaina rīcībpolitikas instrumentu izvēle un izmantošana, neefektīva līdzekļu izmantošana • Nelīdzsvarots pašvaldības atbalsts, apgrūtināti darbības apstākļi • Atsevišķu novada teritorijas daļu kultūrvides degradācija un pievilcības mazināšanās • Centralizējoties uzņēmējdarbībai un valsts pārvaldei, lauku ciematos zūd darbavietas kvalificētam nācijas vidusslānim - inteliģencei, kas ir galvenie kultūras atbalstītāji,

<p>informācijas un pieredzes apmaiņu Latvijas un starptautiskā mērogā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Attīstīt un pilnveidot informācijas apriti un koordināciju starp kultūras iestādēm, iniciatīvas grupām un pašvaldību • Veidot datu vākšanas un analīzes sistēmu par nozarei aktuāliem jautājumiem • Sekmēt sadarbību ar citām nozarēm (izglītība, sports, tūrisms u.c.) • Attīstīt jaunus, netradicionālus centrus kultūras, sporta un kultūrtūrisma aktivitātēm • Veicināt iedzīvotāju līdzdalību kultūrā un sekmēt radošas izpausmes jebkādas formās, tai skaitā amatniecībā un lietišķajā mākslā (privātās iniciatīvas, mikrouzņēmumi, inovāciju klasteri) • Attīstīt mērķtiecīgu pašvaldības pasūtījumu kultūras un mākslas jomā • Veidot ciešāku sadarbību ar citām kultūras jomā ieinteresētām pašvaldībām (sekmīgi iesaistīties projektā „Rīga 2014 - Eiropas kultūras galvaspilsēta” u.c.) 	<p>popularizētāji un patērētāji</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alkohola un narkotisko vielu izplatība sabiedrībā • Provinciālisms un kultūras pasākumu vienveidība • Jauniešu un vidējās paaudzes aizplūšana no Madonas novada • Kultūras, kultūrizglītības un NVO savstarpēja konkurence • Zems brīvprātīgā darba prestižs un nevēlēšanās tajā iesaistīties
--	---

Nozares pirmā prioritāte Latvijā kopumā ir nacionālās kultūras telpas attīstība, jo stipras un radošas nācijas identitāte sakņojas mūsu unikālajās, mantotajās un jaunradītajās materiālajās un garīgajās vērtībās. Tā vieno un saliedē sabiedrību jaunu ekonomisku, sociālu un kultūras vērtību radīšanai, kuras novērtē un pazīst arī pasaulē.

Nozares mērķi Madonas novadā:

- Kultūras nozares norišu spektrs un kvalitāte – pamats sabiedrības inteliģencei, radošumam un cilvēku dzīvespriekam,
- Attīstīt kultūru kā kopienas stiprināšanas un ekonomikas attīstības instrumentu,
- Nodrošināt mūsdienu prasībām atbilstošu kultūrvides infrastruktūru, un
- Pilnvērtīgi izmantot kultūras institūciju decentralizēto izvietojumu novadā un citus resursus,
- Attīstīt starpnozaru sadarbību, kultūrai piesaistot resursus un finansējumu no saistīto nozaru finanšu instrumentiem un fondiem .
- Nodrošināt mūzikas un mākslas izglītības pieejamību, lai sekmētu radošas personības veidošanos, veidotu Latvisku pilsonisku identitāti un uzturētu Dziesmu svētku tradīcijas nepārtrauktību un kvalitāti.
- Nodrošināt talantu – izcilību atlasīšanu un sekmēt viņu profesionālo virzību un radošo izaugsmi.
- Veicināt iedzīvotāju iesaistīšanos kultūras dzīvē.

Kultūras un citu nozaru sadarbības iespējas Madonas novadā:

- **Kultūra + izglītība:**
 - vispārējā izglītība (apgūt nacionālās kultūras vērtības, izprast citas kultūras, attīstīt starpkultūru komunikācijas prasmes, radošā domāšana un prasmes utt.);
 - kultūrizglītība (profesionālās prasmes, izcilība, konkurētspēja utt.);
 - mūžizglītība (līdzdalība amatiermākslā, masu mediju izglītojošas programmas, resursu attīstība internetā, izglītojošas kultūras programmas, ko piedāvā kultūras institūcijas utml.).
- **Kultūra + ekonomika:**
 - radošās industrijas, dizains, kultūrtūrisms utt.
- **Kultūra + pašvaldību attīstība:**
 - lokālā identitāte, kvalitatīva dzīves telpa, pašvaldību konkurētspēja, radošās pilsētas, kultūras un radošais tūrisms utt.
- **Kultūra + sabiedrības integrācija:**
 - kopīgas vērtības, starpkultūru dialogs, tolerance, aktīva pilsoniskā sabiedrība utt.
- **Kultūra + digitālā vide:**
 - jaunas kultūrtelpas apgūšana, aktīva bērnu un jauniešu iesaiste kultūras veidošanā

2.8. Veselības aprūpe

SVID apkopojums:

Iekšējais spēks	Iekšējais vājums
<ul style="list-style-type: none"> • Madonas reģionālā slimnīca • Madonā pieejams samērā plašs speciālistu un izmeklējumu klāsts • Profesionāli mediķi • Katrā pagastā pieejams ģimenes ārsts • Neatliekamās medicīniskās palīdzības atbalsta punkts Madonā un 2 brigādes 	<ul style="list-style-type: none"> • Pagastos nav pieejami zobārstniecības pakalpojumi • Zobārstniecības pakalpojumi nav pieejami brīvdienās, pēc darba laika • Trūkst ģimenes ārstu aizvietotāju-ārsti ir pār-/ noslogoti • Trūkst acu ārstu novadā
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> • Sadraudzības pilsētas, NVO – humānās palīdzības, dāvinājumu piesaistes iespējas • Medicīnas personāla profesionālītātes celšana (kursi, pieredzes apmaiņa, štažēšanās) 	<ul style="list-style-type: none"> • Iedzīvotāju maksātspējas kritums, medicīnas pakalpojumu cenu kāpums

2.9. Sociālie pakalpojumi

Nozares vīzija: Ikvienam Madonas novada iedzīvotājam ir iespēja atbilstoši savām vajadzībām saņemt profesionālus, kvalitatīvus un savlaicīgus sociālos pakalpojumus iespējami tuvu dzīves vietai.

Prioritātes: 1. Attīstīt sociālo pakalpojumu, nodrošinot daudzpusīgus profesionālus pakalpojumus iespējami tuvu klienta dzīves vietai, (decentralizācijas princips).

2. Mazināt sociālo atstumtību.

3. Nodrošināt katru iedzīvotāju ar pamatvajadzībām.

SVID apkopojums:*Iekšējais spēks*

- Sakārtota likumdošana (valstī, novadā) sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā.
- Novadā darbojas kvalitatīva sociālās aprūpes sistēma.
- Darbojas pašvaldības sociālo pabalstu sistēma, t.sk., bezdarbnieku atbalstīšana NVA projektos.
- Novadā ir izveidota sociālo jautājumu komiteja un Sociālais dienests.
- Sociālā dienesta sociālā darba speciālisti strādā pilsētā un pagastu pārvaldēs, nodrošinot pakalpojumus tuvāk klientu dzīves vietai.
- Laba, profesionāla, ar atbilstošu izglītību un situāciju pārzinoša soc.darbinieku komanda novadā.
- Sociālo darbinieku ātra reaģēšana uz klientu problēmām.
- Sociālo darbinieku gatavība projektu ieviešanai sociālās aprūpes uzlabošanā.
- Sociālajam dienestam katrā pagastā un Madonas pilsētā ir piemērotas telpas sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanai. Nodrošināta telpu pieejamība cilvēkiem ar kustību traucējumiem.
- Madonā sociālajā dienestā ir pieejami psihologa un soc.aprūpes pakalpojumi - frizieris, sanit.higiēnas uzturēšanas, veļas mazgāšanas bezmaksas pakalpojumi u.c.
- Madonā un Kalsnavas pag. darbojas mobilā aprūpes brigāde.
- Novadā ir nodrošināti aprūpes pakalpojumi bērniem ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās (skola bērniem ar īpašām vajadzībām, bērnu ārpusģimenes aprūpes centrs.
- Pilsētā un vairākos pagastos ir diennakts grupa bērnudārzos nelabvēlīgajām ģimenēm un vakara, nakts maiņā strādājošo vecāku bērniem.

Iekšējais vājums

- Liels attālums no pagastiem līdz novada centram, sociālajam dienestam, lai saņemtu speciālistu palīdzību.
- Lauku teritorijā dzīvojošajiem iedzīvotājiem apgrūtināta iespēja izmantot sociālos pakalpojumus. Transporta problēmas klienta nokļūšanai līdz speciālistam pagastā vai pilsētā. Ziemā necaurbraucami ceļi.
- Bāriņtiesai nav sava transporta ne pilsētā, ne laukos.
- Sociālajam dienestam pagastos trūkst transporta.
- Nepietiekošs profesionālu sociālo darba speciālistu skaits.
- Soc.darbinieku atbalsta trūkums no pašvaldības attīstības nodaļas puses, neaizsargātība, ietekmējamība, zems atalgojums.
- Pieejamo sociālo pakalpojumu klāsts ir ierobežots. Nepietiekams novada politiskais atbalsts sociālo jautājumu risināšanā un jaunu sociālo pakalpojumu attīstīšanai.
- Novadā nav attīstīti alternatīvās sociālās aprūpes pakalpojumi.
- Aprūpētājiem nav atbilstošas izglītības.
- Mobilās aprūpes brigādes darba rezultātā zūd emocionālais kontakts ar aprūpējamajiem.
- Finanšu līdzekļu trūkums soc.jautājumu risināšanai, t.sk., dzīvokļu pabalstu izmaksām.
- Katastrofāli nepietiekošs pašvaldības dzīvojamais fonds. Pašvaldības dzīvokļu rinda nav caurspīdīga, publicēta.
- Sociālo dzīvokļu statuss nav sakārtots. Ne visos pagastos ir izveidoti sociālie dzīvokļi.
- Dzīvokļu trūkums (piem., jaunās ģimenes nevar uzsākt dzīvot patstāvīgi; sievietes ar bērniem nevar aiziet no vīra dzērāja, jo nav dzīvojamās platības).
- Novadā nav krīzes centra/dzīvokļa, kurā uzņemtu māti ar bērniem – vardarbības gadījumā, mācīties prasmes bērna

- Madonas sporta skolā trūcīgie un daudz bērnu ģimeņu bērni ir atbrīvoti no maksas.
- Novada teritorijā veciem cilvēkiem tiek nodrošināts aprūpes mājās pakalpojums.
- Novadā ir 4 pansionāti ar pietiekošu vietu skaitu.
- Ir daži pagaidu sociālie dzīvokļi atsevišķos pagastos un Madonā.
- Bāreņi un no ieslodzījuma atbrīvotie ļoti savlaicīgi iegūst dzīvojamo platību.
- Ir izveidota materiālās palīdzības sniegšanas sistēma:
 - + novada centrā darbojas nakts patversme ziemas periodā,
 - +bezmaksas zupas virtuve pilsētā,
 - +visos pagastu centros un Madonā ir izveidota pārtikas un humānās palīdzības izdales vieta.
- Personām ar funkcionālajiem traucējumiem ir iespēja saņemt tehniskos palīgīdzekļus.
- Personas ar funkcionālajiem traucējumiem ir sabiedriski aktīvas, kas ir pamats alternatīvās aprūpes pakalpojumu attīstībai.
- Sabiedrības pozitīvā attieksme pret cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.
- Novadā ir labdarības akciju organizēšanas un brīvprātīgo pateicības diena svinēšanas tradīcijas.
- Veiksmīga starpinstīciju un profesionāļu sadarbība – ar sabiedriskām un reliģiskām organizācijām, ģimenes ārstiem, ārstiem-speciālistiem, policiju, skolu, kultūras un sporta iestādēm utt.
- Informācijas pieejamība par sociālajiem pakalpojumiem.
- Pagasta pārvaldes savu iespēju robežās atbalsta trūcīgos iedzīvotājus un bērnus.
- Pagastu centros ir laba sociālā infrastruktūra - ģimenes ārsta prakse, pamatskola, pirmsskolas izglītības iestāde, tautas nams, bibliotēka.

- aprūpei.
- Novadā nav dienas centru pieaugušajiem, bērniem, bērniem ar īpašām vajadzībām u.c. soc. mazaizsargātām grupām.
- 4 novadā esošie pansionāti ir sadrumstaloti, grūti izveidot vienu modeli. Nepietiekošs darbinieku skaits.
- Nav paliatīvas aprūpes nodaļas (sociālās gultas).
- Nav attīstīta medicīniskā mājaprūpe.
- Vēl arvien trūkst uzbrauktuves invalīdiem pie sabiedr.ēkām un tajās.
- Bezdarbnieki nepietiekami iesaistās NVA nodarbinātības pasākumos. NVA kursus apmeklē tikai stipendijas dēļ.
- Nepietiekama psihologa un mediķu-speciālistu pakalpojumu (narkologa, psihiatra, psihoterapeita,) pieejamība soc.dienestā uz vietas.
- Mediķi-speciālisti ir tikai novada centrā, atsevišķu speciālistu ierobežota pieejamība (ilgs pieraksta laiks, piem.acu ārsts u.c.
- Ne visos pagastos ir pieejams aptiekas pakalpojums medikamentu iegādei, nav diennakts aptiekas pakalpojuma novada centrā.
- Maz atbalsta un pašpalīdzības grupu. Būtu nepieciešams kredītu parādniekiem, līdzatkarīgajiem u.c.
- Bērnu vasaras nometnes vairumam vecāku nav pieejamas finanšu trūkuma dēļ.
- Skolas baidās informēt un stāstīt par savām problēmām, jo baidās zaudēt bērnus.
- Bērniem ar sociālo ielaistību, uzvedības problēmām nav iespēju saņemt atbilstošu palīdzību.
- Vispārīzglītojošā izglītības programma ir smaga, kas dažkārt pat vidusmēra bērnam nav pa spēkam.
 - Pagarinātā grupa ir tikai 1.-4. klasei.
 - Novadā vāji attīstīta profesionālā izglītība.

- Novada centrā Madonā ir attīstīta veselības aprūpes infrastruktūra (ir slimnīca, poliklīnika, ātrās medicīniskās palīdzības pakalpojums, ģimenes ārstu un speciālistu prakses vietas, zobārstniecība u.c).
- Novada centrā Madonas pilsētā ir labi attīstīta izglītības infrastruktūra (mūzikas, mākslas, sporta skolas, 2 vidusskolas, Madonas VĢM, 3 PII u.c.), pieejama novada bērniem.
- Novada centrā Madonā ir pieejams plašs bērnu un jauniešu brīvā laika pavadīšanas un ārpuskolas nodarbību klāsts. Novada pagastos veidojas jauniešu interešu centri.
- Dažos pagastu centros brīvas ēkas, dzīvokļi.
- Pašvaldības zemes fonda izmantošana maznodrošināto atbalstam (dārzeņu audzēšanai).
- Pagastu centros un pilsētā ir pieejami publiskie interneta pieejas punkti.
- Laba transporta satiksme starp atsevišķiem pagastu centriem un Madonu.
- Novada administratīvais centrs atrodas novada ģeogrāfiskajā centrā, nodrošinot tā sasniedzamību no visiem pagastiem ar attīstītu ceļu infrastruktūru.
- Novads ir bagāts ar dabas resursiem un gleznainām ainavām, kas ir iedzīvotāju papildus ienākumu avots un iespēja pašnodarbinātībai.

- Skola bērniem ar īpašām vajadzībām ir attālu no dzīvesvietas, ja gribētu bērnu katru dienu mājās.
- Novada mākslas un mūzikas skolās ir salīdzinoši liela maksa, ko ne visas trūcīgās ģimenes var atļauties.
- Brīvā laika centra darbiniekiem ir ļoti zems atalgojums, lai gan tur vajadzētu darbinieku ar sociālā darba zināšanām un atbilstošu atalgojumu.
- Pagastos nepietiekamas saturīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas jauniešiem, bērniem, pieaugušajiem.
- Pagastos nav nodrošināta pirmskolas vecuma bērnu nokļūšana uz tuvāko PII.
- Kopumā jauniešu iniciatīvas un intereses trūkums, vēlme iesaistīties pašiem.
- Nepietiekams sociālo pedagogu, psihologu skaits skolās.
- Liels nepilno ģimeņu skaits novadā.
- Zems iedzīvotāju atalgojums, daudz trūcīgu iedzīvotāju.
- Darba vietu trūkums, nav attīstīta uzņēmējdarbība.
- Pagastos trūkst ēdināšanas iestāžu, kur strādājošajiem paēst pusdienas, kā arī rīkot ģimenes u.c. saviesīgus pasākumus.
- Nav pieejams pietiekams kārtībnieka un policijas darbinieka pakalpojums pagastos.
- Sabiedriskā transporta nepietiekamība un nepieejamība, nesakārtota ceļu infrastruktūra.
- Vāja informācijas aprīte, t.sk., par soc.pakalpojumiem, par notiekošo pagastos, novadā, vietējās avīzes trūkums.
- Elektronisko saziņas līdzekļu ierobežota pieejamība laukos.
- *Teritoriālās reformas ietvaros, institūciju pārstrukturizēšanās, izveides un adaptācijas periods.

Iespējas

- Valsts līdzdalība sociālās palīdzības pabalstu finansēšanā un veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanā trūcīgajiem iedzīvotājiem.
- Valsts atbalsta pieejamība vardarbībā cietušo rehabilitācijai dzīvesvietā, atbalsta grupai aizbildņiem, audžuģimenēm, motivācijas programmai un Minesotas programmai atkarīgajiem.
- ES struktūrfondu atbalstītu projektu piesaistes iespējas, t.sk., sociālajai aprūpei.
- Trūcīgo iedzīvotāju atbalstam pieejamas EK finansētās pārtikas pakas.
- Sociālā dienesta klientiem ir iespēja saņemt humāno palīdzību.
- Nevalstisko organizāciju atbalsts pašvaldības politisko lēmumu pieņemšanā sociālo jautājumu jomā.
- NVA organizētie kursi, projekti, valsts atbalsts bezdarbniekiem.
- Kristīgās draudzes un Diakonijas centrs kā sadarbības partneri bērnu un ģimeņu izglītošanā, mājaprūpē, zupas virtuves darbības nodrošināšanā utml.
- Labdarības organizāciju palīdzība ziedojumu vākšanā.
- Sadraudzības pilsētu atbalsts un sadarbība ar citu novadu pašvaldībām atsevišķu sociālo jautājumu risināšanā.
- Sadarbības partneri ārzemēs, kas ir ieinteresēti sniegt atbalstu alternatīvas aprūpes pakalpojumu attīstībā un invalīdu nodarbinātības veicināšanā.
- Uzņēmēju un brīvprātīgo atbalsts.

Draudi

- Sociālās politikas nestabilitāte valstī.
- Negatīvā ekonomiskā situācija valstī.
- Normatīvo aktu, kas regulē sociālo jomu, nepilnības.
- Normatīvo aktu īstenošanas nodrošinājuma trūkums.
- Nepietiekama valsts līdzdalība sociālās palīdzības pabalstu līdzfinansējuma nodrošināšanai.
- Pašvaldības deputātu neieinteresētība un neizpratne.
- Teritoriālā atšķirtība, resursu ieguldīšana pašvaldības centros.
- Sociālo problēmu pieaugums, sociālās palīdzības ņēmēju skaita pieaugums.
- Dažādu atkarību izplatība.
- Samazinās sniegtās sociālās palīdzības apjoms.
- Medicīnas pakalpojumu nepieejamība un dārdzība.
- Drošības trūkums.
- Iedzīvotāju skaita samazināšanās.
- Zems dzimstības līmenis arī turīgās un labvēlīgās ģimenēs.
- Iedzīvotāju novecošanās.
- Darbspējīgo, t.sk. jauniešu, aizbraukšana no pagastiem.
- Nabadzības un neorganizēta brīvā laika dēļ ir risks pieaugt noziedzībai nepilngadīgo vidū.
- Zems izglītības līmenis.
- Nav skaidrs, pamatots profesionālās izglītības virziens valstī. Nav darba piedāvājumu sabalansētības ar profesionālo izglītību.
- Iedzīvotāju sociāli-ekonomiskais pesimisms - neskaidrība, neticība, nevēlēšanās un iniciatīvas trūkums mainīt situāciju.
- Darbaspēka trūkums mazkvalificētiem darbiem.
- Samazinās kvalificētu darba vietu skaits valstī īstenoto reformu

	<p>dēļ (valsts iestāžu centralizācija) rezultātā - darba vietu trūkums jauniešiem ar augstāko izglītību.</p> <ul style="list-style-type: none">• Sarežģīta projektu dokumentācija finansējuma piesaistīšanai sociālajā jomā.
--	--

3. Dokumentu ietvars

Latvijas attīstības plānošanas dokumenti:

- Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007. – 2013.gadam (apstiprināts ar MK 2006.gada 4. jūlija noteikumiem Nr.564);
- Latvijas Stratēģiskās attīstības plāns 2010. – 2013.gadam (apstiprināts ar MK 2010.gada 9. aprīļa rīkojumu Nr.203);
- Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam (apstiprināta Saeimā 2010. gada 10. jūnijā);
- Latvijas Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2007. – 2016. gadam;
- Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes (apstiprinātas ar MK 2002.gada 15.augusta rīkojumu Nr.436);
- Latvijas Vides politikas pamatnostādnes 2009. – 2015.gadam.

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumenti:

- Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma;
- Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2007. -2027. gadam;
- „Vidzemes ilgtermiņa attīstības scenāriji” darba grupa (*Visvaldis Valtenbergs, Andris Klepers, Inese Ebele, Guna Šulce, Kristaps Ročāns*).

3.1. Starptautiskie normatīvie akti un plānošanas dokumenti

Eiropas Reģionālās un telpiskās (teritorijas) plānošanas harta

Šis dokuments ir pieņemts Eiropas Reģionālās plānošanas ministru konferencē 1983. gadā Spānijā un nosaka, ka teritorijas plānošanā jātiecas vienlaicīgi sasniegt:

- līdzsvarotu reģionu sociāli ekonomisko attīstību,
- dzīves kvalitātes uzlabošanu,
- dabas resursu un dabas aizsardzības atbildīgu vadīšanu,
- zemes racionālu izmantošanu.

No ekonomiskā, sociālā un vides aspekta tāpat kā no infrastruktūras un labiekārtojuma aspekta ir svarīgi radīt laukos atbilstošus dzīves apstākļus, īpaši, ņemot vērā atšķirības starp apdzīvojuma centriem un mazattīstītiem, nomaļiem lauku apvidiem. Attīstot apdzīvoto vietu tīklu, sociālās un ekonomiskās struktūras un transportu, šādās teritorijās ir jāievēro to specifiskās funkcijas, īpaši dabas ainavu saglabāšanā un pārvaldīšanā.

Eiropas vietējo pašvaldību harta

1985. gadā pieņemtā Eiropas vietējo pašvaldību harta ir augstākā juridiskā spēka normatīvais akts attiecībā uz pašvaldību iekārtu. Latvija hartai pievienojās 1996. gadā ar likumu. Kā Saeimas ratificētam starptautiskajam līgumam, hartai ir augstāks spēks par jebkuru nacionālo likumu.

Hartas izpildes uzraudzību ir uzņēmis CLRAE (Congress of Local and Regional Authorities of Europe) – Eiropas Vietējo un reģionālo varu kongress. Kongresa sesijās regulāri izskata hartas izpildi Eiropas Padomes dalībvalstīs. Pašlaik no 46 dalībvalstīm hartu ir ratificējuši 41 valsts.

Hartas normām ir vadlīniju raksturs – tomēr dalībvalstu likumdošanā jāievēro hartas galvenās prasības:

- Pašvaldības princips nozīmē teritoriālās kopienas tiesības un spēju gan reglamentēt, gan pārvaldīt ievērojamu publisko lietu daļu savas teritorijas iedzīvotāju interesēs.
- Pašvaldību principam jābūt garantētam konstitūcijā, ja valstī ir konstitucionāla

iekārta.

- Funkcijas starp nacionālo, reģionālo un vietējo varu sadalāmas atbilstoši subsidiaritātes principam – vara jādelegē pēc iespējas tuvāk pilsonim.
- Pašvaldības pilnvarām normāli jābūt ekskluzīvām, valsts nedrīkst reglamentēt pašvaldību funkciju izpildes kārtību citādi kā ar likumu starpniecību.
- Ja valsts delegē kādas savas funkcijas, tad šādām funkcijām izpildes noteikumus var noteikt arī valdība, bet arī šādā gadījumā pašvaldība piemēro vispārējo kārtību vietējiem apstākļiem.
- Nedrīkst ierobežot pašvaldības personāla suverenitāti – darbiniekus pašvaldība izvēlas bez valdības iejaukšanās.
- Nedrīkst ierobežot pašvaldības organizācijas suverenitāti – pašvaldības veido struktūras patstāvīgi, piemērojot tās vietējiem apstākļiem.
- Pašvaldības darbinieku darba apstākļiem jābūt tādiem, lai nodrošinātu pašvaldības uzdevumu veikšanu.
- Pašvaldības darbinieku sociālās garantijas nedrīkst atpalikt no attiecīgām garantijām darba tirgū.
- Pašvaldības budžetam pamatā jāveidojas no pašu ienākumiem – pašvaldības nodokļiem un nodevām, likmes tiem maina pati pašvaldība.
- Pašvaldības funkciju finansējums nedrīkst būt mazāks nekā valsts funkcijām vienotas valsts ekonomiskās politikas ietvaros.
- Valsts dotācijām, ja tās domātas pašvaldības funkciju veikšanai, nav jābūt iezīmētām.
- Lai varētu veicināt savas teritorijas sociāli ekonomisko attīstību, pašvaldībām jābūt tiesībām aizņemties vietējā kapitāla tirgū.
- Pašvaldībām ir tiesības veidot pašvaldību asociācijas un sadarboties ar citām pašvaldībām.
- Jāpastāv reālai iespējai aizstāvēt pašvaldību tiesības, ja kāda cita vara cenšas tās nelikumīgi ierobežot.
- Jebkāda valsts uzraudzība nedrīkst pārsniegt minimāli nepieciešamo.

No citiem pašvaldību demokrātijas dokumentiem harta atšķiras ar savu starptautiskā līguma raksturu un to, ka pastāv reāla autoritatīva organizācija, kura uzrauga šā likuma ievērošanu. Ja šķiet, ka harta tiek pārkāpta, gan pašvaldība, gan atsevišķs pilsonis var griezties Satversmes tiesā.

Eiropas Telpiskās Attīstības Perspektīva (ETAP)

Šī perspektīva, pazīstama arī ar devīzi “Virzībā uz līdzsvarotu un ilgtspējīgu ES teritorijas attīstību”, pieņemta 1999. gadā Potsdamā, ES dalībvalstu telpiskās plānošanas ministru sanāksmē. Tā ir izstrādāta kā instruments ekonomiskās izaugsmes, nodarbinātības un ilgtspējīgas attīstības atbalstam visā Eiropas Savienībā.

ETAP ir politiskais pamats Kopienas un ES dalībvalstu nozaru politikām, kam ir telpiska ietekme, kā arī reģionālajām un vietējām pašvaldībām. ETAP ir vērsta uz Eiropas teritorijas līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību. Lielākais uzsvars dokumentā ir vērsts uz lielpilsētu, urbanizēto

areālu un jutīgo teritoriju attīstību, taču ir ņemti vērā arī lauku teritoriju attīstības aspekti. Madonas novada kontekstā aktuālās divas no daudzajām vadlīnijām:

1. Pilsētu un lauku teritoriju partnerattiecību stiprināšana, atmetot līdzšinējo priekšstatu par pilsētu un lauku savstarpējo pretnostatīšanu.

2. Saprātīgi apsaimniekojot, nodrošināt dabas un kultūras mantojuma attīstību un saglabāšanu.

Tas globalizācijas laikmetā veicina ES pilsētu un reģionu dabas un kultūras daudzveidības saglabāšanu un reģionālās identitātes aizsardzību un padziļināšanu.

Eiropas telpiskās attīstības perspektīva ir balstīta uz ES mērķi sasniegt līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību. Tātad, sociālās un ekonomiskās prasības jāaskaņo ar teritorijas ekoloģiskajām un kultūras funkcijām, tādējādi veicinot ilgtspējīgu un plašākā mērogā līdzsvarotu telpisko attīstību.

Local Agenda 21 un Agenda Baltic 21

Agenda 21 nav normatīvs vai plānošanas dokuments šī jēdziena parastajā izpratnē, tas ir princips, kas apvieno rīcību (ieskaitot visu līmeņu plānošanu un likumdošanu) kopu, ieviešot praksē ilgtspējības jēdzienu. Tas radīts 1992.gadā Riodežaneiro, Apvienoto Nāciju Konferencē "Par vidi un attīstību". Konference akcentēja nekontrolēto vides degradāciju un resursu pār-ekspluatāciju Pasaulē, kā arī pastāvošo sociālo nevienlīdzību. Tika pieņemti vairāki svarīgi dokumenti, kas ir kļuvuši par pagrieziena punktu vēsturē, izvirzot kopējus mērķus ilgtspējīgai attīstībai Pasaulē.

Ar Agenda 21 parasti apzīmē globālās rīcības. Vietējās rīcības atspoguļojas terminā "Local Agenda 21", kas nozīmē "Vietējās rīcības 21.gadsimtam". Daudzu Agenda 21 minēto problēmu un risinājumu iespējas ir tieši pašvaldību līmenī, tāpēc arī Madonas novada attīstības programma jāveido uz ilgtspējīgas attīstības principiem. Novada pašvaldība veido un uztur ekonomisko, sociālo un vides infrastruktūru, pārrauga plānošanas procesu, nosaka vides politiku un it īpaši - konkrētas rīcības novadā.

Vietējai pašvaldībai ir primāra nozīme sabiedrības izglītošanā un mobilizēšanā ilgtspējīgas attīstības jautājumu veicināšanā. Local Agenda 21 mērķis ir iesaistīt gan individuus, gan dažādas intereses pārstāvošas sabiedrības grupas kopējā attīstības procesā. Tās uzdevums ir saliedēt gan ražotājus, gan nevalstiskās organizācijas, gan skolas un arodbiedrības, gan etniskās minoritātes, kā arī kaimiņu pašvaldības un valsts institūcijas vienotu mērķu sasniegšanai.

Local Agenda 21 mērķi sakrīt ar ilgtspējīgas attīstības mērķiem un zināmā mērā izriet no to definīcijām globālajā Agenda 21 principā:

- ekonomisko, ekoloģisko un sociālo sistēmu harmonijas,
- dabas resursu saglabāšanas un saprātīga izmantošanas,
- cilvēkiem garantētas drošības un veselības.

Local Agenda 21 procesam ir vairākas būtiskas pazīmes:

- izteikta orientācija uz demokrātiskām rīcībām,
- ekoloģisko, sociālo un ekonomisko mērķu integrācija;
- demokrātiska visu interešu grupu un iedzīvotāju līdzdalība.

Process balstās uz Rio Deklarācijas principiem, kur novada plānošanas līmenī svarīgi sekojoši elementi:

- cilvēkiem ir tiesības uz veselīgu un produktīvu dzīvi saskaņā ar dabu;
- šodienas attīstība nedrīkst mazināt tagadējās un nākošo paaudžu attīstības iespējas un vajadzības pēc vides;
- lai sasniegtu ilgtspējīgu attīstību, vides aizsardzība jānosaka kā neatņemama attīstības procesa sastāvdaļa un to nedrīkst apskatīt atrauti;
- nabadzības izskaušana un dzīves standarta atšķirību mazināšana dažādās pasaules daļās ir būtiska ilgtspējīgas attīstības sasniegšanā un apmierina cilvēku lielākās daļas vajadzības;
- valstīm jāsamazina un jāierobežo īstermiņa ražošanas un patēriņa modeļi un jāsekmē demogrāfiskā politika;

- vides jautājumi vislabāk risināmi ar visu ieinteresēto pilsoņu līdzdalību, padarot vides informāciju plaši pieejamu.

Eiropas līmenī ilgtspējības iniciatīva tika uzsākta 1994.gadā Alborgā, Dānijā pirmajā Eiropas ilgtspējīgu pilsētu konferencē, kur 80 Eiropas vietējās pašvaldības parakstīja hartu “Eiropas pilsētas ceļā uz ilgtspējīgu sabiedrību”, kas pazīstama kā Alborgas harta. Šai iniciatīvai, kuras mērķis ir veicināt ilgtspējīgu attīstību vietējā līmenī un atbalstīt Eiropas pašvaldības ilgtspējīgas politikas un atbilstošu rīcības plānu veidošanā un īstenošanā, pievienojās vairāk kā 400 pašvaldības no 32 valstīm.

Lai padarītu ilgtspējīgas attīstības izvēli vieglāku visām mērķgrupām Baltijas jūras reģionā, tā valstu valdības 1996. gadā nolēma veidot kopīgu vīziju par ilgtspējīgu attīstību Baltijas jūras reģionā. 1998.gada jūnijā tika apstiprināts dokuments Agenda Baltic 21 – Darba kārtība Baltijas jūras reģionam, resp., vadlīnijas ilgtspējīgai attīstībai reģionā. Agenda Baltic 21 ir pirmā starpvaldību reģionālā Local Agenda 21, kas pieņemta pasaulē pēc 1992. gada Rio konferences. Agenda Baltic 21 prasības atbilst globālās Agenda 21 prasībām, kuru Latvija atzinusi kā ANO dalībvalsts.

Šis dokuments ir valdības līmeņa rīcības programma, kas sastāv no 37 praktiski orientētiem priekšlikumiem, aptverot tādus sektorus, kā lauksaimniecība, enerģētikas saimniecība, zvejniecība, mežsaimniecība, tūrisms, ražošana un transports, kā arī telpiskā plānošana un attiecības starp pašvaldībām.

Galvenie ieteikumi:

- virzot ekonomisko un sociālo attīstību, vienlaikus jānodrošina dabas vides un kultūras mantojuma aizsardzība un saglabāšana;
- plānošanas procesā jānodrošina sabiedrības iesaistīšana, savstarpējas partnerības un pakārtotības principu respektēšana;
- **jāveicina katra no reģiona apvidiem konkurētspēja ES un pasaulē, vienlaikus veicinot sociālo un ekonomisko apstākļu izlīdzināšanos starp vairāk un mazāk veiksmīgiem apvidiem, kā arī starp pilsētām un laukiem.**

3.2. Nacionālā līmeņa plānošanas dokumenti

Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2007.-2013.gadam

Šis ir pirmais plānošanas dokuments, kurš izstrādāts Latvijā visas valsts mērogā un pretendē uz nacionālas vidēja termiņa stratēģijas nosaukumu. Pēc būtības, tas neatbilst attīstības plāna prasībām, jo nesatur rīcību sadaļu. Dokumentā ir sniegts vispārīgs faktu materiāls un tikpat vispārīgi definēti attīstības mērķi, piem. - “Cilvēks pirmajā vietā”.

Trūkst plāna īstenošanas indikatoru. Ņemot vērā plāna darbības termiņu – tas beidzas 2013. gadā, kad spēkā stājas Madonas novada attīstības programma, uzskatām, ka nacionālās attīstības plānam nav būtiskas ietekmes uz Madonas novada plānojumu un attīstības programmu.

Latvijas Stratēģiskās attīstības plāns 2010.–2013.gadam

Latvijas Stratēģiskās attīstības plāns 2010.-2013.gadam ir sagatavots atbilstoši Saeimas Publisko izdevumu un revīzijas komisijas un Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas Nacionālā attīstības plāna īstenošanas uzraudzības apakškomisijas 2010.gada 3.februāra kopsēdes lēmumam (protokolam Nr.11) un domāts kā instruments cīņai ar finanšu krīzi un ekonomisko recesiju.

Plāns piedāvā esošajai sociāli ekonomiskajai situācijai aktuālu stratēģisko mērķi prioritātes un rīcības virzienus, kas sasaistīti ar kvantitatīviem mērķa rādītājiem. Plānā ir ietverti uzdevumi, kuri nosaka izmaiņas valsts pārvaldes institūciju plānotajā rīcībpolitikā - uzdevumi, kas nosaka publiskās pārvaldes darbības un pakalpojumu efektīvāku (gan izmaksu, gan pieejamības) nodrošināšanu, produktivitātes paaugstināšanu (to izmaiņas ir panākamas caur dažādu produktivitāti

ietekmējošo faktoru – tehniskajām, tehnoloģiskajām, vadības, infrastruktūras, institucionālajām struktūras izmaiņām). Tai pat laikā plāns neparedz atteikšanos no jau apstiprinātām rīcībpolitikām un spēkā esošiem attīstības plānošanas dokumentiem.

Plāns nav veidots kā budžeta, tā ietvaros nodrošināmo funkciju un veicamo investīciju apraksts. Vienlaikus Ministru kabineta noteiktie vidēja termiņa budžeta mērķi sekmēs plānā noteikto prioritāšu īstenošanu.

Lai īstenotu šo plānu, nepieciešams veikt izmaiņas esošajās rīcībpolitikās un īstenot ekonomikas recesijas situācijai atbilstošus uzdevumus, vienlaikus ievērojot nepieciešamo budžeta konsolidāciju.

Plāns ir veidots hierarhiskos līmeņos, tas iekļauj veicamās darbības un to īstenošanas rezultātā sasniedzamos rezultātus:

1. plāna prioritātes un makro līmeņa rezultāti, rīcības virzieni un politikas rezultāti nosaka vidēja termiņa politikas vadlīnijas līdz 2013.gadam;

2. plāna uzdevumi un darbības rezultāti nosaka izmaiņas plānotajās rīcībpolitikās, to izpildes termiņus un darbības rezultātus.

Plānā nav iekļauti uzdevumi un darbības rezultāti rīcību politikās, kurās būtiskas izmaiņas nav plānotas.

Dokuments paredz virkni rīcību trijos galvenajos stratēģiskos virzienos: ekonomikas izaugsmē, sociālajā drošībā un publiskās pārvaldes reformās. Katrā šai jomā ir izstrādāts izteikti konkrētu rīcību plāns. Galvenās tā sadaļas kas ir svarīgas vietējam plānošanas līmenim, ir sekojošas:

1. Ekonomikas izaugsme:

1.1. Makroekonomiskās stabilitātes nodrošināšana:

1.1.1. Stingra fiskālā disciplīna, budžeta ieņēmumu un izdevumu konsolidācija atbilstoši fiskālajam mērķim.

1.1.2. Nodokļu sloga pārdale no tiešajiem, ar darbaspēku saistītajiem nodokļiem uz netiešajiem ar patēriņu saistītajiem nodokļiem un cīņa ar ēnu ekonomiku.

1.1.3. Latvijas pievienošanās eirozonai, ieviešot eiro kā vienīgo maksājumu līdzekli.

1.1.4. Finanšu sektora stabilitātes nodrošināšana.

1.2. Uzņēmējdarbības vides un atbalsta uzlabošana:

1.2.1. Administratīvā sloga samazināšana.

1.2.2. MVU labvēlīgu nosacījumu ieviešana un Mazā biznesa akta īstenošana.

1.2.3. Efektīva ES fondu finansējuma apguve, apgūstot pieejamo finansējumu pilnā apmērā un mazinot administratīvos šķēršļus fondu apguvei.

1.2.4. Eksporta veicināšana.

1.2.5. Transporta infrastruktūras sakārtošana.

1.2.6. Vides infrastruktūras sakārtošana.

1.3. Zināšanu ekonomika:

1.3.1. Palielināt augstākās izglītības kvalitāti un efektivitāti

1.3.2. Sadarbības veicināšana starp izglītības, zinātnes un uzņēmējdarbības sektoriem, pilnveidojot tehnoloģijas un zināšanu pārnesi, sekmējot privātā sektora investīcijas pētniecībā un attīstībā.

1.3.3. Jaunu un inovācijas jomā aktīvu uzņēmumu (īpaši – MVU) attīstības sekmēšana, t.sk. sniedzot atbalstu jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei un ieviešanai ražošanā.

1.4. Efektīvas, drošas un ilgtspējīgas enerģijas piegādes nodrošināšana:

1.4.1. Energoapgādes drošības un energoefektivitātes līmeņa paaugstināšana, kā arī Baltijas valstu elektroenerģijas tirgus integrācija.

1.4.2. Enerģijas infrastruktūras projektu attīstība Baltijas enerģijas tirgus starpsavienojuma plāna ietvaros.

2. Sociālā drošība:

2.1. Nodarbinātība un sociālais atbalsts:

- 2.1.1. Aktīvās darba tirgus politikas pasākumu īstenošana, pilnveidošana un pārraudzība.
- 2.1.2. Nepārtraukta nodarbināto konkurētspējas celšana.
- 2.1.3. Efektīva ārkārtas sociālās drošības tīkla darbības nodrošināšana.

2.2. Reģionu atšķirību mazināšana:

2.2.1. Atbalsts reģionu ekonomiskajai aktivitātei, nodrošinot mērķtiecīgus un koordinētus ieguldījumus attīstības centros un specifiskajās mērķa teritorijās.

2.2.2. Pašvaldību finansiālās rīcībspējas paaugstināšana, paplašinot un dažādojot pašvaldību budžetu ieņēmumu bāzi.

2.3. Veselība:

2.3.1. Stacionārās veselības aprūpes plānveidīga konsolidācija.

2.3.2. Primārās veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju tīkla un komandas efektīva darbība.

2.3.3. Ambulatorās veselības aprūpes pieejamības nodrošināšana, palielinot ambulatorajai aprūpei līdzekļus no kopējiem veselības nozares līdzekļiem.

2.3.4. Neatliekamās medicīniskās palīdzības pieejamības nodrošināšana.

2.4. Izglītība:

2.4.1. Paaugstināt izglītības efektivitāti (izmaksu efektivitāti).

2.4.2. Paaugstināt izglītojamo mācību sasniegumus.

2.4.3. Nodrošināt pedagogu izcilību.

2.5. Fiziskā drošība:

2.5.1. Noziedzīgo nodarījumu prevencija un apkarošana.

3. Publiskās pārvaldes reformas:

3.1. Publiskās pārvaldes funkciju un pakalpojumu optimizēšana:

3.1.1. Publiskās pārvaldes pakalpojumu un funkciju pārskatīšana, netipisko pakalpojumu un funkciju pārtraukšana vai nodošana citam izpildītājam, kā arī līdzīgo funkciju centralizēšana (apvienošana).

3.1.2. "Vienas pieturas aģentūras" principa ieviešana valsts un pašvaldību pakalpojumu sniegšanā.

3.2. Cilvēkresursu efektīva pārvaldība publiskajā sektorā:

3.2.1. Valsts pārvaldes cilvēkresursu vadības sistēmas pilnveidošana un vienotas atlīdzības sistēmas paplašināšana un nostiprināšana.

3.3. E-pārvaldes veicināšana un birokrātisko procedūru atvieglošana valsts un pašvaldību iestāžu darbā:

3.3.1. Integrētas un sadarbībspējīgas valsts un pašvaldību pārvaldes elektroniskās informācijas telpas veidošana.

3.3.2. Iedzīvotāju e-prasmju pilnveide un 100% interneta pieejamība.

Secinājums: Madonas novadam aktuāla ir nozīmīga daļa šīs programmas izvirzīto uzstādījumu.

Latvijas Nacionālais attīstības plānā (2007. -2013.):

1. mērķis: Izglītots un radošs cilvēks:

1.3. Mūzizglītība cilvēka radošā potenciāla un dzīves kvalitātes izaugsmei.

2. mērķis: Uzņēmumu tehnoloģiskā izcilība un elastība:

2.4. Radošo industriju attīstība.

4. mērķis: Valsts un sabiedrības attīstība:

4.2.2. Vienotas kultūras telpas veidošana,

5. mērķis: Sakārtota uzņēmējdarbības un dzīves telpa:

5.2.5. Infrastruktūra un pakalpojumi dažādiem cilvēku darbības veidiem un dzīves stiliem.

6. mērķis: Cilvēka labklājības kāpums:

6.3.3. Kopta un pieejama kultūrvide un kultūrvēsturiskais mantojums.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija "Latvija 2030"

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam parāda valsts un sabiedrības ilgtermiņa uzdevumus ceļā uz vienotu mērķi - līdzsvarotu un ilgtspējīgu valsts attīstību, norāda veidus, kā veiksmīgi reaģēt uz globālajām pārmaiņām, to radītos izaicinājumus pārvēršot par arvien jaunām iespējām.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija (LIAS) tika veidota, apzinoties, ka laikā līdz 2030. gadam Latvija neizbēgami pārdzīvos lielas, ar globāliem procesiem saistītas pārmaiņas, kalpoja par izejas punktu stratēģijas izstrādē:

- demogrāfiskās izmaiņas – iedzīvotāju skaita samazināšanās un sabiedrības novecošanās;
- globalizācija ekonomikā un inovatīvās/radošās ekonomikas attīstība;
- darba tirgus dinamika un prasība pēc jaunām kompetencēm un iemaņām;
- klimata pārmaiņas;
- augošs pieprasījums enerģētikā un enerģētiskā drošība;
- bioloģiskās daudzveidības samazināšanās un dabas kā dzīvesvides apdraudētība;
- demokrātiskās pārstāvniecības institūciju krīze un jaunu publiskās līdzdalības formu attīstība;
- globālās vidusšķiras attīstība un relatīvo nabadzības risku pieaugums;
- urbanizācija, aglomerācija un reģionālā pozicionēšanās.

Ilgspējas modeļa ietvaros vienīgā iespēja veiksmīgi atbildēt uz globālajiem izaicinājumiem ir tādas attīstības politikas veidošana, kas sabalansētu nepieciešamību veicināt ekonomisko izaugsmi un uzlabot ikviena sabiedrības locekļa dzīves kvalitāti, nepieciešamību nodrošināt sociālo saliedētību un drošību un nepieciešamību nosargāt ekoloģisko vidi mūsu nākamajām paaudzēm.

LIAS izstrādē tika izmantota t.s. kapitālu pieeja ilgtspējai. Stratēģijas uzdevums ir atrast veidu, kā mums pārdomāti lietot savus kapitālus jeb nacionālo bagātību, lai nākamajām paaudzēm to nodotu nenoplicinātu.

Nemot vērā globālās tendences un rūpīgi izvērtējot Latvijas kapitālus un to izmantojumu, ilgtspējas modeļa ietvaros ir iespējams noteikt šādus stratēģiskos principus, kurus ievērojot, tiek stiprinātas Latvijas ilgtspējīgas attīstības iespējas:

- jaunrade,
- tolerance,
- sadarbība,
- līdzdalība.

Stratēģijas parasti sākas ar vīziju - redzējumu par vēlamo stāvokli, kura sasniegšanai nepieciešams plāns "soli pa solim". LIAS ir izstrādāta no otras puses - identificējot nākotnes izaicinājumus, analizējot Latvijas rīcībā esošos kapitālus un meklējot ilgtspējīgas attīstības iespējas. Tādējādi tika noformulēti mērķi un darbības virzieni, kas izklāstīti astoņās nodaļās.

Katrā no tām tiek skatīts kāds no Latvijas kapitāliem globālo attīstības tendenču un nākotnes iespēju kontekstā. Pirmās trīs nodaļas aplūko cilvēkkapitālu no demogrāfijas un darbaspēka, izglītības un iespēju vienlīdzības viedokļa. Tās ir tieši saistītas ar ceturto nodaļu par Latvijas ekonomikas attīstības iespējām un virzieniem. Piektajā nodaļā analizētas Latvijas energokapitāla iespējas, sestajā - dabas kapitāls, bet septītajā - telpiskā attīstība. Visbeidzot, astotajā nodaļā ir analizēta pārvaldība un līdzdalība no sociālā kapitāla viedokļa.

Visās nodaļās ievērota vienota loģika:

- identificēta globālās attīstības tendence,
- skatīts, kādus izaicinājumus vai draudus tā rada,
- noteikta Latvijas attīstības iespēja, atbildot uz šo izaicinājumu, un formulēts stratēģiskais mērķis,
- noteikti rīcības virzieni un pēc iespējas ieteikti konkrēti risinājumi.

Dokuments ietver 8 sadaļas, kas veltītas sekojošiem problēmu blokiem:

1. ilgtermiņa ieguldījumi Latvijas cilvēkkapitālā: atbilde demogrāfiskajiem izaicinājumiem;
2. zināšanas un prasmes 21. gadsimtā,
3. iespēju vienlīdzība un vidusšķiras veidošanās,
4. masveida jaunrade un inovatīva ekonomika,
5. atjaunojama un droša enerģija,
6. dabas daudzveidība un nākotnes kapitāls,
7. pilsētu sadarbība un pievilcīga dzīves telpa,
8. inovatīva pārvaldība un līdzdalība.

Katrs problēmbloks satur problēmas nostādni, attīstības mērķu definējumu, esošo resursu un vērtību uzskaitījumu, nodomus un virzienus (rīcību grupas) problēmas risināšanai.

Šādam stratēģijas līmeņa dokumentam ir pieļaujama zināma nekonkrētība (formulējumi “veicināt”, “atbalstīt”, “sekmēt”), taču jomas šeit atšķirībā no NAP ir minētas pietiekami konkrēti un uzdevumi sadalīti samērā detalizēti.

Dokumenta nobeigumā ir pievienots izsmeļošs, konkrēts un detalizēts stratēģijas realizācijas indikatoru saraksts, taču to sasaite ar pašām plānojuma sadaļām faktiski ne vienmēr ir saprotama.

Nacionāla līmeņa un ilgtermiņa mērķi kultūras nozarei *šajā stratēģijā ir noteikti sekojoši:*

1. “Kultūras telpas saglabāšana, mijiedarbība un bagātināšana”
 - Piederības izjūtas Latvijas kultūras telpai stiprināšana
 - Radošas sabiedrības veidošana
2. “Kvalitatīva un pieejama izglītība mūža garumā”
 - Vispārējās izglītības un kultūrizglītības sadarbība
 - Mūžizglītības attīstība
 - Radošas domāšanas attīstība skolēnam
3. “Masveida jaunrade un inovācija”
 - Radošuma un inovāciju attīstība
4. “Telpiskās attīstības perspektīva”
 - Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana
 - Kultūras pakalpojums attīstības centros

LR Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2007. – 2016. gadam

Enerģētikas nozares attīstības mērķis ir nodrošināt līdzsvarotu, kvalitatīvu, drošu un ilgtspējīgu tautsaimniecības un iedzīvotāju apgādi ar enerģiju. Enerģētikas pamatnostādnes ir politikas plānošanas dokuments, kas nosaka Latvijas valdības politikas pamatprincipus, mērķus un rīcības virzienus enerģētikā turpmākajiem desmit gadiem un iezīmē arī nozares ilgtermiņa attīstības virzienus.

Dokuments analizē enerģētikas situāciju un bilanci Latvijā, sniedz pārskatu par dažādu enerģijas veidu izmantošanu un tās iespējām. Kaut gan tas ir valsts mēroga dokuments, tajā sastopamas arī lauku pašvaldības ar nelielām apdzīvotām vietām plānošanas līmenim raksturīgas aktualitātes, pirmām kārtām mājokļu energoefektivitātes jautājumi. Līdz plānošanas līmeņa elementiem šīs aktualitātes nav detalizētas, tomēr skaidrs, ka šī jautājuma analīzes esamība vien jau norāda uz problēmu un tās plānotām un faktiskām atbalsta iespējām arī vietējā līmenī.

LR Vides politikas pamatnostādnes 2009. – 2015.gadam

Vides politikas virsmērķis ir nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tīrā un sakārtotā vidē, īstenojot ilgtspējīgu attīstību, saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un informētību par vides stāvokli. VPP ņem vērā arī, ka ekonomiskās krīzes apstākļos tuvākajos gados būs nepietiekams finansējuma apjoms, līdz ar to būs iespējams īstenot tikai prioritārākos uzdevumus. Vienlaikus tiek izdarīts pieņēmums, ka aptvertā perioda beigu posmā finansiālā

situācija valstī uzlabosies.

Cilvēka ietekmes uz vidi un dabu rezultātā tiek nodarīti dažādi kaitējumi:

- *kaitējums videi* — novērtējamas nelabvēlīgas dabas resursu izmaiņas vai izmērāma ar dabas resursu saistīto funkciju pasliktināšanās, kas var rasties tieši vai netieši, savukārt, ar dabas resursu saistītā funkcija ir labums, ko sabiedrība vai vide gūst no attiecīgā dabas resursa,
- *kaitējums augsnei vai zemes dzīlēm* - jebkāda pārveidošana vai piesārņojums, ko izraisa ķīmisko vielu, ķīmisko produktu (preparātu), organismu vai mikroorganismu tieša vai netieša ievadīšana augsnē vai zemes dzīlēs un kas rada risku cilvēku veselībai vai būtiski nelabvēlīgi ietekmē cilvēku veselību vai vidi,
- *kaitējums īpaši aizsargājamām sugām vai biotopiem* - postījumi, kuriem ir būtiska nelabvēlīga ietekme uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām vai mikroliegumiem, īpaši aizsargājamo sugu vai biotopu labvēlīga aizsardzības statusa sasniegšanu vai uzturēšanu,
- *kaitējums ūdeņiem* - kaitējums, kuram ir būtiska nelabvēlīga ietekme uz konkrēta ūdens objekta ekoloģisko vai ķīmisko kvalitāti, kvantitatīvo stāvokli vai ekoloģisko potenciālu. Lai ierobežotu un nepieļautu turpmāko kaitējumu videi un cilvēku veselībai vai ar dabas resursu saistīto funkciju pasliktināšanos, jāveic praktiski iespējamie pasākumi situācijas pārvaldīšanai, vidē nonākušo piesārņojošo vielu norobežošanai un savākšanai un citu kaitējumu izraisīto faktoru novēršanai.

Vides politiku valstī veido un lēmumus, kas var ietekmēt vidi vai cilvēku veselību, pieņem, ievērojot šādus vides aizsardzības principus:

- ilgtspējīgas attīstības princips - sabiedrības labklājības, vides un ekonomikas integrētas un līdzsvarotas attīstības nodrošināšana, kas apmierina iedzīvotāju pašreizējās sociālās un ekonomiskās vajadzības un vides aizsardzības prasību ievērošanu, neapdraudot nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanas iespējas;
- izvērtēšanas princips - jebkuras tādas darbības vai pasākuma sekas, kas var būtiski ietekmēt vidi vai cilvēku veselību, jāizvērtē pirms attiecīgās darbības vai pasākuma atļaušanas vai uzsākšanas. Darbība vai pasākums, kas var negatīvi ietekmēt vidi vai cilvēku veselību arī tad, ja ievērotas visas vides aizsardzības prasības, ir pieļaujams tikai tad, ja paredzamais pozitīvais rezultāts sabiedrībai kopumā pārsniedz attiecīgās darbības vai pasākuma nodarīto kaitējumu videi un cilvēku veselībai.
- novēršanas princips - persona, cik iespējams, novērš piesārņojuma un citu videi vai cilvēku veselībai kaitīgu ietekmju rašanos, bet, ja tas nav iespējams, novērš to izplatīšanos un negatīvās sekas;
- piesardzības princips - ir pieļaujams ierobežot vai aizliegt darbību vai pasākumu, kurš var ietekmēt vidi vai cilvēku veselību, bet kura ietekme nav pietiekami izvērtēta vai zinātniski pierādīta, ja aizliegums ir samērīgs līdzeklis, lai nodrošinātu vides vai cilvēku veselības aizsardzību. Principu neattiecinā uz neatliekamiem pasākumiem, ko veic, lai novērstu kaitējuma draudus vai neatgriezenisku kaitējumu;
- princips „piesārņotājs maksā” - persona sedz izdevumus, kas saistīti ar tās darbības dēļ radīta piesārņojuma novērtēšanu, novēršanu, ierobežošanu un seku likvidēšanu;
- sabiedrības informēšanas un līdzdalības princips – institūcijas veicina sabiedrības izglītošanu un informēšanu, uzklauša un izvērtē sabiedrības viedokli. Veidojot vides politiku un pieņemot lēmumus, ievēro arī Reģionālās attīstības likumā noteiktos reģionālās attīstības pamatprincipus.

Vides politikas mērķi sadalīti pa galvenajiem vides elementiem un tie ir sekojoši:

- nodrošināt gaisa kvalitāti atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, iesaistot pašvaldības, komersantus un sabiedrību;
- nodrošināt normatīvo aktu prasībām atbilstošu ūdens kvalitāti, samazināt iekšējo ūdeņu eitrofikāciju un nodrošināt ūdenssaimniecības pakalpojumu kvalitāti;

- nodrošināt zemes resursu ilgtspējīgu izmantošanu un aizsardzību, veicinot ilgtspējīga patēriņa un ražošanas principa īstenošanu;
- nodrošināt dabas aizsardzības un saimniecisko interešu līdzsvarotību;
- nodrošināt Latvijas ieguldījumu globālo klimata pārmaiņu novēršanā, nodrošinot vides aizsardzības un ekonomisko interešu līdzsvarotību.

Katram mērķim ir definēti un arī laikā noteikti sasniedzamie rezultātīvie rādītāji, noteiktas arī turpmākās rīcības.

Madonas **novadam visaktuālākās ir ūdeņu aizsardzības un zemes izmantošanas sadaļas: novadā ir liela daļa Lubānas ezera, un Aiviekstes upes sateces baseina, vairāki lieli ezeri Vestienas, Liezeres un citos pagastos. Zeme, jēdziena plašākā izpratnē, ir pamatresurss kā no lauksaimnieciskās ražošanas, tā no ainaviskās un kultūrvēsturiskās telpas saglabāšanas viedokļa.**

3.3. LR normatīvie akti

Attīstības plānošanas likumdošana

Attīstības plānošanas sistēmas likums (spēkā no 01.01.2009., ar grozījumiem)

Likuma mērķis ir, nosakot attīstības plānošanas sistēmu, sekmēt valsts ilgtspējīgu un stabilu attīstību, kā arī sabiedrības dzīves kvalitātes uzlabošanu. Tas attiecas uz attīstības plānošanu Saeimā, Ministru kabinetā, tiešās valsts pārvaldes iestādēs, plānošanas reģionos, pašvaldībās un valsts pārvaldes iestādēs, kas nav padotas Ministru kabinetam. Attīstības plānošanas sistēma aptver politikas un teritorijas attīstības plānošanu un nodrošina valsts un pašvaldību institūciju pieņemto lēmumu sasaisti un savstarpējo saskaņotību.

Likums nosaka plānošanas dokumentu veidus, hierarhiju un savstarpējās attiecības. Tas deklarē desmit galvenos pamatprincipus, kas jāievēro visu veidu plānošanas dokumentos:

1) *Ilgspējīgas attīstības princips* – tagadējām un nākamajām paaudzēm nodrošina kvalitatīvu vidi un līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionāli izmanto dabas, cilvēku un materiālos resursus, saglabā un attīsta dabas un kultūras mantojumu.

2) *Interesešu saskaņotības princips* – saskaņo dažādas intereses un ievēro attīstības plānošanas dokumentu pēctecību, nodrošina, lai tie nedublētos.

3) *Līdzdalības princips* – visām ieinteresētajām personām ir iespēja līdzdarboties attīstības plānošanas dokumenta izstrādē.

4) *Sadarbības princips* – valsts un pašvaldību institūcijas sadarbojas, tai skaitā, izpildot attīstības plānošanas dokumentos izvirzītos uzdevumus un informējot cita citu par nosprausto mērķu un paredzēto rezultātu sasniegšanu.

5) *Finansiālo iespēju princips* – izvērtē esošos un vidējā termiņā prognozētos resursus un piedāvā efektīvākos risinājumus attiecībā uz nosprausto mērķu sasniegšanai nepieciešamajām izmaksām.

6) *Atklātības princips* – attīstības plānošanas process ir atklāts, un sabiedrība tiek informēta par attīstības plānošanas un atbalsta pasākumiem un to rezultātiem, ievērojot likumā noteiktos informācijas pieejamības ierobežojumus.

7) *Uzraudzības un novērtēšanas princips* – attīstības plānošanā un attīstības plānošanas dokumentu īstenošanā visos pārvaldes līmeņos tiek nodrošināts to ietekmes izvērtējums, kā arī uzraudzība un pārskatu sniegšana par sasniegtajiem rezultātiem.

8) *Subsidiaritātes princips* – politiku īsteno tā valsts vai pašvaldības institūcija, kura atrodas pēc iespējas tuvāk pakalpojuma saņēmējiem, un attiecīgie pasākumi tiek efektīvi īstenoti pēc iespējas zemākā pārvaldes līmenī.

9) *Attīstības plānošanas un normatīvo aktu izstrādes sasaistes princips* – politiku plāno pirms normatīvā akta izdošanas, un, izstrādājot normatīvos aktus, ņem vērā attīstības plānošanas dokumentus.

10) *Līdzsvarotas attīstības princips* – politiku plāno, sabalansējot atsevišķu valsts teritoriju attīstības līmeņus un tempus.

LR MK noteikumi Nr.1178 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” (spēkā no 14.10.2009.)

Šie noteikumi regulē arī pašvaldības attīstības plānošanas dokumentu izstrādi un precizē, kādā veidā izstrādājams attīstības programmas pasākumu plāns. Stratēģiju dokumentu izstrādi Noteikumi nereglamentē; vienīgi tiem jāievēro APSL noteiktie pamatprincipi. VARAM ir izstrādājusi detalizētus metodiskos norādījumus attīstības plānošanas dokumentu izstrādei.

LR Teritorijas attīstības plānošanas likums (spēkā no 01.12.2011.)

Šis likums nomainījis Teritorijas plānošanas likumu, un atbilstoši LR Attīstības plānošanas sistēmas likumam sakārto attīstības un telpiskā plānojuma savstarpējās attiecības un daudzos gadījumos vienkāršo dokumentu izstrādes un spēkā stāšanās procedūras.

Likums vienkāršo novada pašvaldības teritorijas plānojumus, paredzot izdot kā Ministru kabineta noteikumus Vispārīgos apbūves noteikumus, ietverot šajos noteikumos vienotu zonējuma klasifikāciju, apbūves parametru aprēķināšanu, ielu klasifikāciju, un citas normas, ko vienādi var attiecināt uz visām pašvaldībām. Turklāt lauku teritorijās (ārpus pilsētām un ciemiem) vairs nav obligāti izstrādāt zonējumu; to var noteikt ar jauna plānojuma veida – lokālplānojuma palīdzību, bet vispārējā kārtībā to regulē esošie Ministru kabineta noteikumi, kas darbojas attiecībā uz lauksaimniecības, mežsaimniecības, ūdeņu un citu zemju izmantošanu.

Jaunais likums nosaka trīs mēnešu apstrīdēšanas termiņu teritorijas plānojumam. Lietojot Vispārīgos apbūves noteikumus, standartizējot apzīmējumus, kā arī lietojot vienotu metodiku plānojumu izstrādei, uzlabosies plānojumu kvalitāte.

Teritorijas attīstības plānošanas likumā valstij nozīmīgas teritorijas un objekti, piemēram, valsts autoceļi, noteikti kā valsts interešu teritorijas apstiprinot tos MK. Likums paredz, ka pēc ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras pabeigšanas (ja tāda ir nepieciešama), valsts interešu teritorijas apstiprina ar Ministru kabineta noteikumiem, un rīcības šajās teritorijās var īstenot neveicot grozījumus pašvaldības teritorijas plānojumā. Likumā paredzēti jauni plānošanas dokumentu veidi – tematiskais un lokālplānojums. Tematiskais plānojumu var izstrādāt gan valsts, gan reģionālā, gan vietējā līmenī. Reģionālajā līmenī tāds plāns būtu piemēram sabiedriskā transporta maršrutu plāns, bet vietējā līmenī – pilsētas vai ciema ūdensapgādes perspektīvā shēma.

Lokālplānojumu izstrādā vai pasūta pašvaldība pēc vajadzības, tas risina konkrētus uzdevumus. Šādu plānojumu var izstrādāt, ja rodas agrāk neparedzēta iespēja attīstīt pamestas, neizmantotas teritorijas daļas vai apgūstot jaunas, neapbūvētas teritorijas.

Līdz 2014.gadam sadarbībā ar VRAA, VARAM nodrošinās Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmas (TAPIS) izveidi, kas paredz vienoti pārvaldīt un lietot visu līmeņu teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, atbalstīt to izstrādi un sabiedrības iesaistīšanu. Paredzēts programmēt rīkus, ar ko pašvaldības varēs atjaunot zemes izmantošanas informāciju, savietojot dažādu valsts reģistru ģeotelpiskos datus, tajā skaitā Būvniecības informācija sistēmu.

3.4. Vidzemes reģiona attīstības plānošanas dokumenti

Nemot vērā Vidzemes plānošanas reģiona plānošanas dokumentu tiešo ietekmi uz attīstības un teritorijas plānošanu vietējā līmenī, šie dokumenti atspoguļoti detalizēti, pēc iespējas atspoguļojot visas rīcības, ietekmes, vadlīnijas, u.c. elementus, kurus ir svarīgi ņemt vērā, izstrādājot attīstības programmu Madonas novadam.

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma (2007.-2013.gadam) ir vidēja termiņa reģiona plānošanas dokuments, kas nacionālā līmenī ir noteikts kā reģionālās politikas dokuments. Tās izstrādes vispārīgais mērķis ir veicināt reģiona stabilitu, sabalansētu un ilgtspējīgu attīstību,

paaugstinot katra iedzīvotāja dzīves kvalitāti un nodrošinot reģiona konkurētspēju starptautiskā mērogā.

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma sastāv no divām daļām. Šis dokuments ietver pirmo daļu, kurā veikta esošās situācijas analīze, kas noslēdzas ar reģiona stipro pušu, vājo pušu, iespēju un draudu (SVID) analīzi. Otrajā daļā noteikta Vidzemes plānošanas reģiona attīstības vīzija, nosprausti attīstības mērķi un rīcības virzieni to sasniegšanai.

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma atjaunota Interreg IIIA projekta NIII-076 "Spatial planning – tool for cross-sectoral and cross-border integration of policies" ietvaros. Apraksta daļa, ievērojot administratīvi teritoriālo iedalījumu programmas izstrādes laikā, ir orientēta uz rajonu telpisko struktūru. Aprakstā nav informācijas, kuru iespējams detalizēt Madonas novada līmenī.

Vidzemes plānošanas reģiona stratēģija ir veidota no:

- vīzijas, stratēģiskā mērķa,
- 4 (četrām) Vidzemes plānošanas reģiona prioritātēm,
- 25 galvenajiem pasākumiem (pasākumu grupām).

Prioritātes

4 galvenās prioritātes tika noteiktas, izvērtējot resursus, iespējas un pašreizējo situāciju, lai realizētu Vidzemes reģiona politisko gribu. Vidzemē prioritātes noteiktas, ņemot par pamatu esošo resursu efektīvu izmantošanu un tos resursus, kas tiks radīti nākamajā plānošanas periodā (7 gadu laikā), ar mērķi veicināt reģiona sociālekonomisko attīstību.

Stratēģijas saturs

Reģionālās attīstības stratēģija nozīmē visu reģionā darbojošos institūciju kopīgi izvirzītu un akceptētu attīstības virzību. Viņu ieguldījums ir jāizmanto vēl efektīvāk kā līdz šim. Resursi stratēģijas realizācijai tiek iegūti no valsts budžeta, pašvaldību un privāto partneru budžetiem, ES programmām un citiem finanšu resursu avotiem.

Viedokļi par reģiona attīstību un pasākumi ideju ieviešanai ir jāplāno un jāievieš ciešā saistībā ar stratēģiju. Šajā procesā ir jāiesaista visi iespējamie partneri – ne tikai tāpēc, ka bez viņiem nav iedomājama nopietna attīstības plānošana, bet arī tāpēc, ka viņu ieguldījums un līdzfinansējums būs nepieciešams ES fondu piesaistei. Daudzi stratēģijas aspekti balstās uz sinerģiju, kas izriet no starpinstitucionālās sadarbības. Šāda sadarbība ne vienmēr ir pietiekami labi izveidota, var teikt, ka reģiona organizāciju mijiedarbība ir nepietiekama. Tādēļ ir svarīgi, lai stratēģiskās plānošanas proces iesaistītie partneri pievērstos stratēģiskās vadības jautājumam.

Plānošanas procesa sākuma punkts ir sadarbība starp reģiona institūcijām, rajonu unpilsētu līdzdalība, paredzot resursus reģionālajai attīstībai, kā arī privātuzņēmumu un sabiedrisko organizāciju iesaistīšanās. Valsts institūciju reģionālās nodaļas šajā procesā ir iesaistītas kā partneri un resursu avoti.

Attīstības vīzija

Vidzemes reģiona vēlamā situāciju ir iespējams sasniegt, ieviešot pasākumus visās četrās izvirzītajās attīstības jomās, kuras tika noteiktas, ievērojot optimālu līdzsvaru starp resursus radošajām un resursus patērējošajām nozarēm.

Vidzeme ir dinamisks, konkurētspējīgs Eiropas Savienības reģions ar daudzveidīgu dabas un kultūrvēsturisko mantojumu un attīstības potenciālu. Reģiona iedzīvotājiem ir pieejami visi nepieciešamie resursi kvalitatīvas dzīves darbības nodrošināšanai un viņi rod savai kvalifikācijai un personīgās izaugsmes interesēm atbilstošas darba un izglītības iespējas.

Stratēģiskās prioritātes

Vidzemes reģiona stratēģiskās prioritātes tika noteiktas, ievērojot reģiona vajadzības un līdzsvaru starp resursus radošajām un resursus patērējošajām nozarēm:

1. Infrastruktūras un pakalpojumu attīstība;
2. Ekonomiskā attīstība, konkurētspējas palielināšana, virzība uz zināšanu ekonomiku;
3. Cilvēkresursu attīstība un nodarbinātības paaugstināšana;

4. Lauku attīstība.

Rīcību programma

Rīcību programma ir grupēta pa prioritātēm un rīcībām, pēc kurām sadalīts attīstības uzdevumu uzskaitījums, kas veido attīstības programmas II sadaļas galveno apjomu.

Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2007.-2027.gadam

Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums ir ilgtermiņa teritorijas plānošanas dokuments, kas, saskaņā ar Teritorijas plānošanas likumu, nosaka plānošanas reģiona attīstības iespējas, virzienus un ierobežojumus 20 gadiem. To apstiprina Vidzemes plānošanas reģiona attīstības padome un saskaņo Nacionālā reģionālās attīstības padomē. Reģiona teritorijas plānojums ir saistošs rajonu un vietējām pašvaldībām, izstrādājot un realizējot savu teritoriju plānojumus un attīstības programmas.

Vidzemes reģiona teritorijas plānojuma izstrādes galvenie uzdevumi:

- izvērtēt Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas attīstības potenciālu, noteikt prasības un nosacījumus tā izmantošanai;
- radīt labvēlīgus apstākļus uzņēmējdarbības attīstībai un investīciju piesaistei;
- radīt priekšnoteikumus vides kvalitātes un teritorijas racionālas izmantošanas nodrošināšanai, samazinot un novēršot rūpnieciskos un vides riskus;
- veicināt pakalpojumu pieejamību un optimālu transporta sistēmas funkcionēšanu visā Vidzemes plānošanas reģiona teritorijā;
- saglabāt Vidzemes dabas un kultūras mantojumu, ainavas un bioloģisko daudzveidību un paaugstināt kultūrainavas un apdzīvoto vietu kvalitāti;
- nodrošināt ilgtspējīgu un racionālu resursu izmantošanu;
- veicināt policentriskas, līdzsvarotas apdzīvojuma struktūras attīstību, paaugstināt pilsētvides kvalitāti reģionā.

Vidzemes reģiona teritorijas plānojums sastāv no četrām galvenajām daļām:

1. Telpiskās struktūras apraksts – informatīvs paziņojums, kas atspoguļo reģiona pašreizējo izmantošanu kā reģiona telpisko struktūru saistībā ar cilvēku un viņa dzīvesveidu vērtību un teritorijas izmantošanas aspektā. Tas ietver nacionālās vērtības, nosaka reģionālās vērtības un reģiona telpiskās attīstības tendences, kā arī problēmteritorijas.

2. Telpiskās attīstības perspektīva – pamatnostādnes, kas atspoguļo plānoto teritorijas izmantošanu kā reģiona telpisko struktūru un izmantošanas aprobežojumus, apraksta un grafiskā veidā ietver reģiona vēlamās telpiskās struktūras vīziju pēc 20 gadiem, stratēģiju un rīcības tās sasniegšanai.

3. Teritorijas plānojuma vadlīnijas – ir ieteikumi rajonu un vietējo pašvaldību attīstības programmu un teritorijas plānojumu izstrādāšanai.

4. Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādi – ietver padomes lēmumus par plānojuma izstrādi un apstiprināšanu, sabiedriskās apspriešanas materiālus, ziņojumu par vērā ņemtajiem un noraidītajiem priekšlikumiem, teritorijas plānojuma izstrādes vadītāja ziņojumu par plānojuma atbilstību likumdošanai.

Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums kalpo kā vadlīnijas zemākā līmeņa teritorijas plānojumu izstrādei un sekmē šo plānu savstarpēju saskaņošanu. Tam ir jānovērš pretrunas un konflikti, plānojot dažādu funkciju izvietojumu un nodrošinot līdzsvaru starp sociālajām, ekonomiskajām, kultūras un vides prasībām.

4. Madonas novada attīstības scenāriji

Pēc administratīvi teritoriālās reformas realizēšanas jaunizveidotajā Madonas novadā ietilpst 14 pagasti un Madonas pilsēta. Iedzīvotāju skaits: 27878, platība: 215942 ha, Madonas novads ir trešais lielākais novads valstī un lielākais Vidzemē.

Nepieciešams visam novadam vienots, aktuālajai situācijai atbilstošs, kā arī Vidzemes reģiona un Latvijas attīstības stratēģijās integrēts Madonas novada attīstības redzējums – stratēģija un attīstības programma. Izvēloties attīstības scenāriju Madonas novadam, izmantojām Vidzemes ilgtermiņa attīstības scenāriju izstrādes darba grupas (*Visvaldis Valtensbergs, Andris Klepers, Inese Ebele, Guna Šulce, Kristaps Ročāns*) turpmāk „Vidzemes attīstības grupa” analītiskos un prezentāciju materiālus.

4.1. Saistība ar Vidzemes reģiona attīstības perspektīvu un to ietekmējošie faktori

Madonas novadam ir identificēta sekojoša saistība ar Vidzemes reģiona attīstības perspektīvu:

1. Iedzīvotāju skaita mazināšanās un sabiedrības novecošanās.
2. Tehnoloģiju un zināšanu ekonomikas attīstība.
3. Globālo un reģionālo finanšu tirgu nestabilitāte, transporta un loģistikas sadārdzināšanās. Rezultātā pieaug lokālā apgrozījuma nozīme, kas dod jaunas iespējas policentriskai lauku novadu attīstībai,
4. Publiskā finansējuma samazināšanās. Latvijai būs jāizšķiras vai pēc 2017. g. saņemt tiešmaksājumus lauksaimniekiem vai Kohēzijas fondu atbalstu.
5. Pieaugs centralizēti piegādājamās enerģijas cenas, kas veicinās biomasas un citu atjaunojamo energoresursu izmantošanu energoapgādē.
6. Sarežģītāks sociālais un kultūras fons – kopienu identitātes saasināta apzināšanās ne vienmēr veiciās biznesa un kultūras sakarus.
7. Vidzeme un Madonas novads – droša un veselīga dzīves vide nākotnē. (*To apliecina pieaugoša lielu investoru interese un ieguldījumi 2011. un 2012. gadā.*)

Iedzīvotāju skaita samazināšanās un sabiedrības novecošana

Vidzeme saglabās slēgtu ekonomiku vai arī šeit būs dinamisks, atvērts darba tirgus?

- Izglītoto un talantīgo emigrācijas novēršana
- Saītes ar ārzemēs dzīvojošajiem
- Imigrācija nav panaceja
- Vadīta vai haotiska imigrācija?

Reģionālās ekonomikas attīstības dilemmas:

“Ar veselo kāju uz priekšu”, Atbalsts “jaunajiem tīģeriem”, “Pasniedzam roku vājākajiem”:

- (a) Izglītības un darba tirgus sasaiste
- (b) Konkurētspējas uzlabošanas veidi vadošajās nozarēs
- (c) Nozaru izmaiņas tehnoloģiju iespaidā
- (d) Sociālo tīklu nozīme ekonomikā, it īpaši – tirdzniecības un pakalpojumu sektorā
- (e) Alternatīvo ekonomikas modeļu nozīme
- (f) Ēnu ekonomikas īpatsvars

Vidzemes attīstība atkarīga no **ceļu infrastruktūras**:

“Vidzemes ceļš vedīs augšup tikai tad, ja būs izbraucami ceļi.”

- Transporta infrastruktūra tomēr nebūs vienīgais reģiona attīstības nosacījums
- Ceļu infrastruktūrai paredzēto līdzekļu sadales kritēriji
- Alternatīvi transporta veidi strauja enerģijas cenu pieauguma scenārijos
- Digitālās plaisas mazināšana

Klimata pārmaiņas, dabas resursu noplicināšana, bioloģiskās daudzveidības samazināšanās - aktīva pielāgošanās vai novēlota reaģēšana?

- Vidējā gaisa temperatūra pieaugs par +1 °C, biežākas vētras, lietusgāzes.
- Klimata izmaiņu atšķirīga ietekme uz novada saimnieciskajiem sektoriem. Piem. – pieaug laukaugu bioloģiskā produktivitāte, bet arī riski zaudēt ražu ekstremālu apstākļu dēļ. Riski parādās arī mežsaimniecībā, kur agrāk to bija salīdzinoši nedaudz. Agresīvu kukaiņu sugu savairošanās – drauds lauksaimniecībai un traucējums tūrisma attīstībai (*vesels mēnesis no sezonas nost...*).
- Palielinās upju plūdu riski, un mežu ugunsgrēki, tātad sekundāras erozijas riski. Jāņem vērā plānojot apbūvi un attīstības zonas.
- Enerģijas cenu kāpums pasaulē – vietējo, alternatīvo energo resursu plašāks pielietojums.
- Reģiona visu resursu apzināšanās un racionāla izmantošana. Ir resursi ko mēs paši vēl arvien neuztveram kā resursu.

Kādiem būt Vidzemes un Madonas novada laukiem – konkurētspējīgai saimniekošanai vai pašpietiekamam dzīves veidam?

- *Agro centriskā dilemma - intensīvā vai mazā lauksaimniecība.* Konkurētspēja, dažādošana, kvalitatīvi produkti, īsas piegādes ķēdes. Vai - globālo piegāžu nelabvēlīgā ietekme uz vidi, zema masu produkcijas kvalitāte, konkurētspējas mazināšanās, relatīvi augstas cenas tālu vestiem, ilgi glabātiem, pat kaitīgiem pārtikas produktiem u.c. precēm.
- *Pilsētu un lauku attiecību dilemma* – urbanizācija, pieejamās un mazāk pieejamās lauku teritorijas, IT lomas pieaugums biznesā un sadzīvē, zemais iedzīvotāju blīvums, grūtības nodrošināt pakalpojumus, iedzīvotāju aizplūšana uz pilsētām.
- *Globalizācijas dilemma* - jauni tirgi, inovāciju kultūra, starptautiskā tūrisma nozīme. Vietējās kontroles vājināšanās pār ražošanas resursiem, racionalizācija, kultūras īpatnību izzušana.

Vai Vidzemē veidosies **sašķelta vai integrēta sabiedrība** ?

- Preventīvās un primārās veselības aprūpes nozīme
- Sabiedrības individualizācijas procesi, sociālā nošķiršanās
- Nākotnes grupas - sociāli atstumtie, ekonomiski integrētie, konkurences cīņā uzvarējušie saimnieki, radošā un tehniskā inteliģence, brīvdienas novadnieki, seniori, reliģiskās un sociālas kopienas

Ilgtermiņa zīmolvadība vai kampaņveidīga izlīdzēšanās?

- Mērķtiecīgu darbību kopums, kas balstīts uz vietas identitāti un zīmolu ar īpašo vērtību izcelšanu iedzīvotāju, uzņēmējdarbības un tūristu piesaistei.
- Iedzīvotāju, uzņēmēju un apmeklētāju piesaistīšanas stratēģijas orientācija ne tikai uz ārvalstu, bet arī uz iekšējo tūrisma.

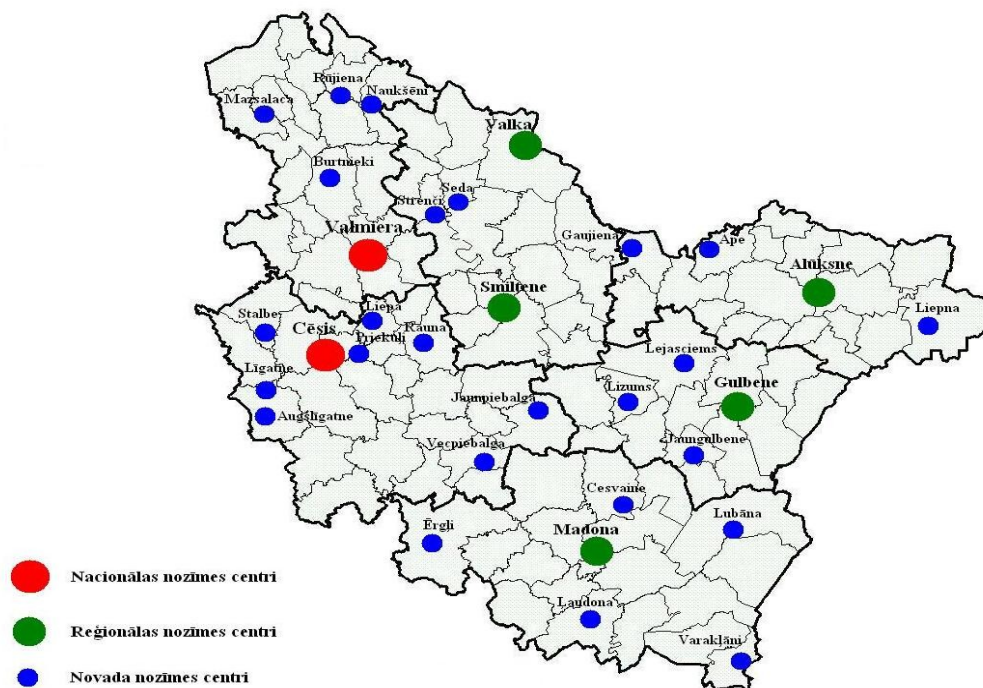
4.2. Novads Vidzemes reģionā

Vidzemes reģiona telpiskās struktūras un perspektīvu aprakstā minēti tie elementi, kas norāda uz Madonas novada vietu reģiona telpiskajā struktūrā.

Atbilstīgi izvirzītajiem kritērijiem novadā ir tikai viens reģionālās nozīmes centrs (Madona) un 1 novada nozīmes centrs (Ļaudona, 3.att.). Vidzemes reģiona teritorijas plānojumā ir noteikti sekojoši kritēriji reģionālass vai novada nozīmes centriem:

- (a) valsts un pašvaldības iestāžu pakalpojumu pieejamība,
- (b) pamatskolas esamība,
- (c) bibliotēkas esamība,
- (d) publiskā interneta pieejamība,
- (e) pārtikas un rūpniecības preču tirdzniecība,
- (f) sabiedriskā transporta pieejamība,
- (g) pasta pakalpojumi,
- (h) sociālās aprūpes dienesta esamība,
- (i) primārās veselības aprūpes iestāžu esamība.

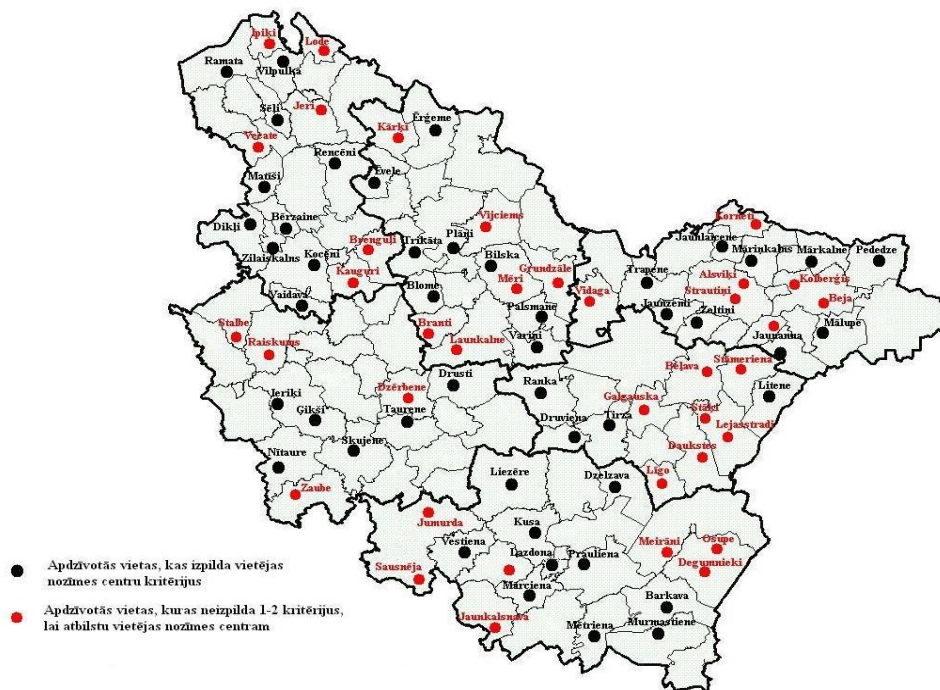
Kā viens no galvenajiem kritērijiem noteikts – iedzīvotāju skaits apkopes teritorijā – ne mazāks par 500. Papildus kritērijs noteikts – melnā seguma ceļa savienojums ar pilsētām, reģionālas vai nacionālas nozīmes autoceļu.

3.att. Attīstības centri Vidzemes reģionā¹

Madonas novadā jau vēsturiski ir izveidojušies vietējas nozīmes centri – tie ir pagastu centri, izņemot Ļaudonu un Sauleskalnu. Sauleskalns neiztur 1-2 kritērijus (skatīt 4.att.).

1

4.att. Vietējas nozīmes centri Vidzemes reģionā

Urbānie areāli un centru funkcionālie tīkli

Urbānais areāls ir blīvi apdzīvota pilsētas un piepilsētas teritorija, kurai raksturīga izteikta sasaiste ar pilsētu.

Funkcionālais tīkls ir iedzīvotāju ikdienas migrācijas telpa pakalpojumu saņemšanai, kuru piedāvāšanā izteikta apdzīvoto vietu savstarpēja sadarbība.

Kritēriji ir noteikti sekojoši:

- (1) urbāno areālā veido pilsētas un piepilsētu apbūve – ciemi, kuri atrodas dažu kilometru attālumā no pilsētas, kā arī viensētas un viensētu grupas, kuras savstarpēji atrodas līdz 500 m attālumā. Šajās teritorijās izmanto:
 - (g) kopēju sabiedrisko transportu,
 - (h) komunālo pakalpojumu un pamata infrastruktūru,
 - (i) lielākā daļa iedzīvotāju ikdienā izmanto pilsētas piedāvātos pakalpojumus.
- (2) funkcionālos tīklus veido nacionālas, reģionālas, novada un vietējās nozīmes apdzīvojamā centru lielāks blīvums, ar saistītu labi funkcionējošu infrastruktūru, augstāku mobilitāti un iedzīvotāju interesi pakalpojumu saņemšanā.

Urbānie areāli ir blīvi apdzīvotas teritorijas ap Valmieru, Cēsīm, **Madonu**, Gulbeni, Alūksni, Valku un Smilteni.

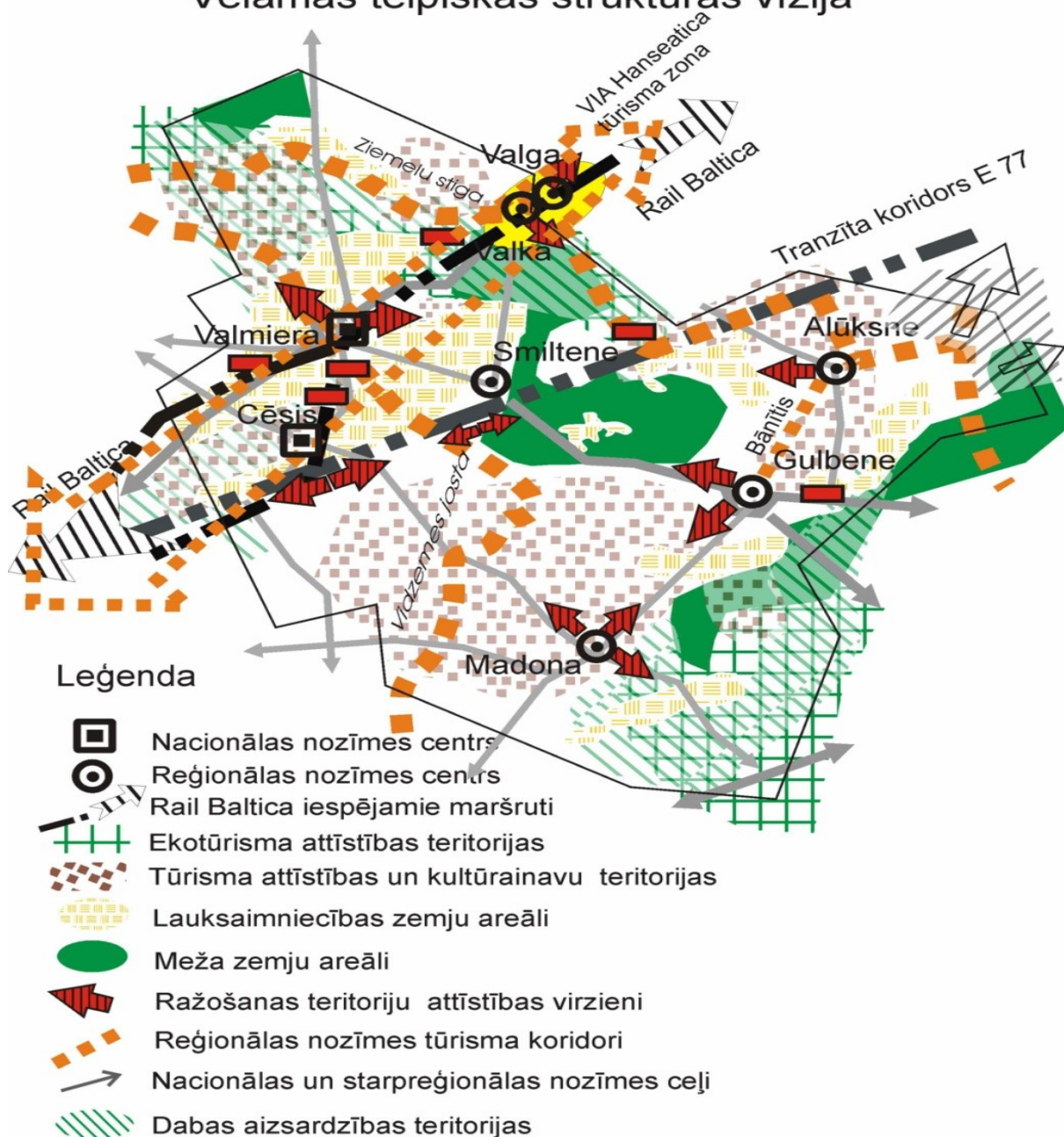
Dienvidu funkcionālais tīkls ir Vidzemes reģiona dienvidu daļā, ko veido lielākās pilsētas, tai skaitā, Madona ar piepilsētas areāliem, mazpilsētas un vietējās nozīmes centriem – Ļaudonu, Jaunkalsnavu, Vestienu, Kusu, Dzelzavu (6.att.).

Ilgtermiņa mērķis ir veidot ilgtspējīgu un labi funkcionējošu tīklu, kas balstīts uz savstarpējās sadarbības un papildināmības principiem.

Vidēja termiņa mērķi ir veidot un stiprināt sadarbību starp pilsētām, savstarpēji papildinot funkcijas un kopīgi veidojot pakalpojumus, nodrošinot Vidzemes pilsētu konkurētspēju ar citu reģionu pilsētām Latvijā un Baltijā un pilsētām kopā ar to apkārtnes teritorijām izstrādāt telpiskās attīstības stratēģijas.

Madonas novada Vidzemes augstienes daļa atrodas tūrisma attīstības un kultūrainavas teritorijā bet Lubānas zemienes daļa - ekotūrisma attīstības teritorijā.

Vēlamās telpiskās struktūras vīzija

5.att. Vēlamās telpiskās struktūras vīzija

Madonas novada teritorijas centrālā daļa DR-ZA virzienā ietver apdzīvojuma Dienvidu funkcionālo tīklu.

Ilgtermiņa mērķis vietējas nozīmes centriem

- Nodrošināt lauku apdzīvojuma saglabāšanu un identitāti, pamata pakalpojumu pieejamību un vides sakoptību.
- Vietējās nozīmes centri nodrošina vietējas pašvaldības iedzīvotājiem nepieciešamos pakalpojumus. Vietējās nozīmes centrus nosaka vietējo pašvaldību plānojumos.

Vietējas nozīmes centra atbilstības kritēriji ir sekojoši:

- Iedzīvotāju skaits apkalpes teritorijā – ne mazāk par 500;
- Pieejamie pakalpojumi:
 - (a) valsts un pašvaldības pakalpojumi;

- (b) pamatskolas esamība;
- (c) bibliotēkas esamība;
- (d) publiska interneta pieejamība;
- (e) pārtikas un rūpniecības preču tirdzniecība;
- (f) sabiedriskā transporta pieejamība;
- (g) pasta pakalpojumi;
- (h) sociālās aprūpes dienesta esamība;
- (i) primārās veselības aprūpes iestāžu esamība;
- (j) melnā seguma ceļa savienojums ar pilsētām vai reģionālas, nacionālas nozīmes autoceļu.

Vidēja termiņa mērķis vietējas nozīmes centriem- jāizmanto šo centru novietojums un kultūrvēsturiskā mantojuma potenciāls, specializējoties attīstībā gan kā lauku teritoriju atbalsta centriem, gan kā pakalpojumu centriem transporta koridoros, gan kā tūrisma vai konkrēta uzņēmējdarbības veida attīstības centriem.

Novada teritorijai ir aktuāla transporta infrastruktūras nozīme un veloceļi reģiona kontekstā. Atbilstoši definīcijai, kas sniegta Vidzemes reģiona teritorijas plānojumā, veloceļi ir speciāli izbūvēti vai no autoceļa brauktuves atdalīti celiņi ar atbilstošu brauktuves apzīmējumu, ceļa zīmēm un izbūvētu celiņa segumu atbilstoši to funkcionālajam (lietišķajam, tūrisma) pielietojumam. Izšķir lietišķos veloceļus - paaugstina iedzīvotāju mobilitāti pilsētās un piepilsētu urbānajos areālos, nodrošinot pieejamību darba vietām, izglītības iestādēm un dažādu pakalpojumu saņemšanas vietām, un tūrisma veloceļus, kas nodrošina vietējo un ārzemju velotūristu aktīvās atpūtas pieprasījumu, dodot iespēju iepazīt Vidzemes dabas un kultūrvēsturisko ainavu pievilcību un pieejamību atpūtas, tūrisma teritorijām un objektiem.

Veloceļu iedalījums (8.att.):

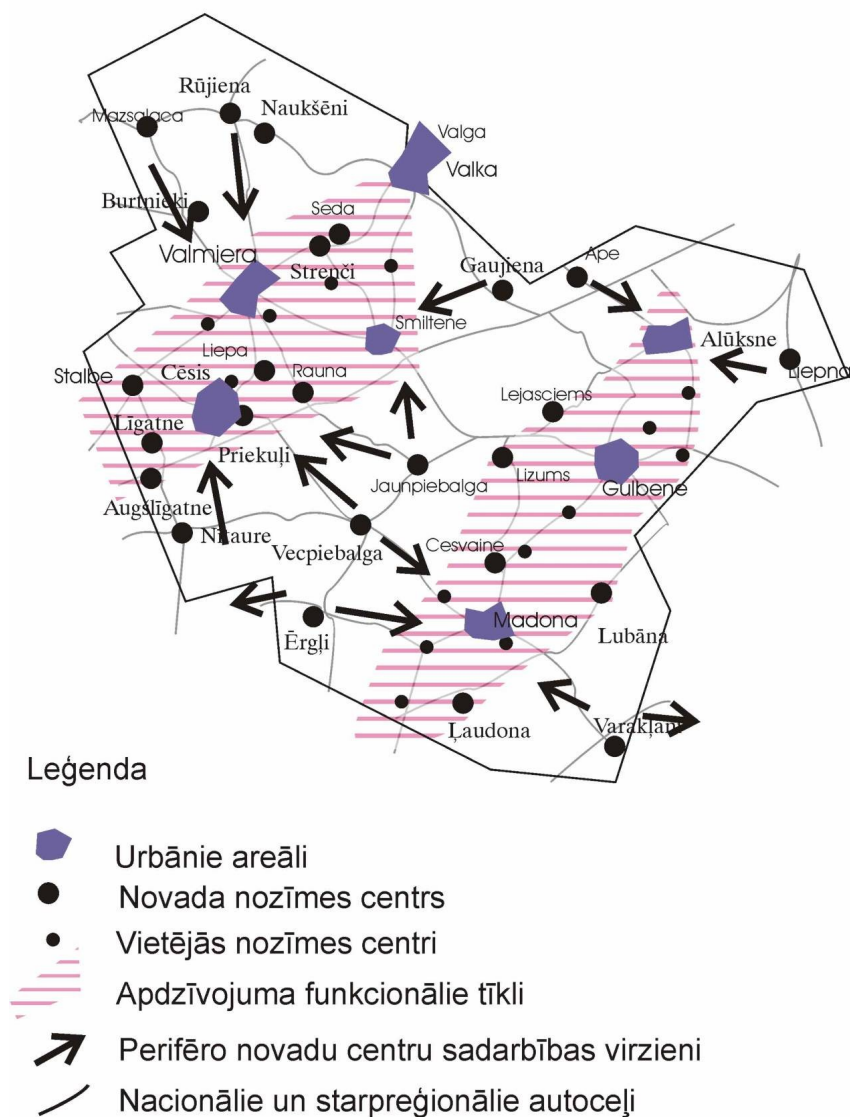
- Eiropas nozīmes (Eiro – Velo) veloceļi,
- Pilsētu un piepilsētu (lietišķie) veloceļi,
- satelītmaršruti Eiro Velo zonā,
- (a) reģionālas nozīmes tūrisma attīstības koridoru teritorijā,
- (b) rajonu un novadu tūrisma maršruti.

Ilgtermiņa mērķis ir paaugstināt Vidzemes reģiona iedzīvotāju mobilitāti izveidojot veloceļu tīklu, garantējot gājēju un velosipēdistu drošību un nodrošinot alternatīvas pārvietošanās iespējas.

Vidēja termiņa mērķi ir uzlabot velosipēdistu un gājēju pārvietošanās drošību, lai sekmētu ceļu satiksmes kopējās drošības paaugstināšanu, un uzlabot un dažādot iedzīvotāju pārvietošanās iespējas pilsētu urbānajos areālos. Tāpat arī attīstīt velotūrisma infrastruktūru un iekļauties Eiro velo 11 maršrutā:

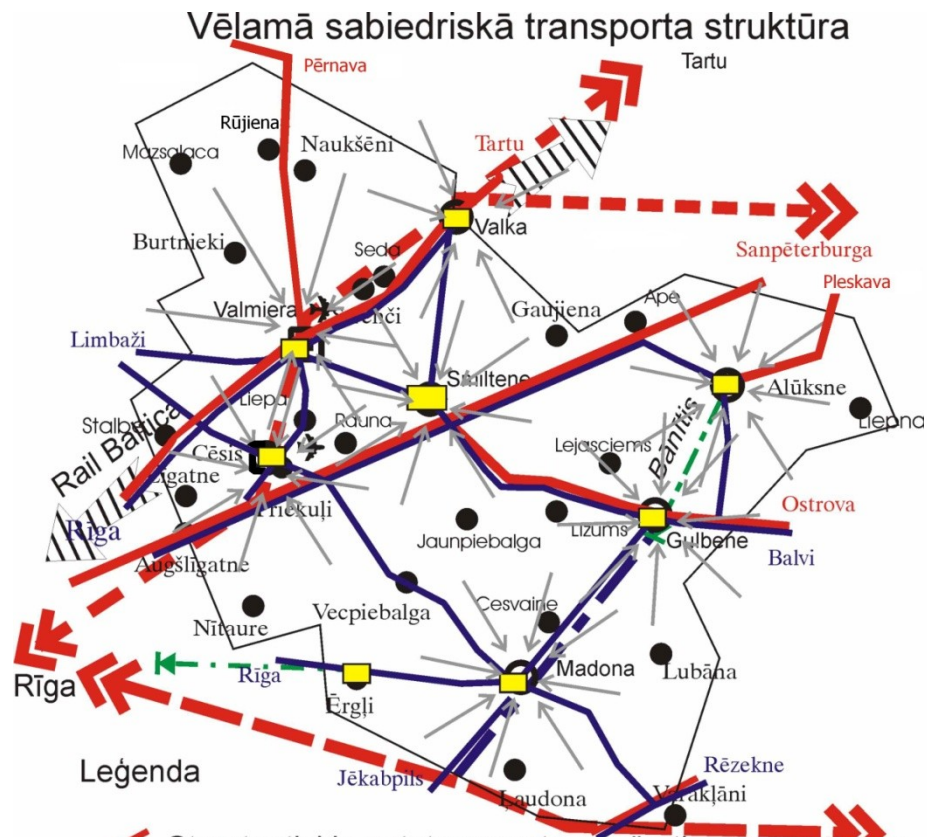
- veloceļu plānošana un marķētu velomaršrutu izveidošana reģionālas nozīmes tūrisma attīstības teritorijās;
- satelītmaršrutu attīstība Eiro velo 11 zonā;
- EIROVELO principiem atbilstoša maršrutu izveide Eiro velo Nr.11 Atēnas – Nordkaps, Vidzemes zonā (Rēzekne – **Madona** – Sigulda – Cēsis – Valmiera – Valka);
- braucēju drošība (2 velobraucējiem pārvietojoties blakām, transporta intensitāte < 1000 automašīnas dienā, ceļa zīmes un marķējums, ceļa pārskatāmība);
- ceļiem jāsavieno pilsētas un jāšķērsos pilsētu centri;
- ap 90% melnā seguma;
- apkārtnes ainaviskuma (likumi, reljefs, skatu punkti un stāvvietas, mozaīkveida ainava) izmantošana;
- apkalpes infrastruktūras un informācijas pieejamība (veikali, naktsmītnes, ēdināšana, velo serviss, muzeji, atpūta un izklaide, norādes u.c.).

Urbānie areāli un funkcionālie tīkli

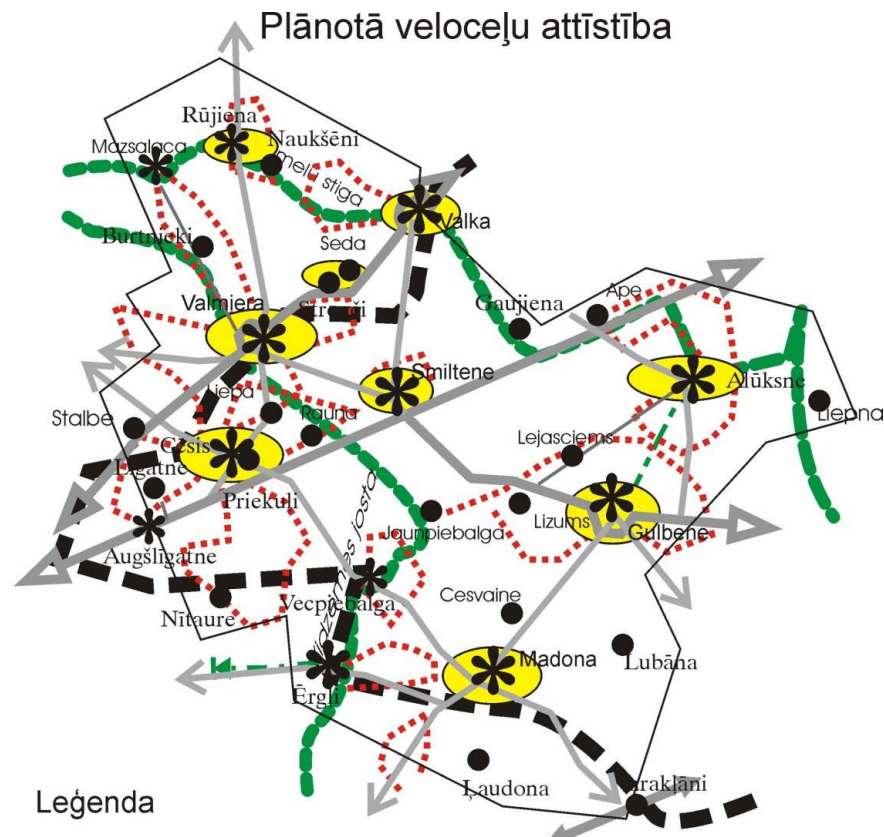
6.att. Urbānie areāli un funkcionālie tīkli

Madona ir sabiedriskā transporta mezglu punkts, caur to iet reģionālas nozīmes dzelzceļa maršruts un tiešie reģionālie automaršruti (7.att.).

- Legenda**
- Starptautiskie autotransporta maršruti
 - Tiešie reģionālie automaršruti
 - Vietējas nozīmes pārvadājumu piesaistes virzieni
 - - - Starptautiskas nozīmes dzelzceļa maršruti
 - - - Reģionālas nozīmes dzelzceļa maršruti
 - - - Vietējas nozīmes dzelzceļa maršruti
 - Sabiedriskā transporta mezglu punkti
 - Reģionālas nozīmes centrs
 - Novada nozīmes centrs
 - ✈ Lidosta

7.att. Vēlamā sabiedriskā transporta struktūra

- Legenda**
- ✱ Velonomas un servisa centri
 - - - Tūrisma veloinfrastruktūras attīstība
 - Pilsētu un piepilsētu veloceļu attīstības teritorijas
 - - - Reģionālas nozīmes tūrisma koridori
 - - - Reģionālas nozīmes dzelzceļa tūrisma maršruti
 - Eiro - Velo 11 maršruts
 - Novada nozīmes centrs
 - Nacionālas un starpreģionālas nozīmes ceļi

8.att. Plānotā veloceļu attīstība

Madonas novada teritorija ietilpst sekojošos attīstības areālos:

- (a) lauksaimniecības areālā (novada zemienes daļa),
- (b) jaukta zemes lietojumam lauku telpā (novada Vidzemes augstienes daļa),
- (c) meža zemju teritorijās (novada centrālā-ziemeļaustrumu daļa),
- (d) apdzīvotuma Dienvidu funkcionālajā tīklā (1 no 2 reģionā).

Novada teritorijas attīstības prioritātēs ir noteikta tūrisma attīstība.

4.3. Vietas pievilcības pamatprincipi

Ikvienas pilsētas vai novada attīstības stratēģijā būtu jāiekļauj rekomendācijas vietas izaugsmei un iedzīvotāju labklājībai.

Līdzšinējā pagastu un agrāk Madonas rajona, tagad – novada attīstība kopumā norāda uz nopietniem izaicinājumiem, jo gan mazpilsētu, gan lauku iedzīvotāju **skaitis ir samazinājies**, izraisot pārmaiņas darba tirgū un atbilstošu sociālo spriedzi, radot noteiktus ierobežojumus arī uzņēmējdarbības izaugsmei un nišu izvēlei.

Globālā un nacionālā līmenī daudzas attīstības tendences mēdz būt stabilas un ar lielu inerci, bet Madonas novada līmenī šobrīd aktuāls ir sekojošs jautājums: kas liek mūsu novadu izvēlēties par dzīves vietu, uzņēmējdarbības uzsākšanas vietu vai padara saistošu apmeklētājiem?

Novada izaugsmes pamatā ir tā **pievilcība** - ražošanai, dzīves vietai un apmeklētājiem.

Lai nodrošinātu Madonas novadam izvēlēta scenārija īstenošanos jāievēro sekojoši Madonas novada, pilsētu un ciematu, kā dzīves **vietas pievilcības principi**, tie jāintegrē visās nozarēs un jāņem vērā izstrādājot projektus, rīcības un jaunas iniciatīvas:

1. Kultūra kā pamats dzīves kvalitātes veicināšanai, personības stiprināšanai, arī apmeklētāju piesaistei un uzņēmējdarbības stiprināšanai.
2. Vietas identitāte un emocionāla piesaiste vietai, stipras sociālās saiknes – jāapzinās risks ar pārāk noslēgtu vietas identitāti.
3. Vietas mārketinga stratēģija, tās atpazīstamības ilgtermiņa logotipi – integrēti attīstības rīcībā, nosakot pamatu vietas pievilcības veicināšanai.
4. Madonas tēls un tā ietekmēšana - pilsētas dizains, zīmolvedība, visu ieinteresēto pušu iesaiste.
5. Specializēšanās, klastera iniciatīvas.
6. Funkcionālā loģika pret administratīvo izolētību – īpaši svarīga izvērtējot liela apjoma investīciju un attīstības projektus, kas var mainīt vietas tēlu, atpazīstamību, sabiedrības labklājības līmeni un rezultātā arī demogrāfisko situāciju.

4.4. Attīstības scenāriju izvēle

Madonas novada attīstības plānojuma izstrādes vadības grupa sanāksmē 2011.gada 11.novembrī izskatīja „Vidzemes attīstības grupas” izstrādātos attīstības scenārijus Vidzemei. Madonas novada politiskā un administratīvā vadība un Madonas novada attīstības programmas izstrādes darba grupa par piemērotāko izvēlējās **poli-centriskas attīstības scenāriju**, kas pēc savas būtības atbilst padziļinātam kohēzijas scenārijam – *“dosim izaicinošas iespējas ātrajiem un spēcīgajiem, atbalstīsim lokālās un reģionālās iniciatīvas jebkurā novada pilsētā, ciematā vai lauku apvidū, iesim uz priekšu visi kā līdzvērtīgi partneri un sabiedrotie”*.

Tālāk apskatīti Vidzemes attīstības grupas piedāvātie scenāriji, to plusi un mīnusi. Noslēgumā dots izvēlētais scenārijs un rekomendācijas tā īstenošanai. Šī sadaļa tiks izvēsta un aktualizēta Madonas novada attīstības programmas izstrādes gaitā.

Status-quo scenārijs

Ceļš ved augšup, bet gājēji tie paši.

Plusi:

- mazāk reformu un pārmaiņu,
- rūpes par “sirmo elektorātu”.

Mīnusi:

- zema gatavība pārmaiņām,
- uz aktīvu rīcību vērstas politikas trūkums pastiprina negatīvās tendences.

Klasiskais kohēzijas scenārijs

Ceļš ved augšup, pavelkot kalnā arī vājākos.

Plusi:

- ciešāka sadarbība,
- jauni ekonomikas attīstības virzieni,
- decentralizēta attīstības plānošana,
- sociālo NVO iesaistīšanās lēmumu pieņemšanā,
- teritoriālo un sociālo nevienlīdzību mazināšana un policentriska attīstība.

Mīnusi:

- Lēna ekonomiskā izaugsme
- Zema produktivitāte un efektivitāte
- Iedzīvotāju atkarība no sociālajām sistēmām
- Pašiniciatīvas un motivācijas trūkums

Konkurences scenārijs

Ceļš ved augšup, tikai spēcīgākajiem

Plusi:

- Straujāka bezdarba mazināšanās
- Iedzīvotāju nodarbinātspējas uzlabošana
- Uzsvars uz produktivitāti un inovāciju
- Administratīvo barjeru mazināšana
- Investīciju ieplūšana
- Atbalsts perspektīvajām nozarēm un teritorijām
- Labi pārvaldīta imigrācijas politika
- Lielāka mobilitāte

Mīnusi:

- Strauja iedzīvotāju skaita samazināšanās laukos
- Sociālās atstumtības un teritoriālo atšķirību palielināšanās
- Vides un sociālās ilgtspējas mazināšanās
- Nepietiekama sadarbība
- Vāja savstarpējā solidaritāte
- Kopēju vērtību trūkums
- Atsvešināšanās, plaisa starp bagātajiem, nabagajiem, vadītājiem un sabiedrību.

Madonas novadam izvēlētais optimālais poli-centriskas attīstības scenārijs

Ceļš ved augšup, bet pa to ejam visi kopā

Plusi:

- Līdzsvaro konkurences un kohēzijas principus uzsverot specializāciju un sadarbības

tīklus

- Ekonomiskās produktivitātes celšana caur inovāciju
- Vietējo potenciālu, resursu un iespēju apzināšana - gudrāka izmantošana.
- Vietējo potenciālu veiksmīga "pārdošana" ārējām auditorijām
- Netērē enerģiju, lai cīnītos savā starpā – „*nemeklē ienaidnieku, meklē sabiedroto*”
- Integrētu politiku izstrāde – „*visas nozares sakaras, saskarsmes punktus rodas jaunas nišas un visaugstākā pievienotā vērtība*”

Lai plānošanas periodā īstenotu izvēlēto **poli-centriskas attīstības** scenāriju plānojot galvenās rīcības un lielākos projektus, jāievēro atbilstīgās jomas rekomendācijas.

Starpnozaru rekomendācijas zināšanu platformai

- Izstrādāt reģiona uzņēmējdarbības klasteru politiku (*kā sadarbības dažādu nozaru uzņēmumiem un gūt jaunu pievienoto vērtību no netradicionālas sadarbības*)
- Uzlabot reģiona profesionālo izglītības iestāžu sagatavoto speciālistu zināšanu un prasmju kvalitāti.
- Stiprināt ciešāku biznesa inkubatoru un izglītības iestāžu sadarbību, veicinot inovāciju un zināšanu pārnesi un veidojot uzņēmēju prasībām atbilstošu izglītības piedāvājumu.
- Attīstīt specifisku starpdisciplināru izglītības piedāvājumu nišas, piemēram, industriālo dizainu, alternatīvo enerģijas sistēmu inženieriju.
- Attīstīt zināšanu bāzi perspektīvajās nozarēs – derīgo izrakteņu pārstrādē un augstas pievienotās vērtības kokapstrādē.

Rekomendācijas identitāšu platformai:

- Attīstot Madonas novada uzņēmumu mārketinga programmas, veicināt vietas identitāti un emocionālo piesaisti.
- Uzlabot tradicionālo izstrādājumu atpazīstamību un eksportspēju.
- Integrēt reģionālo un vietas vārdu nesošos produktus vietas zīmolvēstības stratēģijās.
- Veicināt tematiskos pasākumus, veikt mērķtiecīgu darbu vietējā tūrisma attīstīšanā, kas vērsts uz citu reģionu iedzīvotāju piesaisti.
- Veicināt dažādus neformālo saikņu un sociālos tīklojumus (kori, deju kolektīvi, sporta klubi, mednieku kolektīvi, u.c.).
- Izmantot kultūras mantojumu un latviskās dzīvesziņas elementus tūrisma produktu veidošanā, izcelt reģionālās īpatnības.
- Mudināt Madonas novada iedzīvotājus apzināties sevi kā Latvijas, Eiropas un pasaules iedzīvotājus.

Rekomendācijas dabas un infrastruktūras platformai:

- Nodrošināt derīgo izrakteņu un koksnes resursu ilgtspējīgu izmantošanu.
- Novada plānošanas dokumentos iestrādāt adaptācijas principus klimata pārmaiņām.
- Izglītot mežu un lauksaimniecības zemju īpašniekus, tūrisma operatorus, par klimata pārmaiņu ietekmi uz viņu darbības nozari.
- Uzlabot īpaši aizsargājamo dabas teritoriju – dabas parku, ainavu apvidu un dabas rezervātu pievilcīgumu ilgtspējīgas uzņēmējdarbības veidiem.
- Novadam turpināt aktīvi piesaistīt valsts un ES fondu finansējumu transporta, enerģētikas un sakaru infrastruktūras uzlabošanai.
- Samazināt ceļā pavadīto laiku no lauku teritorijām uz centriem un līdz Rīgai.
- Attīstīt ātrgaitas **internet** infrastruktūru kā pamatu operatīvai un kvalitatīvai saziņai mazinot novietojuma (pilsēta, lauki) ietekmes būtiskumu uz biznesu un izglītības pieejamību

Rekomendācijas sociālajai platformai:

- Mērķtiecīgi piesaistīt jaunus, kompetentus cilvēkus no citiem Latvijas reģioniem.
- Sadarbībā ar dažādām iesaistītajām pusēm veidot mērķtiecīgu imigrantu lietu pārvaldības un integrācijas pasākumu kompleksu.
- Veicināt diskusiju starp dažādām kultūrām un sabiedrības grupām, katrai no tām saglabājot savu identitāti.
- Informēt iedzīvotājus par dažādām kultūrām un to pieredžu izmantošanas iespējām, lai mazinātu bailes no nezināmā un atšķirīgā.
- Radoši izmantot pilsoniskās sabiedrības iesaistes infrastruktūru sabiedrības socializācijas veicināšanai.
- Popularizēt veselīgu dzīvesveidu un palielināt preventīvās veselības aprūpes lomu.
- Popularizēt pozitīvos attīstības un sadarbības piemērus, dalīties pieredzē.

Madonas novada attīstība tiks vērsta uz decentralizāciju jeb poli-centrisku attīstību - līdzsvarota attīstība, līdzvērtīgu pakalpojumu klāsta pieejamība. Attīstības programmas izstrādē tiek ņemti vērā pagastu un pilsētas noteiktie attīstības virzieni un izvirzītie mērķi, kas ir apkopoti 1.tabulā.

1. tabula. *Esošajos plānošanas dokumentos noteiktie attīstības virzieni un mērķi.*

Teritoriālā vienība	Kādi pašvaldības teritorijas attīstības mērķi un virzieni ir norādīti attīstības plānošanas dokumentos (attīstības programmās, terit.plānojumos)
Madonas rajons (terit.plānojums)	Nodrošināt līdzsvarotu ekonomisko attīstību, kultūras mantojuma saglabāšanu, racionālu dabas un cilvēku materiālo resursu izmantošanu kvalitatīvā dzīves vidē.
Aronas pag.	<ol style="list-style-type: none"> 1.Veidot Aronas pagastu par uzņēmējdarbībai pievilcīgu teritoriju un veidot labvēlīgu vidi investīciju piesaistei; 2.Veicināt ekonomikas dažādošanu virzībā uz augstākas pievienotās vērtības nozaru un ražotņu attīstību un sekmēt apziņas veidošanu par tādu ekonomisko darbību priekšrocībām, kas balstītas uz zināšanām; 3.Sekmēt augstas dzīves vides kvalitātes veidošanu, veicinot tādu ražošanas un pakalpojumu sektoru attīstību, kuri balstās uz izglītotu darba spēku un piedāvā konkurētspējīgu atalgojumu; 4.Atbalstīt informāciju un komunikāciju tehnoloģiju izmantošanu ikdienā; 5.Nodrošināt izglītības un kultūras iestāžu kvalitatīvu pakalpojumu pieejamību, saglabājot kultūrvēsturiskās vides īpatnības un vērtības; 6.Nodrošināt pieejamību modernām telekomunikācijām visā pagasta teritorijā; 7.Sekmēt transporta infrastruktūras uzlabošanu un efektīvu izmantošanu; 8.Atbalstīt kravas un pasažieru pārvadājumu attīstību; 9.Saglabāt kultūrainavu ar tradicionālo apdzīvojumā struktūru; 10.Sekmēt dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, veicinot videi mazkaitīgu un modernu tehnoloģiju pielietojumu.

Barkavas pag.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Veicināt Barkavas pagasta teritorijas līdzsvarotu attīstību. 2. Radīt labvēlīgus apstākļus saimnieciskās darbības attīstībai un investīciju piesaistei. 3. Nodrošināt kvalitatīvu dzīves vidi pagasta iedzīvotājiem . 4. Garantēt tiesības izmantot un attīstīt nekustamo īpašumu saskaņā ar teritorijas plānojumu. Izstrādāt apbūves noteikumus zemesgabalu izmantošanai atbilstoši noteiktajiem lietošanas mērķiem, saskaņojot apbūves kārtību.
Bērzaunes pag.	<p>Bērzaunes pagasta teritorijas attīstības plāna izstrādes mērķi ir:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Veicināt Bērzaunes pagasta teritorijas līdzsvarotu attīstību; 2. Nodrošināt resursu racionālu izmantošanu; 3. Līdzsvarot vides aizsardzības, ekonomiskās un sociālās intereses; 4. Nodrošināt kvalitatīvu dzīves vidi pagasta iedzīvotājiem un sabiedrībai kopumā.
Dzelzavas pag.	<p>Pagasta teritorijas plānojums veidots ar mērķi, lai veicinātu priekšrocību izmantošanu pagasta attīstībā, optimāli izmantotu teritorijas attīstības resursus, radītu labvēlīgus apstākļus pagasta iedzīvotāju darbam un dzīvei, kā arī saglabātu un atjaunotu dabas un kultūrvēsturiskās vērtības nākošajām paaudzēm.</p>
Kalsnavas pag.	<p>Teritorijas plānojuma izstrādes mērķis noteikt vispiemerotāko Kalsnavas pagasta teritorijas izmantošanu, ievērojot normatīvajos aktos noteiktas prasības un pašvaldības, vietējo iedzīvotāju, zemes īpašnieku un lietotāju intereses, lai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - veidotu pievilcīgu dzīves un uzņēmējdarbības vidi Kalsnavas pagastā; - izmantotu priekšnoteikumus Kalsnavas pagasta attīstībai; - radītu tiesisku pamatu vides piesārņojuma problēmu risināšanai un nodrošinātu vides kvalitātes mērķu sasniegšanu.
Lazdonas pag.	<p>Teritorijas plānojuma izstrādes mērķis noteikt vispiemerotāko Lazdonas pagasta teritorijas izmantošanu, ievērojot normatīvajos aktos noteiktas prasības un pašvaldības, vietējo iedzīvotāju, zemes īpašnieku un lietotāju intereses, lai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - veidotu pievilcīgu dzīves un uzņēmējdarbības vidi Lazdonas pagasta; - izmantotu priekšnoteikumus Lazdonas pagasta attīstībai; - radītu tiesisku pamatu vides piesārņojuma problēmu risināšanai un nodrošinātu vides kvalitātes mērķu sasniegšanu.
Liezēres pag.	<p>Liezēres pagasta teritorijas plānojuma izstrādes mērķi, saskaņā ar darba uzdevumu ir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nodrošināt harmonisku, pašvaldības iedzīvotāju interesēm un visu līmeņu plānošanas dokumentiem atbilstošu pagasta teritorijas attīstību; - Veicināt teritorijas attīstību un veidot pievilcīgu investīciju vidi, kā arī nodrošināt kvalitatīvu dzīves vidi iedzīvotājiem - Veicināt teritorijas atpazīstamību un paaugstināt interesi par teritoriju esošo un potenciālo uzņēmēju acīs; - Nodrošināt ceļu infrastruktūras attīstību atbilstoši pašvaldības iedzīvotāju un tūristu vajadzībām; - Nodrošināt pagasta teritorijas izmantošanu atbilstoši teritorijas izmantošanas mērķiem un pašvaldības iedzīvotāju interesēm; - Nodrošināt priekšnosacījumus individuālās apbūves attīstībai, atbilstoši augošajai iedzīvotāju pirkspējai;

	<ul style="list-style-type: none"> - Sakopt pagasta teritoriju, saglabāt pagasta ainavas, nodrošināt privāto īpašnieku īpašumā esošo teritoriju sakopšanu; - Nodrošināt vidi degradējošo objektu sakopšanu, lauksaimniecībā neizmantojamo LIZ apmežošanu; - Nodrošināt dabas un kultūras pieminekļu un citu kultūrvēstures objektu saglabāšanu un sakopšanu, veicināt pašvaldības iedzīvotāju un tūristu interesi par šiem objektiem; - Sakārtot un efektīvizēt komunālo pakalpojumu sistēmu.
Ļaudonas pag.	<p>Saskaņā ar Darba uzdevumu pagasta teritorijas plānojuma izstrādes mērķis ir nodrošināt:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pagasta kā patstāvīgas teritoriālas vienības līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību; – vides kvalitāti un teritorijas racionālu izmantošanu, iedzīvotāju tiesības izmantot un attīstīt nekustamo īpašumu saskaņā ar teritorijas plānojuma prasībām; – pilnvērtīgu dzīves vidi, kvalitatīvus izglītības, veselības un sociālās aizsardzības pakalpojumus pagasta iedzīvotājiem; – kultūras mantojuma saglabāšanu; – racionālu dabas un cilvēku materiālo resursu izmantošanu; – tautsaimniecības nozaru un inženierinfrastruktūras attīstību; – uzņēmējdarbības attīstību tirgus ekonomikas apstākļos un jaunu investīciju piesaisti; – sabiedrības iesaisti un līdzdalību teritorijas attīstības plānošanas procesā.
Mārcienas pag.	<ul style="list-style-type: none"> - Veidot biznesam labvēlīgu vidi, atbalstīt esošos mazos un vidējos ražošanas uzņēmumus, veicināt jaunu ražotņu rašanos, attīstīt apkalpes uzņēmumu un tirdzniecības tīklu: - izveidot klubu, kas apvienotu vietējos uzņēmējus, pašvaldības speciālistus, izzinātu uzņēmēju vajadzības, iesniegtu tās pašvaldībai un valsts pārvaldes institūcijām, stimulētu informācijas apriti, konsultāciju nodrošinājumu, biznesa plānošanu, palīdzētu risināt konfliktsituācijas. <p>Izveidot ciešu privātstruktūru un pašvaldības sadarbības mehānismu, - pašvaldībā jābūt speciālistam, kurš nodarbojas tieši ar uzņēmējdarbības jautājumiem, dažādiem projektiem, Eiropas Savienības pamatnostādņem;</p> <ul style="list-style-type: none"> - pilnveidot sadarbību ar Nodarbinātības dienestu dažādu projektu ieviešanā, piemēram, nodarbināt ilgstošus bezdarbniekus un jauniešus; - palielināt bibliotēkā publiski pieejamo datoru skaitu. - apzināt iespējamās biznesa attīstības un ieguldījumu vietas, - veicināt investīciju piesaistīšanu. - Veicināt lauksaimniecības attīstību, saprātīgi izmantojot dabas un sociālekonomisko potenciālu. - Veicināt tradicionālo un netradicionālās lauksaimniecības nozaru un bioloģiskas lauksaimniecības attīstību; - Nodrošināt lauksaimniecības zemju intensīvu izmantošanu; - Nodrošināt dabas un kultūras objektu saglabāšanu lauksaimnieciski izmantojamās teritorijās.

Mētrienas pag.	<p>-Izglītības jomā viena no lielākajām problēmām ir skolēnu skaita samazināšanās, ko izraisa zems dzimstības līmenis pagastā.</p> <p>-Mētrienas pamatskolai perspektīvā ir jārealizē energoefektivitātes projekti, kas samazinātu siltuma zudumus.</p> <p>-Perspektīvā skolas apsaimniekotās telpas tiks samazinātas sakarā ar skolēnu skaita samazināšanos. Pārējās telpas var tikt pārbūvētas un izmantotas citiem mērķiem - tādiem kā pansionāta izveidošana, sociālās mājas izveide.</p> <p>-Nākotnē tiek domāts par skolas materiālās bāzes papildināšanu.</p> <p>-Plānots arī veikt renovāciju skolas sporta laukumam.</p> <p>-Mētrienas tautas namam plānots veikt renovāciju.</p> <p>-Plāno veikt estrādes renovāciju.</p> <p>-Pagasta teritorijā ir daudzas sociālā riska ģimenes, kurām ir jānodrošina atbalsts un palīdzība.</p> <p>-Pagasta padome ir ieplānojusi ierīkot sociālo māju Dēgļos.</p> <p>-Darbojas feldšeru – vecmāšu punkts (FVP), taču iedzīvotāji nav apmierināti ar ģimenes ārsta praksi, jo ģimenes ārsts pieņem vienu reizi mēnesī.</p> <p>-Pagasta attīstību būtiski ietekmē ceļu kvalitāte teritorijā. Ceļu kvalitāte pagastā nav apmierinoša. Melnais segums ir Mētrienas ciema ielām, valsts 1. šķiras autoceļa P62 posmam Mētriena – Madona, kā arī nelielos posmos pagasta autoceļiem.</p> <p>-Arī satiksme ar citām apdzīvotām vietām ir neapmierinoša. Ceļu sliktā kvalitāte kavē uzņēmējdarbības attīstību, kā arī liels attālums līdz valsts galvenajiem autoceļiem, kā arī liels attālums līdz dzelzceļam.</p> <p>-Ar tūrismu pagasta teritoriju plāno nodarboties individuālais uzņēmējs „Kalna skola”. Plānots ierīkot peldvietas pie Odzienes ezera un Mētrienas ciemā pie ūdenskrātuves.</p>
Ošupes pag.	<ul style="list-style-type: none"> - izvērtēt teritorijas attīstības potenciālu un noteikt tās izmantošanai nepieciešamās prasības un ierobežojumus; - radīt labvēlīgus apstākļus uzņēmējdarbības attīstībai un investīciju piesaistei; - saglabāt dabas un kultūras mantojumu, ainavas un bioloģisko daudzveidību; - veicināt pakalpojumu pieejamību un optimālu transporta sistēmas funkciju nodrošināšanu; - izpētīt sadarbības virzienus ar kaimiņu pašvaldībām; - garantēt tiesības izmantot nekustamo īpašumu saskaņā ar teritorijas plānojumu.
Praulienas pag.	<p>-Izglītība un zināšanas tautsaimniecības izaugsmei un tehnoloģiskai izcilībai</p> <p>-Izglītots un radošs cilvēks</p> <p>-Uzņēmumu tehnoloģiskā izcilība un elastība</p> <p>-Zinātnes un pētniecības attīstība</p>
Sarkaņu pag.	<ul style="list-style-type: none"> - Nodrošināt harmonisku, pašvaldības iedzīvotāju interesēm un visu līmeņu plānošanas dokumentiem atbilstošu pagasta teritorijas attīstību; - Nodrošināt ceļu infrastruktūras attīstību atbilstoši pašvaldības iedzīvotāju un tūristu vajadzībām; - Nodrošināt pagasta teritorijas izmantošanu atbilstoši teritorijas

	<p>izmantošanas mērēiem un pašvaldības iedzīvotāju interesēm;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nodrošināt priekšnosacījumus individuālās apbūves attīstībai (īpaši – Biksēres un Sarkanu ciemos) atbilstoši augošajai iedzīvotāju pirkspējai; - Sakopt pagasta teritoriju, saglabāt pagasta ainavas, nodrošināt privāto īpašnieku īpašumā esošo teritoriju sakopšanu; - Nodrošināt vidi degradējošo objektu sakopšanu, lauksaimniecībā neizmantojamo LIZ apmežošanu; - Nodrošināt dabas un kultūras pieminekļu un citu kultūrvēstures objektu saglabāšanu un sakopšanu, veicināt pašvaldības iedzīvotāju un tūristu interesi par šiem objektiem; - Sakārtot un efektīvizēt komunālo pakalpojumu sistēmu.
<p>Vestienas pag.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Veicināt Vestienas pagasta teritorijas līdzsvarotu attīstību. -Nodrošināt resursu racionālu izmantošanu. -Līdzsvarot vides aizsardzības, ekonomiskās un sociālās intereses. -Nodrošināt kvalitatīvu dzīves vidi pagasta iedzīvotājiem un sabiedrībai kopumā. -Garantēt zemes īpašnieku un lietotāju tiesības izmantot un attīstīt savu īpašumu vai lietošanā nodoto zemi saskaņā ar teritorijas plānojuma nosacījumiem.

5. Sabiedrības līdzdalība

Madonas novada dome Madonas novada attīstības programmas izstrādes procesā veica regulāru dialogu ar iedzīvotājiem un interešu grupām. Programmas 1.redakcijas izstrādes laikā iedzīvotājiem, dažādu nozaru un interešu grupu pārstāvjiem, uzņēmējiem bija iespēja iesniegt savus ierosinājumus novada attīstībai Madonas novada domē. Darba gaitā tika organizētas atsevišķas tikšanās gan ar pilsētas iedzīvotājiem, gan dažādu jomu speciālistiem. Darba grupu tikšanās sanāksmju apkopojums sniegts 2.tabulā.

Par sabiedrības līdzdalību novada plānošanas dokumenta izstrādē liecina sekojošais:

1. Saņemtas un apkopotas 102 iedzīvotāju vērtējumu un priekšlikumu anketas, kas tika izplatītas pagastos un pilsētā, izvietotas pilsētas domes mājaslapā.
2. Organizētas sanāksmes ar interešu grupām (uzņēmējiem, iedzīvotājiem, nozaru pārstāvjiem).
3. Notikušas sanāksmes ar Madonas pašvaldības iestādēm.
4. Organizēta tikšanās ar Vidzemes reģiona pašvaldību (Ērgļu, Vecpiebalgas) pārstāvjiem par vienotu tūrisma attīstības koncepciju.
5. Ievietotas publikācijas presē („Domes Vēstnesis“ un vietējā laikrakstā „Stars“).
6. Organizētas tikšanās ar sabiedrību katrā pagastā un Madonas pilsētā plānošanas dokumenta izstrādes uzsākšanas laikā un pirmās redakcijas sagatavošanas laikā.

Kopumā sabiedrības iesaistīšana un līdzdalība plānošanas procesā notikusi sistemātiski. Lai uzzinātu iedzīvotāju un uzņēmēju vērtējumu par esošo situāciju novadā un noskaidrotu viņu redzējumu par novada attīstības iespējām un sasniedzamajiem mērķiem, tika izmantota anketēšanas metode un diskusijas. Tika izstrādātas anketas, balstoties uz RAPLM izstrādātajiem Metodiskiem ieteikumiem attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī (23.09.2010. aktualizētā redakcija). Anketu mērķis bija noskaidrot iedzīvotāju vērtējumu gan par esošo situāciju novadā dažādās jomās, gan nākotnes attīstības iespējām.

Rezultātā tika saņemtas 107 anketas no iedzīvotājiem un uzņēmēju aizpildītas anketas.

Laika posmā no plānošanas darbu uzsākšanas līdz sabiedriskās apspriešanas noslēgumam jebkuram iedzīvotājam bija iespēja izteikt savu viedokli semināru laikā vai ar rakstiska iesnieguma palīdzību.

Attīstības programmas 1.redakcijas izstrādes laikā (04.2012.) papildus sabiedrības informēšanas sanāksmes katrā no novada 14 pagastiem un Madonas pilsētā par programmas izstrādes gaitu un ar to saistītām aktualitātēm.

2.tabula *Attīstības programmas izstrādes ietvaros organizētās darba grupu tikšanās*

Darba grupa	Datums	Apakšgrupa	Datums, tikšanās mērķis
Uzņēmējdarbība	12.10.2011.	uzņēmējdarbība	08.11.2011., uzņēmējdarbības attīstības virzieni, prioritātes, SVID 13.02.2012., “prāta vētra”, uzņēmējdarbības attīstīšanas idejas, stratēģiskie jautājumi 03. 2012., problēmas, risinājumi, rīcības uzņēmējdarbības attīstīšanai
Lauksaimniecība, ekoloģija, tūrisms	17.10.2011.	mežsaimniecība	01.12.2011. mežsaimniecības un lauksaimniecības nozares iespēju apzināšana, attīstības virzieni, prioritātes, SVID
		lauksaimniecība	01.2012., lauksaimniecības nozares iespēju apzināšana, attīstības virzieni,

			prioritātes, SVID
		<i>tūrisms+sports</i>	11.11.2011. , tūrisma iespēju apzināšana, sadarbības iespējas ar kaimiņu novadiem, sporta aktivitātes.
Izglītība, kultūra, sports	17.10.2011. .		
		<i>Kultūra</i>	14.11.2011. , kultūras darbinieku forums, kultūras jomas SVID, mērķu noteikšana. 01.12.2011. , startēģiskie mērķi, rīcības
		<i>Izglītība</i>	02.-04.2012. , nozares mērķi, prioritātes, uzdevumi, SVID analīze, rīcības
Veselība, sociālā aprūpe	14.10.2011.	<i>Sociālā aprūpe</i>	18.10.2011. , informēšana par AP izstrādi, 15.11.2011. , SVID analīze 13.12.2011. , nozares prioritātes, rīcības
		<i>NVO</i>	14.10.2011. , informēšana par AP izstrādi, viedokļa, ideju, ieteikumu apzināšana
Komunālie pakalpojumi	17.10.2011.		

6. Attīstības programmas īstenošanas uzraudzības kārtība

Attīstības programmas īstenošanas uzraudzības kārtības pamatā ir **uzraudzības ziņojuma** izstrāde un publicēšana. Uzraudzības kārtības sistēma tiek veidota, lai:

- nodrošinātu attīstības programmā izvirzīto mērķu sasniegšanu,
- nodrošinātu pašvaldības attīstības novērtēšanas iespējas;
- sekmētu kvalitatīvu, efektīvu un caurspīdīgu attīstības programmas ieviešanu un uzraudzību, nodrošinot ar informāciju par attīstības plānošanas dokumenta īstenošanas sasniegumiem – sabiedrību, politiķus un citas ieinteresētās puses;
- pamatotu attīstības programmas aktualizācijas nepieciešamību.

Madonas novada attīstības programmu 2013.-2020.gadam īstenošanu nodrošina Madonas novada dome, kas ar rīkojumu izveido attīstības programmas īstenošanas uzraudzības komisiju jeb darba grupu un darba grupas vadītāju. Uzraudzības ziņojumu izstrādā darba grupa, kuras sastāvā var ietilpst:

- novada domes priekšsēdētājs,
- novada domes priekšsēdētāja vietnieks teritoriālajos, attīstības un sporta jautājumos,
- novada domes priekšsēdētāja vietnieks saimniecības, kultūras un izglītības jautājumos,
- novada pašvaldības izpilddirektors,
- novada pašvaldības Attīstības nodaļas vadītājs,
- novada pašvaldības Finanšu nodaļas vadītājs,
- novada Sociālā dienesta vadītājs,
- novada pašvaldības Izglītības nodaļas vadītājs,
- novada pašvaldības Kultūras nodaļas vadītājs,
- novada pašvaldības Sporta nodaļas vadītājs,
- novada pagastu pārvalžu vadītāji,
- novada uzņēmēju pārstāvis,
- novada nevalstisko organizāciju pārstāvis,
- pieaicināti eksperti, ja tas nepieciešams.

Katru gadu uzraudzības grupai jā sagatavo uzraudzības ziņojums par attīstības programmas ieviešanu. Pirmais ziņojums ir jāizstrādā 2014.gadā. Pašvaldība nodrošina darba grupai tiesības pieprasīt un saņemt ikgadējo uzraudzības ziņojumu sagatavošanai nepieciešamo informāciju no pašvaldības iestādēm, aģentūras, nodaļām. Uzraudzības ziņojumu apstiprina Finanšu un attīstības komiteja un dome.

Attīstības programmas ieviešanas uzraudzības ikgadējā ziņojumā tiek apkopota informācija par pašvaldības struktūrvienībām un iestādēm, par rīcību/investīciju plāna izpildes progresu, darbības rezultātīvo rādītāju izpilde.

Attīstības programmas uzraudzības ziņojuma struktūra:

attīstības programmā minēto pasākumu izpildes gaita,

- (e) pasākumi, kas uzsākti un pasākumi, kas nobeigti,
- (f) katram pasākumam paredzētais un izlietotais budžeta finansējums,
- (g) katram pasākumam piesaistītais finansējums un tā avoti, paredzētais un izlietotais līdzekļu apjoms, galveno pozīciju atšifrējums,
- (h) informācija par to, kura amatpersona un struktūrvienība atbild par pasākuma izpildi,
- (i) argumentēti paskaidrojumi par katru konkrētu pasākuma neizpildes gadījumu,
- (j) kopējais pasākumu plāna izpildes novērtējums,

- (k) pasākumu plāna izpildes novērtējums no kopējās stratēģijas viedokļa:
- (1) stratēģisko mērķu sasniegšana un uzdevumu izpilde,
 - (2) problēmas: novada iekšējās un tās, ko radījuši ārējie apstākļi,
 - (3) panākumi,
 - (4) turpmākie nodomi, konstatētie trūkumi attīstības stratēģijā un programmā ir formulēti un iesniegti priekšlikumi trūkumu labošanai.

Uzraudzības ziņojums veidojams kā pielikums Madonas novada domes gada pārskatam un sagatavojams ne vēlāk kā mēneša laikā pēc gada pārskata apstiprināšanas. Uzraudzības ziņojumu apstiprina novada domes sēdē un pēc tam publisko "Madonas Vēstnesis" un novada pašvaldības mājaslapā www.madona.lv.

7. Priekšlikumi indikatoru sistēmai

Attīstības programmas īstenošanas rezultātu novērtēšanai tiek piedāvāts izmantot sekojošus indikatorus, kas atspoguļoti 3.tabulā.

3.tabula *Piedāvātā indikatoru sistēma*

indikators	Esošā situācija/bāzes gads	Vidēja termiņa sasniegums vai attīstības virziens (2020.g.)
Bērnu dzimstība	600/2011.g.	800 palielinās
Iedzīvotāju dabiskā pieauguma saldo	/2011.g.	Pozitīvs, palielinās
Iedzīvotāju mirstība	/2011.g.	samazinās
Vidējais paredzamais mūža ilgums	/2011.g.	palielinās
Ģimeņu ar 3 bērniem īpatsvars	/2011.g.	palielinās
Iedzīvotāju ekonomiskās migrācijas saldo	/2011.g.	
Iedzīvotāju skaits	/2011.g.	palielinās
Iedzīvotāju blīvums	/2011.g.	palielinās
Vidējā alga	/2011.g.	palielinās
Iedzīvotāju ienākumu nodoklis	/2011.g.	palielinās
Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars	%/2011.g.	palielinās
Ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars	/2011.g.	samazinās
Bezdarba līmenis	/2011.g.	samazinās
Ekonomiski aktīvo uzņēmumu un saimnieciskās darbības veicēju īpatsvars	/2011.g.	palielinās
Sociālo pakalpojumu saņēmēju proporcija pret pakalpojumu pieprasītāju skaitu	/2011.g.	samazinās
Slimnīcas un poliklīnikas	/2011.g.	palielinās

pakalpojumu pieejamība (piedāvāto medicīnisko pakalpojumu skaits/veidi)		
Veselības aprūpes infrastruktūras nodrošinājums	-	Palielinās investīcijas modernizācijai
Pacientu ar hroniskām slimībām īpatsvars	?	samazinās
Veikto abortu īpatsvars	/2011.g.	samazinās
Pacientu ar sekojošu invaliditāti īpatsvars	/2011.g.	samazinās
Bērnu ar palielētiem veselības traucējumiem īpatsvars	?	samazinās
Izglītības pieejamība	/2011.g.	99% jauniešu obligātajā izglītības vecumā mācās
Jauno pedagogu īpatsvars	/2011.g.	palielinās
Pedagogu skaita proporcija pret skolēnu skaitu	?	samazinās
Pirmskolas vecuma bērnu īpatsvars, kas iesaistīti PII	/2011.g.	palielinās
Interesē izglītībā un brīvā laika programmās iesaistīto bērnu un jauniešu īpatsvars	?	?
Sporta aktivitātēs iesaistīto bērnu skaits	/2011.g.	palielinās
Organizēto sporta pasākumu skaits gadā – nacionāla mēroga	/2011.g.	palielinās
Organizēto sporta pasākumu skaits gadā – starptautiska mēroga	/2011.g.	palielinās
Organizētie kultūras pasākumi (pasākumu skaits gadā)	/2011.g.	Skaits un mērogs palielinās
Bibliotēku apmeklētība (lasītāju skaits bibliotēkā)	/2011.g.	palielinās
Muzeju apmeklētība (apmeklētāju skaits gadā)		palielinās
LIZ īpatsvars	/2011.g.	nesamazinās

ĪADT un dabas objektu īpatsvars	/2011.g.	nesamazinās
Šķiroto atkritumu daļa kopapjomā	/2011.g.	palielinās (t)
Piesārņojošo vielu emisijas gaisā (t/gadā)	/2011.g.	nepalielinās
Attīrīto notekūdeņu apjoms, īpatsvars un attīrīšanas pakāpe	/2011.g.	Palielinās centraliz.ūdensvadā pieslēgto abonētu skaits par? %
Individuālo mājokļu būvniecība	?	?
Ūdensapgādes infrastruktūra	/2011.g.	palielinās
Pašvaldības autoceļu stāvokļa rādītājs		Rekonstruēti-asfaltēti – 30km, Rekonstruēti-grantēti – 60 km
Siltumenerģijas jaudu palielināšana	/2011.	Palielinās par ?%
Siltuma zudumu samazināšana	% (tarifā 2011.)	%
Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto personu skaits	/2011.	palielinās
Izmantoto gultasvietu īpatsvars naktsmītnēs	/2011.	Palielinās par 40 %
Tūrisma informācijas centru apmeklējumu skaits	/2011.	Palielinās par 70 %
IKP uz vienu iedzīvotāju	/2011.	Palielinās par ? %
Riska grupu ģimeņu skaits, bērnu skaits tajās	/2011.	samazinās
administratīvo pārkāpumu skaits un noziedzīgo nodarījumu skaits	/2011.	samazinās
Novada mājaslapas apmeklējumu īpatsvars	/2011.	palielinās

8. Attīstības programma

8.1. Rīcību programma

Attīstības programmas izstrāde tiek balstīta uz stratēģiskajiem uzstādījumiem – tiek noteiktas vidēja termiņa prioritātes stratēģisko mērķu sasniegšanai. Ilgtermiņa un vidēja termiņa prioritātes ir svarīgākie nosacījumi atbilstošam laika posmam, lai sekmētu izvirzīto mērķu sasniegšanu.

Attīstības programmā tiek noteikti rīcības virzieni un uzdevumi, kas nosaka nepieciešamās rīcības jeb aktivitātes. Rīcība ir konkrēta darbība, kuras izpilde sniedz rezultātu mērķu sasniegšanai.

Rīcības virzieni (RV) ir konkrētu pasākumu kopums, kas ir izvirzīti vidēja termiņa prioritāšu sasniegšanai. Rīcības virzienu īstenošanai ir noteikti vidējā termiņā risināmie uzdevumi (U), kas ir iniciatīvu un rīcību kopums. Rīcības programma sniegta 1.pielikumā.

8.2. Investīciju programma

Investīciju programma (turpmāk tekstā - programma) ir pašvaldības integrētās attīstības programmas stratēģiskās daļas realizācijas pamats, ko izstrādā kā vienu no pašvaldības attīstības programmas sastāvdaļām (vai kā pielikumu), un tā ietvaros plāno pašvaldības investīcijas vismaz 3 gadiem, un kuru apstiprina pašvaldības dome.

Investīciju programmu var aktualizēt katru gadu (nemainot programmu). Programmā atspoguļo visas plānotās investīcijas pašvaldībā attīstības veicināšanai – gan pašvaldības investīcijas, gan investīcijas, ko plānots piesaistīt ES, ārvalstu un nacionālo reģionālās attīstības instrumentu ietvaros. Tajā tiek attēloti visi pašvaldības attīstības veicināšanas projekti vai projektu idejas, kas realizējami, lai sasniegtu stratēģiskajā daļā izvirzītos mērķus un uzdevumus.

Madonas pilsētas pašvaldības budžets tiek veidots saskaņā ar investīciju programmu. Investīciju programma tiek katru gadu aktualizēts un koriģēts atbilstoši tā izpildei. Investīciju programmas ieviešanai tiek izstrādāta rīcību programma ar detalizētu katra projekta laika un finanšu grafiku, kā arī minēta atbildīgā institūcija par projekta izstrādāšanu un īstenošanu.

Investīciju programmas sniegta 2.pielikumā.

PIELIKUMI

1.pielikums
Rīcību programma

2.pielikums
Investīciju programma

3.pielikums
Iedzīvotāju un nozaru speciālistu ieteikumi rīcību plānam

Iedzīvotāju un nozaru speciālistu ieteikumi rīcību plānam

Uzņēmējdarbībai

Uzņēmēji un pašvaldība:

- Attīstīt zaļās enerģijas virzienu.
- Ekoloģisku produktu tirdziņš
- Madonas “alus” festivāls (mājražoto dzērienu festivāls)
- Pilsētas peldbaseins.
- Ziemas estrādes izbūve un ziemas kultūras pasākumu organizēšana tajā
- Gaiziņkalna izveide par pievilcīgu un iekārojamu tūrisma objektu (torņa nojaukšana (uzberot kalnu augstāku), jauna uzbūvēšana, ainavu izkopšana, infrastrukt.uzlabošana, pasākumu organiz., reklāma).
- Veidot starptautisku lidostu “Degumnieki”. Veidot lidotāju skolu, t.sk., smagsvara lidmašīnām. Lidostas zeme ir pašvaldības.
- Saieta laukuma ēkas tornīti atvērt kafejnīcu, *kura savu darba dienu sāktu un beigtu ar gaiļa dziesmu (to atskaņo visai pilsētai un tās moto: Madonietis savlaicīgi ierodas darbā, bet zin, ka arī darbs jābeidz laikus, jo mājās gaida ģimene). Kafejnīcā ikviens varētu baudīt kafiju un skaisto Madonas panorāmu. (atkal labs objekts tūristiem!)*
- Pilotprojekts-ekociemats (zaļais dzīvesveids, zaļās tehnoloģijas sadzīvē un komun.saimniecībā-atkritumu apsaimniek., dabas resursu izmantoš.utt.),t.sk., izglītības mērķiem.
- Novada radio.

Uzņēmēji:

- Lidlauku attīstība, mazā aviācija, aviācijas “plači” kā biznesa pakalpojums.
- Lidlauki Ošupes, Praulienas, Liezēres un citos pagastos.
- Medījumu pārstrādes cehs, ģērētava.
- Lauksaimniecības produktu veikaliņš pie katras ražotnes.
- Viss sadzīvei nepieciešamais jāražo uz vietas!
- Madonas novads, kā reģionālais loģistikas centrs Vidzemē un Latgalē. *Izdevīgs ģeogrāfiskais stāvoklis (vienādi mazs attālums, gan līdz Alūksnei, gan Rēzeknei, Aizkrauklei, dzelzceļa pieejamība), lai piesaistītu novadam uzņēmumus, kas nodarbojas ar ikdienas preču loģistiku (pārtikas un saimniecības) un kokmateriālu loģistiku.*
- Madonas pilsētā bērnu atpūtas centra izveide – bērnu pieskatīšanas organizēšana brīvdienās (sestdienā, svētdienā).
- Bērnu kafejnīcas ierīkošana (*agrāk bija “Pasaciņa”*)
- Madonas pilsētā izbūvēt atrakciju parku ar galveno akcentu – lielā skatu riteņa uzstādīšana.
- Izklaides industrija Mārcienas pagastā.
- Ēdināšanas pakalpojumi pagastos (piem., Jaunkalsnavā, Biksērē, Ļaudonā u.c.).
- Mētrienā izveidot konservu fabriku; priežu, egļu ekstrakta ražotni, ogu savākšanas punktu un pārstrādi.
- Ošupes pagastā-ogu pārstrādes uzņēmums.
- Lubānas ezerā niedru pļaušana, pārstrādes (šķīrošanas) un gatavās produkcijas ražotnes būvniecība, attīstība.
- Amēbu audzēšana ūdens attīrīšanai (Prauliena).
- Zivjaudzētava vecajā Saikavas karjerā.
- Viesnīca Biksērē (pamesto daudzdzīvokļu māju rekonstrukcija).
- Dzīvnieku patversme novadā (un/vai viesnīca..)

- Madonas novads - tranzītkoridors starp Rīgu un Latgali (Krieviju). Veidot infrastruktūru, kas vērsta uz tranzītu. Paredzēt ēstuves tranzīta pakalpojumu sniegšanai (Vestienas, Praulienas, Barkavas pag., Mētrienas pag.).

Pašvaldības darbs:

- Domes darba atspoguļošana sociālajos tīklos. *Nepieciešams kļūt mūsdienīgiem un atspoguļot domes darbu visas jomās sociālajos tīklos Facebook, Twitter utt. Kā arī domes mājas lapā izveidot sadaļu, kur jebkurš var uzdot jautājumu par jebkuru tēmu domes darbā un saņemt publisku vai privātu atbildi (pēc paša izvēles). Tas nodrošinātu tuvāku saikni ar iedzīvotājiem, sevišķi jaunatni.*
- Izbraukuma sēdes vismaz reizi mēnesī citos pagastos. *Tikšanās ar iedzīvotājiem utt. Uz katru domes sēdi, ne tikai izbraukuma, aicināt arī novada lielākos uzņēmējus.*
- Sadarbību ar tuvākajām kaimiņvalstu pilsētām. *Piemēram sadarboties ar kādu no Lietuvas kūrortpilsētām reklāmas jomā. (Mēs reklamējam Palangu un Druskininkus Madonā, kā lielisku vietu atpūtai vasarā, viņi mūs savās pilsētās, kā lielisku vietu atpūtai ziemā). Arī ar Jūrmalu var veidot līdzīgu sadarbību un piesaistīt krievu tūristus atpūsties Latvijā arī ziemā, ne tikai uz Jaungadu.*
- Novada uzņēmumos un pašvaldībā vadošos amatos cilvēkus iecelt tikai publiskā konkursā un ne ilgāk kā uz 8 gadiem.
- Pašvaldības lietu optimizācija Madonas novadā kopumā – apsaimniekošanas jautājumu risināšana.
- Iedzīvotāju regulāra informēšana par pašvaldības pieņemtajiem lēmumiem (to skaidrošana), gaidāmajiem notikumiem novadā kopumā un pagastos.
- Regulāra informēšana par pieejamām investīciju aktivitātēm.
- Izdot ikmēneša avīzi katrā pagastā.
- Nepieciešami saistošie noteikumi, kuri aizliedz noteiktas sugas suņus laist pastaigāties bez siksnas un uzpurņa sabiedrības drošībai.
- Izstrādāt priekšlikumus vietējās produkcijas tirgošanas vietējā tirgū noteikumu grozījumiem.
- Pašvaldības saistošie noteikumi par vietējo tirdziņu rīkošanu un vietējo, novadā ražoto lauksaimniecības produktu tirgošanu ar atvieglotiem noteikumiem.
- Vietējo izejvielu pārstrādes uzņēmumu izveides atbalstīšana – vilnas, mājdzīvnieku ādu, ogu, sēņu u.c. pārstrādei.
- Atbalsta centra izveide (jurists, mārketinga speciālists, tirdzniecības speciālists), mazo uzņēmēju atbalstīšanai
- Atlaides jauniem uzņēmumiem domes un pašvaldības uzņēmumu pakalpojumu izmantošanai. *Piemēram, piešķirt "talonu", par katru uzņēmuma darbinieku, piedāvājot izmantot domes un pašvaldību uzņēmumu pakalpojumus 20 LVL vērtībā. Tas veicinātu uzņēmumu reģistrēšanu Madonas novadā, līdz ar to nodokļu pieplūdums būtu lielāks, nekā piešķirtās atlaides.*
- Novada jauniešu-studentu atbalsta fonda izveide, prakses vietas studentiem novada uzņēmumos, dažādi atbalsta pasākumi jauniešiem. Sociālais nodoklis par studējošo.
- Jauno speciālistu piesaistes pasākumi-sociālie, ekonomiskie atbalsta pasākumi utt.

Reģionālā attīstība:

- Lielāka brīvība budžeta plānošanā un nodokļu piemērošanā. *Katra novada pašvaldība sadarbojas ar reģionāla VID nodaļu nodokļu iekasēšanā un kontrolē, kā arī atlaižu piemērošanā atbalstītājiem, jauniem uzņēmumiem utt.*
- Reģionālais sadalījums specializējoties uz konkrētu jomu. *Būtu lietderīgi izstrādāt plānu, kā attīstās katra pašvaldība atsevišķi, kurā virzienā tiek likti akcenti (tūrisms, mežsaimniecība, augstākā izglītība utt). Darba dalīšana palielina efektivitāti.*
- Darbinieku rotācija un apmaiņas programmas starp novadiem. *Piemēram nodrošināt skolotāju, bibliotekāru, arī pašvaldības darbinieku apmaiņas programmas tepat Vālstis līmenī. Tas nodrošinātu svaigu skatījumu uz lietām, kā arī palīdzētu izprast kopējo un atšķirīgo dažādos novados.*

- Ieviesto projektu ilgtspējība. *Projektu turpināšana arī pēc ES finansējuma apgūšanas, mazāk "mīksto" projektu.*
- Valsts, reģionālo iestāžu dažādās atrašanās vietas un pagastu piederība pie dažādiem reģioniem (nozaru).
- Valsts un pašvaldības institūciju un pakalpojumu pieejamība cilvēkiem laukos, decentralizācija - no Rīgas un Madonas uz pagastiem .
- Nodokli par meliorētām zemēm iekasē pašvaldība, lai tā varētu nodrošināt meliorāc.sistēmu tīrīšanu un uzturēšanu (līdzīgi kā bij.Aiviekstes melior.sist.pārvalde). Paredzēt dubulto likmi par nekoptām meliorācijas sistēmām, to aizaudzēšanu ar kokiem un krūmiem.
-

Lauksaimniecība/mežsaimniecība

Rīcības:

- aktivizēt sabiedrisko dzīvi laukos,
- attīstīt dendroloģisko tūrismu,
- zaļie tirdziņi, katra pagasta centrā,
- skolās tirdziņi bērniem (pašaudzētā, pašdarinātā)
- atjaunot uzņēmējdarbību laukos, iedrošināt, atbalstīt,
- izveidot kooperatīvus lauksaimn.produktu ražotājiem
- izveidot meža īpašnieku kooperatīvu
- zemes tirgus aizsardzība (pirms zemes pārdošanas informēt pagasta iedzīvotājus),
- izdot pašvaldības saistošos noteikumus grāvju aizsardzībai gar pašvaldības autoceļiem un servitūta ceļiem (kā instruments pret grāvju iznīcināšanu vai bojāšanu lauku aršanas rezultātā)
- nepieciešams lielāks atbalsts mājražotājiem-projektu realizēšanas iespējas, tirdzniecības noteikumu atvieglošana.
- Skolās jāatjauno lauciņi-sakņu audzēšana kopgaldam.
- Medījamo dzīvnieku limita palielināšana, īpaši lauksaimn.zemju postījumu gadījumos
- Atjaunot Meliorācijas sistēmu pārvaldi
- Atjaunot un popularizēt talku tradīcijas-lauku darbos, objektu sakopšanas darbos utt.
- Jauniešu Lotosa vienību tradīciju atjaunošana – uzņēmumos, zemnieku saimniecībās.
- Novadā nepieciešama LAD filiāle (?)
- Izstrādāt nosacījumus meliorēto zemju apbūvei un apmežošanai.
- Labības salmu izmantošanas risinājumu meklēšana.
- Pašvaldības izstrādāti saistošie noteikumi par ķīmijas pielietošanas ierobežojumiem lauksaimnieciskajā ražošanā (īpaši aktuāli Dzelzavā).
- Mežu atjaunošanas kampaņas, talkas.
- Paredzēt meža zemes transformāciju. Lauksaimniecības zemju transformēšanu par meža zemēm rūpīgi jāizvērtē.
- Zivsaimniecības un zivjaudzētavu (!?!) attīstīšana Aiviekstes upē.
- Attīstīt lopkopību – meža govīs, somu aitas u.t.m.l, biškopību (Vestienas pag.), netradicionālo lauksaimniecību, linu, kaņepju audzēšanu.

Tūrisms sports un aktīvā atpūta

Kaimiņu novadus vienojošais:

- iezīmēt kultūrainavas (ainaviskais ceļš Vestiena-Līderes ezers-Vecpebalga-Jumurda-

Vestiena)

- Tūristu vilciens uz Madonu (“Sniedzīņš”), kas veicinātu ziemas tūrisma pakalpojumu attīstību madonas un kaimiņu novados (7.01.2012. pirmais šāds reiss),
- “Vidzemes josta”- virziens, kas jāattīsta tūrisma pakalpojumu sniegšanā.

Rīcības:

- Velotūrisma (vasarā) un slēpošanas (ziemā) trašu izveide Vidzemes augstienes daļā. 2 galvenie velomaršrutu loki: “Lielais loks” Madona-Vecpiebalga-Jumurda-Vestiena-Madona, “Mazais loks” Vestiena-Līderes ezers-Vecpiebalga-Jumurda-Vestiena.
- Mazo velotrašu un slēpošanas trašu izveide starp viesu mājām ar nakstmītnēm, dažādiem apskates objektiem (1 dienas maršruts).
- Ainavisko ceļu attīstība, sakopšana; nelikt ierobežojumus šo ceļu asfaltēšanai, uzlabošanai.
- Atgūt Gaiziņkalnu valsts īpašumā, sakopt un izveidot tūrisma piedāvājumu.
- Gājēju-velobraucēju ceļa izveide no Madonas uz Lazdonu gar karjera ezeru; no Madonas slimnīcas uz Lazdonu, no Madonas centra gar šoseju Praulienas virzienā līdz Dziesmusvētku muzejam.
- Norādnes uz interesantiem apskates objektiem, aktivitāšu piedāvājuma un atpūtas, nakstmītnu vietām.
- Zemju īpašnieku iesaistīšana tūrisma maršrutu pievilcības veidosanā-informēšana par tūrisma piedāvātām iespējām, īpašuma uzturēšanas pienākumiem, nodomu protokolu slēgšana.
- Iezīmēt references paltības lauku atbalsta līdzekļu piesaistei, (AP, TP jāklūst par instrumentu, kas var ietekmēt šo naudas līdzekļu piešķiršanu). *Informēt LAD par izstrādātajiem velomaršrutiem, lai tiem piegulošo zemju īpašniekiem būtu pieejami atbilstošie maksājumi no lauku attīstības programmas agrovīdes sakopšanai un uzturēšanai.*
- Apzināt un izveidot kultūrvēsturisko vietu maršrutu.
- Piesaistīt dabas speciālistus, savas nozares starptautiski pazīstamus cilvēkus, kas attīstītu dabas tūrismu.
- Izveidot sporta internātskolu.
- Un/vai izveidot kopmītenes lektoriem, sacensību dalībniekiem, augstskolu pasniedzējiem u.c.iedz.grupām, kam nepieciešams.
- Izveidot ziemas sporta karogu.
- Smeceres sila kompleksam aprīkot žogu, starta nojumi.
- Kerlings.
- Sagatavot vienotu piedāvājumu katram konkrētam velotūrisma/slēpošanas maršrutam (Lielajam lokam, Mazajam lokam utml.).
- Novada tūrisma vizītkartes izveidošana: devīze, buklets, reklāmas - veidot vienotu novada tūrisma pakalpojumu piedāvājuma produktu
- Novada mājaslapā izveidot sadaļu “Ko darīt, ja pēkšņi atbraucis ciemiņš?!” Jāizveido viegli atrodamu diennakts tūrisma informācijas centru tīkls.
- Tūrisma informācijas centru izvietot atsevišķā vietā (namiņā) Madonas pilsētas centrā Blaumaņa ielā. Katrā pagastā nelielu info centru.
- Karjera ezera teritorijas pievienošana Madonas pilsētas teritorijai. Atpūta zonas izveide pie Karjera ezera.
- Lazdonas muiža - tā varētu būt tūrisma objekts, blakus dzīvojamā māja – viesnīca,

veidojot atpūtas kompleksu ar baseinu un ziemas atpūtas un izklaides objekta veidošanai. Iegūt pašvaldības īpašumā.

- Seno vēsturisko ēku sakopšana (ne tikai Madonā, bet visā novadā). *Madonu veido ne tikai jaunmodernās arhitektūras būves (monstri), bet arī senlaicīgās, vecās mājas ar savu vēsturi. Mums vajadzētu vairāk piedomāt pie to vizuālā skata, sakopt tās, uzsvērt to nozīmīgumu, - tad arī tūristiem Madona kļūtu pievilcīgāka, interesantāka, jo šīs ēkas ir mūsu Madonas vēsture – un arī daļa no Madonas „sejas”.*
- Dziļurbumu ierīkošana termālo ūdeņu ieguvei – karstie dabiskie baseini kā tūrisma pakalpojums.
- Ekopilsēta-tūrisma maršrutā apskates objekts.
- Informācijas zīmju maiņa pie atpūtas mītnēm (tagad ir nosaukums, bet vajadzētu arī pakalpojuma zīme-dakšiņu+karotīti, gultu, vai tml.), ierosināt izmaiņas likumdošanā.
- Norādnes uz atpūtas, tūrisma, kultūrvēsturiskiem un dabas objektiem pie lielajiem autoceļiem, lai ceļotājs var atrast un saprast, ko grib, kur grib doties.
- Nacionalizēt Gaiziņkalnu. Gaiziņkalns svarīgs lokāli, ārzemniekiem tas neko nenozīmē.
- Madonas novada ražojumu tirgus, salons.
- Konferenču tūrisms (piedāvājam īpašas izveidotas vietas konferenču rīkošanai).
- Geokešinga izaicinājums – iespēja iepazīstināt ar novadu.
- Strādāt ar dabas mīļu-tūristu grupu. Jāuzrunā ar nozaru profesionālu palīdzību.
- Attīstīt dendroloģisko tūrismu.
- Attīstīt ūdenstūrismu Aiviekstē, veidot pietātnes un atbilst.infrastruktūru.
- Barkavā izveidot distanču slēpošanas trasi.
- Madonā izveidot Eko ielu, vai pagastos-ciematiņus ((ekoloģiskās būves,dzīvesveids un tml.-var kā pilotprojektus ES finansējuma piesaistei).
- Veloceliņš no Lazdonas uz Madonu. Veloceliņš gar Baltiņiem; no Rāceņiem uz Baltiņiem – piepilsētas rekreācijas resurss.
- Veloceliņa izbūve Cesvaine-Biksēre-Madona (ir projekts izstrādāts), ko tālāk var virzīt uz Oļiem, uzVecpiebalgas šoseju.
- Veloceliņš, kas savienotu Ērgļus – Gaiziņkalnu, Kāla ezeru, Madonu.
- Meža ceļus paredzēt kā rekreācijas objektus.
- Skatu torņa ierīkošana Lazdonas pagastā.
- Ekskursiju organizēšana pa Teiču purvu, piedāvājot kompleksu atpūtu Odzianas ezera krastā (kompleksās atpūtas bāze).
- Lubāna ezerā skatu torņi – sabiedriska objekts (pašvaldības būvēts un apsaimniekots).
- Eirovelo maršruts pāri dambim pie Lubāna ezera.
- Lubāna ezers jāattīsta kā tūrisma objekts.
- Biksēres parka labiekārtošanas projekta ieviešana.
- Velotransporta izmantošanas ikdienā popularizēšana iedzīvotāju vidū (pieradināt pie domas, organizēt pasākumus), piemērotas infrastruktūras ievieide (uzbrauktuves uz ielām, riteņu novietnes utt.)

Blakusnovadu ierosinājumi:

Izvērtēt iespēju kopīgi ar Ērgļu nov. labiekārtot teritoriju un uzlabot infrastruktūru ap Bākūžkalnu.

Komunālā saimniecība un infrastruktūra

Rīcības:

- Madonā BJC namiņā iekārtot dzimtsarakstu telpas. *Jaunlaulātajiem laba vieta: turpat strūklaka, kur vairums iet fotografēties, daudz skaistu dabasskatu, turpat „mīlestības graviņa”, arī stāvlaukums mašīnām aiz 2.vsk. Un visbeidzot, pati ēka jauka.*
- Katrā centrā (arī mazajos ciematos) savu koģenerāciju vai konteinertipa apkures katlu, kas darbojas automātiskā režīmā, lai arī ekstrēmos gadījumos var sevi nodrošināt ar siltumu.
- Atteikties no daudzdzīvokļu mājām lauku teritorijās līdz 2025.gadam un veicināt lauku sētu atjaunošanu.
- Rūpnīca Madonā, kas daudz patērē ūdeni, tad ūdens tarifs būs mazāk.
- Latvijas lielākajās pilsētās elektr.un siltuma ražošanai uzbūvēt atkritumu dedzināšanas stacijas. Izdedžus izmantot kā cementa saistvielu būvniecībā. Sadzīves atkritumu dedzināšana ir jāizvērtē kā iespēja.
- Atkritumu savākšana katrā lauku sētā, atkritumu šķirošanas sistēmas ieviešana, iedzīvotāju izglītošana un šķirošanas popularizēšana. Bīstamo sadzīves atkritumu savākšanas ieviešana novadā.
- Pakalpojuma ieviešana klaiņojošu suņu un lapsu problēmu risināšanai.
- Izglītēt iedzīvotājus ēku siltināšanas pasākumu lietderībā.
- Vienkāršot birokrātiju ēku energoefektivitātes pasākumu ieviešanā.
- Veicināt zemju īpašniekus meža atlikumu, krūmu šķeldošanā-piedāvāt mazāku tehniku, kas var visur piekļūt. Šķeldas patēriņš katru gadu būtiski pieaug, tāda prognoze ir arī nākotnei.
- Jauniem objektiem jābūt pieslēgtiem pie esošiem komunāl.tīkliem-paredzēt jau būvatļaujā un projektā.
- Stiprināt pašvaldības iestāžu un uzņēmēju savstarpējo lojalitāti.
- Izmantot ekoloģiskus pretslīdes līdzekļus ietvju kopšanā (neizmantojot sāli), saudzīgai attieksmei pret vidi, apaviem un ieguldītajām investīcijām infrastruktūras atjaunošanā.
- Saules ielas 8, Madonā pašvaldības īpašumā esošās ēkas izmantošana sabiedrības vajadzībām (*nojaukt, uzcelt jaunu - kādam pielietojuma mērķim?*).
- Tūrisma informācijas centrs Blaumaņa ielā (ar publiski pieejamu WC) .
- Alternatīvās enerģijas ieviešanas atbalstīšana - saules kolektori, vēja enerģija.
- Praulienas pagasta ciemu teritorijas ielu apgaismojuma rekonstrukcija un izbūve.
- Biksēres un Sarkaņu ciema ielu apgaismojuma ierīkošana (? arī citos novada ciemos).
- ES struktūrfondu piesaiste graustu likvidēšanai novadā (vides sakārtošanas projekti).
- Tilta izbūve pār Aivieksti Saikavā.
- Asfaltēt autoceļus Madona-Ļaudona, Ļaudona-Kalsnava, Degumnieki-Meirāni, Degumnieki-Barkava un Bērzaune-Gaiziņkalns-Vestiena; Biksēre-Poļvarka.
- Barkavas, Praulienas, Dzelzavas pagastā-esošo ceļu kvalitātes uzlabošana.
- Lazdonā Ezera ielas – Centra ielas rekonstrukcija. Kvartāla starp Dārza ielu uz Meža ielu sakārtošana.
- Asfaltēt autoceļu no Lazdonas uz Pļaviņu apli.
- Valsts autoceļa – Madona - Cēsis seguma kvalitātes uzlabošana, kā arī ceļa posma no Liezeres uz šo valsts autoceļu Vecpiebalgas virzienā asfaltēšana.
- Ielu, iekšpagalmu rekonstrukcija Biksēres ciemā, Vestienā.
- Uz galvenajiem ceļiem norādnes ar māju, viensētu nosaukumiem, norādnes uz atpūtas objektiem, viesu mājām , skatu vietām, interesantiem objektiem.

- Rezerves ūdenstorniņa atjaunošana Dzelzavā.
- Jaunas kapličas būvniecība (Kalsnavas pagasts, Mētrienas, Sarkanu pagasts).
- Mārcienā jauniem kapiem izskatīt iespēju samainīt pašvaldības zemes.
- Sarkanu pagastā jaunas kapsētas ierīkošanas projekta izstrāde.
- Jaunkalsnavas un Jāņukalna ciemos, kā arī pie māju puduriem, nepieciešams rekonstruēt vai no jauna izbūvēt ielu apgaismojumu.
- Kalsnavas pagasta kultūras nama, siltināto māju, pamesto māju sakārtošana.
- Nepieciešama peldvietas izveidošana Jaunkalsnavā, esošā dīķa sakārtošana.
- Pie Rāceņu ezera – skolas peldētavas izveidošana arī iedzīvotāju vajadzībām. Atjaunot peldētavu pie bij.glābšanas stacijas.
- Lazdonas ezera ūdens kvalitātes uzlabošana.
- Karjera ūdenskrātuves peldētavas un atpūtas vietas sakārtošana.
- Mārcienā ierīkot peldvietu bērniem.
- Peldvietu ierīkošana Aiviekstes upē.
- Piekļuves nodrošināšana un publiskās peldvietas izveide Liezēres ezerā.
- Salu ezera piekrastes attīstība Praulienas pag. (varētu būt zivsaimniecības attīstība, atpūtas vietas vietējiem iedzīvotājiem, bet ne publisku vērienīgu pasākumu rīkošanai).
- Aktīvās atpūtas organizēšana Saikavas karjera ezerā. Peldvieta vecajā karjerā.
- Asfaltēt bērnu dārza laukumu Vestienā.
- Ciemu teritorijās, kur nav skolu, ierīkot sporta laukumus (futbola, basketbola, vingrošanas utml), kā arī izveidot jauniešu centrus (Biksēre, Lazdona u.c.).
- Sporta stadions profesionāliem treniņiem Vestienā.
- Maziem bērniem pie dzīvojamām mājām iekārtot spēļu laukumus, īpaši pagastos (piem., Lazdonā, Biksērē).
- Mārcienā bērnu dārzā ieviest “silītes” grupiņu.
- Bērnu dārzs Biksērē.
- Mārcienā, Biksērē daudzdzīvokļu mājām garāžu izbūve vai apsargātas autostāvvietas ierīkošana.
- Mārcienā nojaukt tukšo daudzdzīvokļu māju bijušās armijas pilsētiņas teritorijā – tās vietā izbūvēt bērnu rotaļu laukumu, ielu vingrotāju aprīkojumu, kā arī citās vietās Mārcienas ciemā.
- Mētrienas pagasta kultūras namā, pamatskolā ventilācijas sistēmas uzstādīšana.
- Veloceliņa izbūve ap Odzianas ezeru, ietverot arī Mētrienas ciemu.
- Gājēju ietvju izbūve Mētrienas ciemā.
- Rekonstruēt ielu apgaismojumu Mētrienas ciemā.
- Mētrienas ciema skolai rezerves ģenerators, ko izmantos elektroenerģijas piegādes traucējumu laikā.
- Pie Odzianas ezera pirti (sabiedrisko).
- Polderu teritorijās pie Lubāna ez. paredzēt veidot salas nepieciešamajai apbūvei.
- Izskatīt iespēju iedarbināt Kalnagala slūžas.
- Sabiedriskā transporta kustības maršrutu un grafika piemērošana iedzīvotāju vajadzībām (Saikava, Sarkanu pag., Aronas pag.).
- Izstrādāt saistošos noteikumus par namu apsaimniekotāju kvalifikācijas prasībā (*ar profesionālām iemaņām santehnikas un būvniecības jautājumu risināšanā vai arī ir viens liels centralizēts novada uzņēmums, kurā ir profesionāli darbinieki*). Namu apsaimniekošanā

minimālas pakalpojumu starpniecības izmaksas.

Blakusnovadu ierosinājumi:

- Rast līdzfinansējuma iespējas Lubānas novadam Lubānas kapu uzturēšanā, jo tos izmanto daļa Ošupes un Dzelzavas pagastu iedzīvotāju.
- Stirnas, Laišķena, Vidusezera, Linezera, Dinišķu ezeru (Ērgļu nov.) un Sietnieka ezeru apkārtnes izmantošanas plānošana.
- Kopīgi veloceļiņi slēpošanas trases, pastaigas maršruti ar Ērgļu nov.

Izglītības nozare

Rīcības:

- MVĢ telpu paplašināšana
- Barkavas arodvidusskolas izglītības programmas piemērošana darba tirgum.
- Skolās ieviest obligātās sociālās stundas patriotisma, cilvēkmīlestības, darba mīlestības, pienākuma apziņas un cieņas pret apkārtējo vidi audzināšanā. Motivēt jaunatni dzimtenes, dabas un cilvēkmīlestībā (caur skolu).
- Atjaunot vasaras atpūtas-darba nometnes sadarbībā ar uzņēmējiem un lauksaimniekiem.
- Atjaunot skolas lauciņus pagastu skolās, veicināt gaidu un skautu kustību.
- Celt skolotāja profesijas prestižu.
- Madonas pilsētas stadiona rekonstrukcija vai jauna stadiona būvniecība
- Slēpošanas un biatlona bāze "Smeceres sils" attīstīšana
- Sporta internāta –viesnīcas izveide.
- Kartinga trases rekonstrukcija.
- Nepieciešamība pēc jaunām sporta zālēm - Dzelzavas, Bērzaunes, Lazdonas pašvaldībās, renovēt sporta zāles Barkavas, Praulienas pamatskolās.
- Sporta laukumu(stadionu) rekonstrukcija Ļaudonas, Barkavas, Kusas pamatskolās.
- Peldbaseina celtniecība (25m celiņš, ģērbtuves, palīgtelpas, mazāks baseins bērnu peldētapmācībai).
- Slēgtā mākslīgā ledus laukuma celtniecība.
- Madonas pilsētas 2.vidusskolas sporta laukumu rekonstrukcijas pabeigšana.
- Madonas pilsētas 1.vidusskolas mācību-treniņu sporta bāzes rekonstrukcija – sintētiskais segums vieglatlētikai, mākslīgais segums futbolam.
- Mūsdienīgu, drošu bērnu laukumu ierīkošana – katrā pagastā, daudzdzīvokļu māju kvartālā, parkos.
- Radīt piemērotas telpas bērniem ar īpašām vajadzībām.
- Āra ceplis keramikas nodarbībām
- "Pagastu cīņas" - ikgadējs atpūtas un sporta pasākums.
- Izturības sacensību organizēšana, Wipe out (neiespējamā misija) utml.
- Karjera ezerā izveidot trasi, kas velk ūdensslēpes
- Parka snovbords ziemā, BMX trase vasarā
- Skolu izglītības pakalpojumu paplašināšana, piedāvāšana citiem novadiem.
- Darbnīcas bērniem un pusaudžiem ārpus BJC telpām, piem., podnieka, galdnieka darbnīca.
- Izveidot bērnu zinātnes un attīstības centru.

Kultūras nozare

Rīcības:

- Ziedu dārzs vai botāniskais dārzs - sabiedrības veidots dārzs, t.sk. augu stādu, sēklu, u.t.t. apmaiņai.
- Industriālais alpīnisms + mākslinieku darbnīcas + muzeju fondu glabātuves - VIENUVIET(vai zināt kur?)
- “Dzintari”, “Skubi”, “Lejaszīles” (Praulienas pag.) mūzikas un literatūras vēstures zona, Dziesmusvētku muzejs “Dzintaros”
- Izvietot norādes pilsētā un visā novadā uz kultūras, kultūrvēstures, izglītības u.c. sabiedriskiem objektiem, ielu norādes.
- Mākslas skolu virzīt līdzīgi kā Mūzikas skolu par vienu no Madonas vizītkartēm. *Jo Madonas novads ir slavens ar saviem Vestienas plenēriem, māksliniekiem, radošām personībām. Jāparāda, kur tad ir iespējas jauniešiem kļūt par tik talantīgiem un zinošiem nākotnes cilvēkiem.*
- Radīt jaunu ēku blakus mākslas skolai garāžu vietā – „mākslas centrs.....”, kur skolniekiem būtu papildus plašākas telpas, varētu uzņemt skolā vairāk bērnus, radot vairāk kursus, sākot no otrās klases. *Esošās skolas mazajās telpās tas ir grūti realizējams, kā arī papildus būtu iespējams dažādot programmu ar datorizainu apguvi, tekstilmākslu, vai ādas apstrādi, kam nepieciešamas atsevišķas atbilstoši iekārtotas telpas. Kā arī esošās ēkas remonts nepieciešams un jumta jauna seguma nomaiņa.*
- Veidot ikgadēju pasākumu „Madonas mākslas dienas” vai „Madona mākslā”.....”, kurā piedalās Madonas iedzīvotāji, un dalībnieki no citām pilsētām virzot to par Latvijas mēroga pasākumu.
- “Ūdens pasaule” - (paliks pāri siltums no visām plānotajām koģenerācijas rūpnīcām).
- Literārā taka „Lazdu laipa”
- Madonas estrādei nepieciešams žogs, skatuves konstrukcijas pārbaude, pārvietojamā skatuve.
- Mūsu pilsētai/ novadam savs orķestris ar defile demonstrējumiem; Latvijas orķestru salidojumu organizēšana. Madonas orķestra studijas izveidošana.
- Kinoteātrī atdzīvināt tā saucamos „danču vakarus”: *vispirms interesenti sanāk kopā noskatīties kādu filmu (senioriem tas būtu vecais kino, jauniešiem kaut kas mūsdienīgāks, pārišiem kaut kas par mīlestību!!!), bet pēc tam attiecīgā stila deju vakars. Tas notiktu piektdienās, pēc darba nedēļas. Kinoteātris drīz iegūs skaistas aprises, bet iekšā nekas jauns nenotiek. Kā senos laikos, varētu*
- Madona - strūklaku pilsēta. Gaismas strūklakas iebraucot pilsētā starp autoceļu un dzelzceļu, izbraucot no pilsētas gaismas strūklaku bloks ņem ūdeņus no lielā avota pie gājēju ceļa uz slimnīcu.
- Madonas novads - pasākumu zeme.
- Gaiziņš dzied!
- Vestiena-mākslinieku meka!
- Latviešu mūzikas svētki, *tādi Latvijā nav*
- Jāņa Norviļa mūzikas balvas konkurss- starptautisks pasākums.
- Estrāde Kalsnavas pagastā. Pārvietojamā estrāde.
- Madonas muzeja etnogrāfijas priekšmetu kolekcijas krātuves izbūve.
- Apmeklētāju ieejas centra izbūve pie Madonas muzeja izstāžu zālēm un otrā stāva izbūve.
- Muzeja izstāžu zāļu ēkas energoefektivitātes paaugstināšana.
- Interaktīvās ekspozīcijas par Madonas novada vēsturi no senākiem laikiem līdz mūsdienām izstrāde.
- Madonas vēsturiskā centra – Biržu muižas kompleksa atjaunošana Skolas un Parka ielu krustojumā, izveidojot vienotu atpūtas kompleksu ar teritorijai piegulošo Parka kalnu (Tautas mākslas un amatnieku brīvdabas pasākumi) un Mīlestības graviņu (Lazdu laipa, tēlniecības darbu brīvdabas ekspozīcija). Esošajās ēkās varētu izvietot arī etnogrāfijas kolekciju.
- Katrai iestādei pilsētas labā iestādīt savu koku (sanākt var dendroloģiskais parks!!!)

- Kultūras un atpūtas parka izveidošana pie estrādes;
- Izkopt un labiekārtot Lises upīti visā tās garumā caur Madonas pilsētu, veidojot notikumu vietas upītes krastos. Veidot zonējumu, arī lai interesanti no dzelzceļa puses (vilciena pasažieriem) – strūklakas. Pie „Rimi” iepretim dzelzceļa stacijai tirgus vieta ar tirgus simboliku, tālāk-ragavu rūpnīca senāk bija, tur attiecīgu simboliku. Saieta laukumā-elementi, kas simbolizē varu, kultūru, izglītību.
- Mākslas skolā darbojas brīvās, radošās darbnīcas. *Tajās darboties varētu ikviens pilsētas iedzīvotājs ar saviem, kaut kas varētu būt maksas. Šajās darbnīcās varētu ne tikai kaut ko praktisku paveikt, bet saņemt arī profesionālu, zinošu cilvēku ieteikumus, padomus. Katrs mēnesis būtu veltīts kādam īpašam novirzienam. Piemēram decembris – dāvanu gatavošanas mēnesis, kad ikviens var atnākt uz darbnīcu un izgatavot kādu dāvaniņu saviem mīļajiem, vai vnk. Tāpat padarboties un atstāt darbiņu, no kuriem vispirms veidotu izstādes, bet pēc tam varētu uzdāvināt dažādās dzīves situācijās (bērnu namos, pansionātos utml.) Arī bērnu grupas, skolēni varētu iet.*
- Pilsētā (arī pagastos) iedibināt publisku tradīciju svētku svinēšanu, lai iedzīvotājiem un bērniem veidotu izpratni par mūsu tautas tradīcijām (tieši latviskajām un nevis no ārzemēm aizgūtajām kā Helovīni utt.), Piemēram Mārtiņdienā ielās iziet visa pilsēta: bērni un pieaugušie no izglītības iestādēm iet ķekatās uz dažādām tuvākajām iestādēm, savukārt iestāžu darbiniekiem jābūt gataviem sagaidīt ķekatniekus. Tas pats uz Jāņiem – ielīgo visas iestādes, lai šajos svētkos svētku sajūta vispirms rodas pašos cilvēkos. Pilnīgi pietiktu ar kādiem 3-4 gadskārtu svētkiem, bet tad šos svētkus izvedam tā pamatīgi, ar amatnieku tirdziņu, paštaisītiem ēdieniem un dzērieniem. Arī tūristiem saistoši būtu ierasties uz šādiem svētkiem.
- Noformējuma projekta izstrāde pilsētas tēlam svētkos, piesaistot atbildīgu radošu cilvēku. Ideju var pārnest arī uz pagastu centru noformēšanu.
- Pilsētas tēla veidošanai būvobjektos varētu iekļaut latviešu simbolus un zīmes - spēka, vienotības. Ietvēs, laukumos - bruģa rakstā, jumtu segumu krāsu rakstā, fasādēs, u.c. Šiem elementiem jāiet cauri visai pilsētai, lai veidotu kopīgu elementu kopumu. Tāda projekta nav nevienā pilsētā. Šo ideju apspēlēt var arī ar mūsdienu tehniskajiem līdzekļiem.
- 18.novembra svētku sajūtai un novada iedzīvotāju kopā pulcēšanai novada centrā Madonā varētu būt svecišu siena pie muzeja izstāžu zāles ēkas trepēm vai Biržu ielas trepes no autoostas.
- Atjaunot festivālu “Sinepes un Medus”.
- Brīvdabas kino
- Kultūras nama kases un bibliotēkas darba laiki jāpiemēro sabiedrības interesēm- pieejamība pēc 17.00 darba dienās līdz 21.00 un brīvdienās.
- Atjaunot katrā pagastā krogus un baznīcas kā sabiedriskus centrus.
- Mārcienas kultūras namā izveidot jauniešu centru.
- Mētrienas estrādes attīstīšana, t.sk., lielu pasākumu organizēšana.
- Kultūras nams Praulienā (jaunajās darbnīcās) vai piemērot telpas skolā.

Veselības aprūpe

Rīcības:

- Ambulatorās nodaļas paplašināšana Madonas slimnīcā
- Madonas pansionāta pārvietošana
- Dienas stacionāra izveide
- Pacientu viesnīcas izveide
- Personāla pakalpojumu paplašināšana
- Atskurbtuves ierīkošana
- E-veselības pakalpojumu ieviešana (2011.-2016.)
- Speciālistu piesaiste Madonas poliklīnikai.

Sociālie pakalpojumi

Rīcības:

I. Pakalpojumi ģimenēm ar bērniem:

1. Profesionāla sociālā darbinieka darbs ar ģimenēm ar bērniem.
2. Krīzes centrs ģimenēm ar bērniem.
3. Psihologa konsultācijas.
4. Atbalsta ģimeņu pakalpojumi.
5. Audžuģimeņu pakalpojuma attīstība.
6. Atbalsta un pašpalīdzības grupas ģimenēm ar bērniem.
7. Sadarbība ar bērnu jauniešu centriem, NVO.

II. Pakalpojumi pensijas vecuma cilvēkiem:

1. Profesionāla sociālā darbinieka darbs ar pensijas vecuma cilvēkiem.
2. Aprūpes mājās pakalpojums (mobilā brigāde, individuālā aprūpe u.c).
3. Dienas aprūpes centrs-katrā pagastā.
4. Ilgstošas sociālās aprūpes institūcijas uzlabošana.
5. Atbalsta un pašpalīdzības grupas pensijas vecuma personām.

III. Pakalpojumi personām ar funkcionāliem traucējumiem:

1. Profesionāla sociālā darbinieka darbs ar personām ar funkcionāliem traucējumiem.
2. Dienas aprūpes centrs:
 - a) Specializētās darbnīcas
 - b) Specializētais transports
3. Pavadoņa pakalpojumi.
4. Personiskā asistenta pakalpojumi.
5. Ilgstošas sociālās aprūpes institūciju pieejamības uzlabošana.
6. Atbalstītais darbs.
7. Servisa dzīvokļi.

IV. Pakalpojumi pārējām sociālās atstumtības riskam pakļautajām iedzīvotāju grupām

1. Profesionāla sociālā darbinieka darbs.
2. Atbalsta grupas.
3. Pašpalīdzības grupas .
4. Psihologa konsultācijas.
5. Sadarbība ar atkarību profilakses centriem.
6. Nakts patversme.
7. Zupas virtuve.
8. Higiēnas pakalpojumu serviss.

Citi ieteikumi pie rīcībām

1. Resursi: Labas sadarbības rezultātā ar sadraudzības pilsētām, NVO, Diakonijas centru + projekti

- Izveidot pansionātu.
- Izveidot bērnu zinātnes un attīstības centru (kā Cēsīs).
- Transports bāriņtiesām, sociālajam dienestam.
- Darbnīcas bērniem un pusaudžiem ārpus BJC telpām, piem., podnieka, galdnieka darbnīca.
- Darba-atpūtas nometnes.

2. Valsts politika:

- Ieviest skolotāja-palīga štatu mazajās un specializētajās skolās,
- Integrēt bērnus ar vieglu garīgo atpalicību, kustību traucējumiem vispārīgā skolā.
- Aprūpētāju apmācības no NVA līdzekļiem.
- SD izglītība par valsts budžeta līdzekļiem.
- NVA naudas, ka tiek izgrūstas kursos varētu apkopot un nodrošināt mācību maksu augstskolā.

3. Pašvaldības atbalsts:

–Piesaistīt projektu firmu, speciālistu, kas tieši sociālajā darbā raksta projektus, lai piesaistītu līdzekļus un kopā ar pašvaldības finansējumu:

–Izveidot paliatīvās aprūpes nodaļu pansionātā vai slimnīcā,

–Ielu sociālais darbinieks, kas satiek un aizrauj pusaudžus tur, kur viņi ir, „točkās”, ar BMX, sportu.

–Dzīvoklis, kurā 3 dienas nedēļā vecākiem var mācīt prasmes rūpēties par bērnu – barot, guldīt, spēlēties.

–Jauns narkologs, psihiatrs.

–Krīzes centrs/dzīvoklis – vecākam ar bērniem, jaunajām māmiņām.

–Dienas centrs pieaugušajiem, bērniem ar īpašām vajadzībām.

–Soc.aprūpē tiek piesaistīti izglītoti un gados jauni sociālās sfēras speciālisti.

- Uzlabot brīvā laika centru darbību.

- Uzlabot iedzīvotājiem sniegto pakalpojumu kvalitāti un daudzveidību.

- Veicināt informācijas sistēmas izveidi, bukletus par pieejamiem soc.pakalpojumiem un palīdzību.

- Piesaistīt brīvprātīgos pārtikas izdarei.

- Iesaistīties ES finansējuma programmās.

- Izveidot savu mazo ēdināšanas uzņēmumu, veļas mazgāšana trūcīgajiem.

4.pielikums
Sabiedrības informēšanas sanāksmju kopsavilkums

**Madonas novada attīstības programmas 2013.-2020.gadam un Madonas novada teritorijas
plānojuma 2013.-2025.gadam izstrādes
Sabiedrības informēšanas sanāksmju kopsavilkums – sabiedrības redzējums**

Madonas novada attīstības programmas 2013.-2020.gadam un Madonas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam izstrādes sākumposmā tika organizētas sabiedrības informēšanas sanāksmes katrā pagastā un Madonas pilsētā. Kopskaitā tika veiktas 15 sanāksmes. Sanāksmju laikā tika sniegta informācija par sabiedrības lomu attīstības plānošanas dokumentu izstrādē. Tika izdalītas aptaujas anketas iedzīvotājiem un uzņēmējiem, lai saņemtu viedokli par novada pagastos un pilsētā esošo situāciju un perspektīvajām attīstības tendencēm. Aptaujas anketas tika atsātas aizpildīšanai pagastu pārvaldēs, bibliotēkās, kā arī bija pieejamas Madonas novada mājaslapā ar iespēju tās elektroniski aizpildīt.

Madonas novada iedzīvotāji uzskata, ka lielākā novada bagātība ir pievilcīga ekoloģiska vide, ainava, aktīvai atpūtai piemēroti apstākļi, tīra vide, kā arī kultūrvēsturiskie un dabas pieminekļi, dabas liegumi un parki (Natura 2000 teritorijas), no kā izriet, ka novada **attīstības plānā būtu jāietver aktivitātes, kas veicina esošās vides saglabāšanu un tādu ekonomiskās darbības jomu attīstību, kas nav pretrunā vai nekaitē apkārtējai videi.**

Sabiedrības redzējums Madonas novada teritorijas attīstības perspektīvas:

Aronas pagasts

- ☐☐ Pagasta attīstības perspektīve - **lopkopība.**
- ☐☐ Nav paredzama radioaktīvo atkritumu glabātuve pagasta teritorijā.
- ☐☐ Veloceliņu no Vecpiebalgas uz Madonu, precizēt, aktualizēt plānoto vietu.
- ☐☐ Asfaltēt ceļu no Gaiziņa līdz valsts ceļam.
- ☐☐ Meliorēto zemju apbūve vai apmežošana ir jākontrolē. Izstrādāt nosacījumus apmežošanai Latvāņu audzēšanu nevajadzētu paredzēt, bet nepieciešams paredzēt to ierobežošanu.

Barkavas pagasts

1. Lopu turēšana ciemos. Veidot lopu grupas, kuras var turēt ciemos, kā arī izvirzīt nosacījumus to turēšanai.
2. Pēc iespējas noteikt minimālas platības jaunveidojamajiem zemesgabaliem lauksaimniecības un meža zemēs.
3. Barkava – **graudkopības reģions.**
4. Cukurbiešu audzēšana.
5. Labības salmu apstrādes uzņēmuma attīstības iespējas.
6. Cūkkopības attīstība.
7. Barkavas dārzniecības.
8. Ceļu tīkla attīstība – esošo uzlabošana, asfaltēšana.
9. Lidlaukā – izlidojumi ar deltoplānu.
10. Nepieciešama pašvaldības lietu optimizācija Madonas novadā kopumā – apsaimniekošanas jautājumu risināšana.
11. Problēma ar darbaspēku, kvalitatīvu darbaspēku.
12. Arodskolas sadarbība ar vietējiem uzņēmējiem aroda prasmju apgūšanai praksē un sekojoši darbaspēka nodrošināšanai nākotnē, piesaistot tos kā iedzīvotājus.
13. Arodskolas pārprofilēšana, ņemot vērā vietējo uzņēmējdarbību.
14. Peldvietas Visagalā un pie Aiviekstes.
15. Aiviekste – perspektīve attīstīt ūdenstūrismu.
16. Ubērt kalnu.
17. Izrakt ezeru.
18. Biškopības attīstība.

19. Izskatīt iespēju par vēja ģeneratoru būvniecību, taču novērots, ka šajā teritorijā vēju ir maz.
20. Slēpošanas trases gala punktā, kur būs uzbūrtais kalns, tumšā laikā jāizgaismo (gaismas uz debesīm) un jāattīsta atpūtas vieta jauniešiem (diskotēka).
21. Aktivizēt jauniešu aktīvā dzīvesveida popularizēšanu un ieviešanu (slidošana, slēpošana).

Bērzaunes pagasts

1. Madonas pilsētā plānoto siltumnīcu kompleksam nepieciešams nodrošināt dzīvesvietu strādājošajiem.
2. Ziemas sniega periodā Madonas pilsētā nav kur likt sniegu. Sastumtā sniega kupenas traucē braucējiem redzamību.
3. Madonas pilsētā izveidot atsevišķu suņu pastaigu laukumu.
4. Madonas pilsētā izveidot guļbūvju ielu – Eko ielu.
5. Madonas pilsētai paredzēt apvedceļa – Rūpniecības ielas - turpinājumu no Pļaviņu apļa līdz Madonas slimnīcai, kā arī izbūvēt gājēju, velobraucēju celiņu.
6. Bērzaunes pagastā problēma – lauksaimniecības un meža zemju apmežošana. Tiek stādīti vai atjaunota galvenokārt lapu koku audze.
7. Madonas pilsētas teritorijā pie Karjera ezera nevajag paredzēt jauktas apbūves teritoriju, jo pie dzīvojamām mājām nevajadzētu būt noliktavu ēku apbūvei.
8. Nedrīkst paredzēt apmežot vērtīgu, meliorētu lauksaimniecības zemi.
9. Pašvaldībai vairāk atbalstīt uzņēmējdarbību, mazos uzņēmumus.

Dzelzavas pagasts

1. Jāizvērtē esošais pagasta resurss, cilvēku domāšana jāizprot un jāsniedz skaidrojums par attīstības iespējām, tādējādi teritorijai piesaistot jaunus investorus, iedzīvotāju apmācība uzņēmējdarbībā.
2. Nav dažādām valsts pārvaldes iestādēm iepļānota realizēto projektu apsaimniekošana
3. **Dzelzavā lauksaimniecības attīstība.**
4. Interneta, sakaru problēmas. Vairākas dienas nav elektrības.
5. Paredzēt rezerves ūdens torņu atjaunošanu.
6. **Pagasta resurss - kūdras purvi.**
7. Problēma - latvāņu iznīcināšana. Pašvaldībai vajadzētu izstrādāt nosacījumus, kā ierobežot latvāņu izplatīšanu privātajos īpašumos.
8. Pašvaldībai vajadzētu izstrādāt nosacījumus par ķīmijas pielietošanas ierobežojumiem lauksaimnieciskajā ražošanā privātajās zemēs.
9. Apzināt bišu saimniecības.
10. Cilvēku attieksme pret darbu!
11. Parerdzēt rezervātu domātājiem un darītājiem – savu Saules pilsētu! Lai tie kas nedara, tik savas prasības un pabalstus pieprasa, netiktu zagti mazdārziņos.
12. Cilvēktresursu trūkums, amatprasmes trūkums.
13. Panākt skolās audzināšanas stundas, kas iemāca pienākuma apziņu un cieņu pret apkārtējo vidi.

Kalsnavas pagasts

1. Kultūras nama, siltināto māju, pamesto māju sakārtošana.
2. Sociālās mājas būvniecība.
3. Iedzīvotājiem trūkst informācijas un skaidrojuma par pašvaldības pieņemtajiem lēmumiem.
4. Ciema teritorijas ir jāsakārto vai jāizdomā veids kā panākt, lai īpašnieki sagarto degradētās teritorijas.
5. Estrādes nepieciešamība.
6. Nepieciešama peldvietas izveidošana Jaunkalsnavā, esošā diķa sakārtošana.

7. Vietējās uzņēmējdarbības veicināšana un tās kooperācijas organizēšana saražotās produkcijas noietam.
8. Informācijas trūkums par pieejamo investīciju aktivitātēm.
9. **Linu audzēšana.**
10. Darba tikuma paaugstināšana – skolu uzdevums.
11. Rīkojot vēlēšanas – paredzēt izbraukšanu tuvāk iedzīvotājiem, jo braukšana uz centru, lai tikai nobalsotu, ietekmē jau tā mazo ģimenes budžetu.
12. Ēdināšanas pakalpojumu organizēšana.
13. Jaunas kapličas būvniecība. Vietu nepieciešams precizēt.
14. Jaunkalsnavas un Jāņukalna ciemos, kā arī pie māju puduriem, nepieciešams ielu apgaismojumu rekonstruēt vai no jauna izbēvēt.

Lazdonas pagasts

1. Robežu koriģēšana ar Madonas pilsētu.
2. Karjera ūdenskrātuves peldētavas un atpūtas vietas sakārtošana.
3. Pamestās mājas degradē vidi.
4. Lazdonas muiža - tā varētu būt tūrisma objekts, blakus dzīvojamā māja – viesnīca, veidojot atpūtas kompleksu ar baseinu un ziemas atpūtas un izklaides objekta veidošanai.
5. Smeceres sila sporta infrastruktūras attīstība.
6. Pie Rāceņu ezera ir tikai skolas zemes – skolas peldētavas izveidošana arī iedzīvotāju vajadzībām.
7. Ezera iela – Centra iela tiek plānots tās rekonstruēt.
8. Kwartāla starp Dārza ielu uz Meža ielu sakārtošana.
9. Ceļi , kas būtu jāasfaltē - no Lazdonas uz Pļaviņu apli.
10. Veloceliņš – ir jau projekts izstrādāts, taču tas netika apstiprināts finansējuma saņemšanai.
11. Paredzēt veloceliņu gar Baltiņiem – teritorija aiz Lazdonas uz Mārcienas pusi. No Rāceņiem uz Baltiņiem – piepilsētas rekreācijas resurss.
12. Plānojumā – meža ceļus paredzēt kā rekreācijas objektus.
13. Maziem bērniem pie dzīvojamām mājām nav spēļu laukumu.
14. Atgūt muižu pašvaldības īpašumā vai iznomāt, lai sakārtotu un attīstītu teritoriju.
15. Nav sociālās mājas – to varētu izveidot nolaistajās atpūtas kompleksa mājā Lazdonas centrā.
16. Attīrīšanas iekārtu teritorijas rekultivācija.
17. Izmatot reljefu – skatu torņa izveidošana.

Liezēres pagasts

1. Informācijas trūkums iedzīvotājiem par notiekošo pašvaldībā.
2. Ekopilsētas īpašnieku pārstāvju skaidrojums par attīstības procesu - paredzēts veidot sadarbību ar vietējiem iedzīvotājiem. Izkatot AP, izprotot vietējo iedzīvotāju potenciālu sastāva un saimnieciskā ziņā, tiks izmatots maksimāli vietējais resurss.
3. **Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība.** Iespēja kooperēties un vienota produkcijas pārdošanas organizēšana.
4. Sadarbība ar ekopilsētu saudzētas produkcijas noieta realizēšanā.
5. Valsts autoceļa – Madona - Cēsis uzlabošana, kā arī izbraukšana uz šo valsts autoceļu no Liezēres Vecpiebalgas virzienā asfaltēšana.
6. Esošo mežu pieaudzēšana, sakopšana, atjaunošana – šī brīža prioritāte.
7. Nepieciešams lidlauks.
8. Piekļūšana Liezēres ezeram – nav publiskās peldvietas. Jāparedz TP plānotie servitūti piekļūšanas vietām ezeru tauvas joslām.

Ļaudonas pagasts

1. Valsts iestāžu reģionālo iestāžu dažādās atrašanās vietas un pagasta piedrība pie dažādiem reģioniem. Piem., VZD šobrīd ir Zemgales reģions.
2. Krustkalnu rezervāta kokus vajadzētu savākt pēc stipriem vējiem un sniega liecēm, vismaz ceļa malā, lai nebojātu ainaviskos ceļus.
3. Valsts un pašvaldības institūcijas būtu „jāceļ” ārā no Rīgas un Madonas uz pagastiem - decentralizācija.
4. Ceļa asfaltēšana līdz galvenajam valsts autoceļam – Ļaudonas galvenā problēma.
5. Skolas – nevar likvidēt skolu Ļaudonā.
6. Ciemata robeža jāmaina – jasadala esošā Ļaudona divos atsevišķos ciemos – Ļaudona un Toce.
7. Paredzēt meža zemes transformāciju. Lauksaimniecības zemju transformēšanu par meža zemēm rūpīgi jāizvērtē.

Madonas pilsēta

1. Organizēt vietējā radio darbību.
2. Dzīvnieku patversmes nepieciešamība.
3. Izpildinstitūciju un pakalpojumu decentralizācija Madonas novada teritorijā.
4. **Jā saglabā tas, ar ko mēs izceļamies – tīra daba, ekoloģija.**
5. **Tad reālās lietas – lauksaimniecība, mežsaimniecība un šo produktu pārstrāde.**
6. Jāattīsta un jāatbalsta jebkurš uzņēmējdarbības virziens, kas nedegradē vidi.
7. Nepieciešamas neordināras atbalsta shēmas uzņēmējdarbības attīstībai, piem., realizācija, kooperēšanās, kaut ar pašvaldības atbalstu.
8. Madonas pilsētā atrast vietu ziedu dārza izveidei, kura izveidē piedalās sabiedrība.
9. Madonas pilsētā bērnu atpūtas centra izveide – bērnu pieskatīšanas organizēšana brīvdienās (sestdienā, svētdienā).
10. Madonas pilsētā izbūvēt atrakciju parku ar galveno akcentu – lielā skatu riteņa uzstādīšana.

Mārcienas pagasts

1. Nepieciešamas tādas darba vietas, kam nepieciešami nekvalificēti darbinieki.
2. Teritorijas plānojuma apbūves noteikumos paredzēt mazākas minimālās platības lauksaimniecības un meža zemēm.
3. **Pagasta resurss – derīgo izrakteņu ieguve un lauksaimniecības zemes.**
4. Veidot lauksaimniecības kooperatīvus.
5. Pašvaldībā organizēt izklaides industriju.
6. Jauniem kapiem izskatīt iespēju samainīt pašvaldības zemes.
7. Kultūras namā paredzēt izveidot jauniešu centru.
8. Dzaudzdzīvokļu māju apsaimniekotāju problēmas.
9. Informācijas trūkums iedzīvotājiem par notiekošo un plānoto darbību pagastā, kā arī par pieņemtajiem lēmumiem un to skaidrojums.
10. Bijušās militārās pilsētiņas tukšo daudzdzīvokļu māju nojaukt – tā vietā izbūvēt bērnu rotaļu laukumu, ielu vingrotāju aprīkojumu, kā arī citās vietās Mārcienas ciemā.
11. Garāžas vai apsargāta autostāvvietas daudzdzīvokļu māju iedzīvotājiem.
12. Mārcienas ciemā iztīrīt dīķi, kur bērniem peldēties, ierīkot peldvietu.
13. Noteikti saglabāt mazdārziņu teritoriju.
14. Piesaistīt uzņēmumus, kam nepieciešams sieviešu darbaspēks.
15. Bērnodārzā silītes grupu organizēt.

Mētrienas pagasts

1. Ieviest principu – viss sadzīvei nepieciešamais jāražo uz vietas.
2. Sabiedrības informēšana par notiekošo un plānoto darbību pagastā, kā arī par pieņemtajiem

- lēmumiem un to skaidrojums.
3. Mētrienas pagasta kultūras namā ventilācijas sistēmas uzstādīšana.
 4. Veloceliņa izbūve ap ezeru, ietverot arī Mētrienas ciemu.
 5. Gājēju ietvju izbūve Mētrienas ciemā.
 6. Rekonstruēt ielu apgaismojumu Mētrienas ciemā.
 7. Mētrienas ciema skolai paredzēt rezerves ģeneratoru, ko izmantos elektroenerģijas piegādes traucējumu laikā.
 8. Kooperatīvu veidošana, saražotās produkcijas pārstrādei un realizēšanai.
 9. Teritorijas plānojumā nedrīkst iekļaut teritorijas, kas paredz detālplānojumu izstrādi, tādējādi neveicinot pašvaldības attīstību.
 10. Estrādes attīstība, t.sk., lielu pasākumu organizēšana.
 11. Saglabāt pašvaldības zemes, plānot atļauto izmantošanu dažādiem mērķiem.
 12. Pie ezera pirti ar publisko pielietojumu.
 13. **Gatavot produkciju uz vietas no vietējiem dabas un iedzīvotāju saražotajiem resursiem.**
 14. Pie Aiviekstes upes paredzēt **zivsaimniecības attīstību, zivju audzēšanu.**
 15. Paredzēt teritorijas plānojumā elastīgus apbūves noteikumus.
 16. Kompleksās atpūtas bāzes izveide pie ezera.
 17. **Ogu savākšanas punkts, to pārstrāde.**
 18. Konservu fabriku paredzēt.
 19. Negrib pagastā redzēt cūku fermu. Veidot mazas saimniecības, mazas ražotnes.
 20. Priežu, egļu ekstraktu ražošana.
 21. Ekskursiju organizēšana pa Teiču purvu, piedāvājot kompleksu atpūtu.

Ošupes pagasts

1. Nepieciešama pagasta ikmēneša avīze iedzīvotāju informēšanai.
2. Uz galvenajiem ceļiem norādes ar māju, viensētu nosaukumiem.
3. **Ošupes pagasts – galvenā ir lauksaimnieciska ražošana.**
4. Teritorijas plānojumā noteikt minimālo atdalāmo platību 1 ha.
5. Jānodala teritorijas plānojumā no ciemiem liekās lauksaimniecības zemes.
6. Lauksaimniecības ražošanas būvēm samazināt attālumu līdz dzīvojamām mājām lauku teritorijās.
7. Tūrisma informācijas centri katrā pagastā.
8. Lubānas ezerā skatu torņi – sabiedrisks objekts (pašvaldības būvēts un apsaimniekots).
9. Asfaltēts ceļš no Degumniekiem līdz Meirāniem, vēl līdz Barkavai.
10. Eirovelo maršruts pāri dambim.
11. Aiviekstes upē – laivošanas vietu, piestātņu attīstība.
12. Veidot starptautisku lidosti Degumnieki.
13. **Veidot lidotāju skolu, t.sk., smagsvara lidmašīnām. Lidostas zeme ir pašvaldības.**
14. **Ogu pārstrādes uzņēmums.**
15. **Ezers jāatīsta aktīvāk kā tūrisma objekts.**
16. Atbalstīt mazo saimniecību attīstību.
17. Lubānas ezerā niedru pļaušana, pārstrādes (šķirošanas) un gatavās produkcijas ražotnes būvniecība, attīstība.
18. Polderu teritorijās paredzēt veidot salas nepieciešamajai apbūvei.
19. Izskatīt iespēju iedarbināt Kalnagala slūžas.
20. Priekšlikums - nodokli par meliorētām zemēm iekasē pašvaldība, lai pašvaldība varētu tos tīrīt un uzturēt. Paredzēt dubulto likmi par nekoptām meliorācijas sistēmām, to aizaudzēšanu ar kokiem un krūmiem.

Praulienas pagasts

1. Nepieciešama valsts, pašvaldības iestāžu decentralizācija.
2. Pārskatīt pagasta rietumu robežu.
3. Ir lidlauks, jāizskata iespējas attīstīt.
4. **Pagasta potenciāls – karjera, meži, smilts, grants, dolomīts. Zemienu līdzenu daļā – attīstīt lauksaimniecību.**
5. Pagastā nav pieprasīta zeme pļaušanai, lauksaimniecībai.
6. Trūkst iedzīvotājiem informācijas par notiekošo pašvaldībā, pagastā.
7. Jāplāno Salu ezera piekrastes attīstība. Varētu būt zivsaimniecības attīstība.
8. **Aktīvā atpūta uz ūdeņiem – karjera ezerā Saikavā.**
9. **Zivju audzētava un peldvietas izveidošana vecajā ūdens karjerā.**
10. Priekšlikums – amēbu audzēšana ūdens attīrīšanai.
11. Teritorijas plānojumā paredzēt mazākas platības apdzīvotās vietās.
12. Saikavā ir kultūras nams, bet Praulienā nav. Izskatīt iespēju būvēt kultūras namu jaunajās darbnīcās vai ierīkot atbilstošas telpas skolā.
13. Nepieciešami saistošie noteikumi, kuri aizliedz noteiktas sugas suņus laist pastaigāties bez siksnas un uzpurņa sabiedrības drošībai.
14. Ciemu teritorijas ielu apgaismojuma rekonstrukcija un izbūve.
15. Praulienas pagasta attīstība – biškopība, lopkopība, derīgo izrakteņu atradnes, kas pēc rekultivācijas var būt kā atpūtas objekts vai zivju audzētava.
16. Neapmierina sabiedriskais transports ar Saikavu.

Sarkaņu pagasts

1. Biksērē bērnudārza vietā tika izstrādāts projekts pansionātam, bet netiek realizēts finansiālu apstākļu pēc.
2. Pagasta „mīnuss” – bērnudārza trūkums.
3. Degradēta pagasta teritorija – tā jāskārto vai jāliek īpašniekam sakārtot.
4. Uzņēmējiem galvenā problēma ir produkcijas realizācija.
5. Problēmas ir ar nopietnu darbaspēku.
6. Daudzi ir emigrējuši uz ārzemēm tieši darbavietu trūkuma pēc, piesaistīt investorus, kam nepieciešams darbaspēks bez īpašas kvalifikācijas.
7. Pašvaldība varētu būt kā galvotājs uzņēmējdarbības attīstībai.
8. Jauniešu attīstībai un audzināšanai izveidot skolās „darba mīlestības” stundas, t.sk., noteikt obligātās vasaras prakses lauksaimniecībā, mežsaimniecībā vai teritorijas apsaimniekošanā.
9. Sabiedriskais transports neapmierina svētdienās un sestdienās. Lieli transporta pakalpojumu izdevumi. Autobusu maršruti nesaplānoti, vajag tos veidot racionālus.
10. Lielas komunālo pakalpojumu izmaksas.
11. Lielas organizētu atpūtas pasākumu izmaksas.
12. Nepieciešama sabiedriskā ēdināšana.
13. **Perspektīves pagastā – kokapstrāde, jo ir meža resursi ~70% apmērā no pagasta teritorijas.**
14. **Tūrisms – viduspunkts starp Cesvaini un Madonu.**
15. Lopkopība – piekopība, aitikopība.
16. Bērniem nav ar ko nodarboties – sporta - futbola laukums, basketbola laukums, galda spēles.
17. Parka labiekārtošanas projekts ir izstrādāts un apstiprināts, nepieciešams finansējums.
18. Nepieciešamas garāžas daudzdzīvokļu māju ierdzīvotāju privātām automašīnām.
19. Rūpnieciskām zemēm minimālo atdalāmo platību TIAN samazināt vai noteikt pēc funkcionālās nepieciešamības, katrā ziņā mazāk par 0,2ha. Lauksaimniecības zemēm

- minimālo atdalāmo platību TIAN samazināt uz 1 ha un dabas parkos sadalīt mazāk par 10 ha, tā kā vietējie iedzīvotāji nevar apsaimniekot, bet pārdot nevar, jo nevar atdalīt lauksaimniecības zemi.
20. Paredzēts un ir izstrādāts projekts veloļīnam Cesvaine – Biksēre - Madona(?). Nepieciešams finansējums izbūvei.
 21. Negrib – ķīmisko rūpniecību, rehabilitācijas centru narkomāniem.
 22. Problēmas ar privātajiem ezeriem, kur varētu veidot peldvietas, tāpēc tam jāpiesaista finansējums.
 23. Vajadzīgs ielu apgaismojums ciemos.
 24. Viesnīcu Biksērē esošajās pamestajās daudzdzīvokļu mājās.
 25. Savulaik pieļautā kļūda – ūdenstorni nodot privatizācijai, īpašnieks to demontē un pārdod metāllūžņos. Līdz ar to privātmājas palika bez centralizētas ūdensapgādes.
 26. Meliorācijas sistēmas stāvoklis slikts –nepareizas apsaimniekošanas sekas. Varbūt var paredzēt represīvo metodi vai noteikt, ka pašvaldība vai kāda cita organizācija veic esošās meliorācijas sistēmas apsaimniekošanu.
 27. Lauku zemes ceļi – iedzīvotājiem pie ceļiem (Poļvarkā) visu laiku putekļos.
 28. Kapličas projektu vajag, kapsētai jauna vieta ir, bet vajag izstrādāt projektu kapsētas iekārtošanai.
 29. Problēma ar klaiņojošiem suņiem un lapsām.
 30. Būtu nepieciešams izveidot pieturvietas ar atkritumu konteineru novietni un tualetēm valsts autoceļu malās.
 31. Problēmas lauku saimniecībām ar atkritumu izvešanu. Netiek izvietoti konteineri, bet arī līdz katrai lauku mājai netiek dota iespēja pakalpojumu izmantot. Nepieciešama atkritumu šķirošana.
 32. Nepieciešams, lai apsaimniekotājs būtu ar profesionālām iemaņām santehnikas un būvniecības jautājumu risināšanā vai arī ir viens liels centralizēts novada uzņēmums, kurā ir profesionāli darbinieki. Panākt apsaimniekošanā minimālas pakalpojumu starpniecības izmaksas.
 33. Biksērē sakārtot ceļus iekškvartālos, nav bērnu spēļu laukumu.

Vestienas pagasts

1. Jāpārskata teritorijas plānojumā noteiktās aizsargjoslas.
2. Paredzēt ražošanas un komercapbūves teritorijas.
3. **Vestienas pagasts – tranzīta koridors starp Rīgu un Latgali (Krieviju).** Veidot infrastruktūru, kas vērsta uz tranzītu. Paredzēt ēstuves tranzīta pakalpojumu sniegšanai.
4. **Attīstīt lopkopību – meža govīs, somu aitas u.t.m.l. un biškopību.**
5. Vestienas ciemā paredzēti ~ 16 zemesgabali dzīvojamai apbūvei.
6. Pie Kāla ezera ir pagasta pludmales teritorija ir saglabāta pašvaldības īpašumā.
7. Vestienā ir vēja koridors, bet AAA „Vestiena” apsaimniekošanas plānā atļautais augstums ir tikai 30m, bet nepieciešams to visu pārskatīt, norādot vietas, kur iespējams ir lielāks augstums vēja ģeneratoriem.
8. Precizēt kultūras pieminekļu aizsardzības zonu robežas un to izmantošanas (apbūves) nosacījumi.
9. Bērnu dārza laukumu nepieciešams asfaltēt.
10. Ciema ielu apgaismojums nepieciešams.
11. Finansējums ceļu tīrīšanai ziemā ir nepietiekams.
12. Rūpīgi jāplāno lauksaimniecības zemju apmežošana, jo šobrīd daudzas bijušās lauksaimniecības zemes ir aizaugušas.
13. Sporta stadions profesionāliem treniņiem.

14. Jauniešu atpūtas iespējas.
15. Gaiziņkalna apkārtnē (SIA „LIDO” bijušajiem īpašumiem) īpašniekiem tiek izstrādāta kompleksa attīrības vīzija. Priekšlikumi tiks iesniegti vēlāk.
16. Vajadzētu Gaiziņkalnu pārņemt ar likumdošanu valsts īpašumā un sekojoši pašvaldību (Madonas novada pašvaldību) pilnvarot to apsaimniekot.
17. Veloceliņš, kas savienotu Ērgļus – Gaiziņkalnu, Kāla ezeru, Madonu.